

Jaro Asikainen

KANSAN VAPAAUSLIIKE VAI KRIMINAALIEN KAPINA?

Vertaileva kehysanalyysi Hongkongin mielenosoituksista
South China Morning Postin ja Xinhuan artikkeleissa

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta
Pro gradu -tutkielma
Joulukuu 2019

TIIVISTELMÄ

Asikainen, Jaro: Kansan vapausliike vai kriminaalien kapina? Vertaileva kehysanalyysi Hongkongin mielenosoituksista South China Morning Postin ja Xinhuan artikkeleissa

Pro gradu -tutkielma, 93 s.

Tampereen yliopisto

Journalistiikan ja mediatutkimuksen maisteriopinnot

Joulukuu 2019

Tutkin pro gradu -tutkielmassani sitä, miten Hongkongin valtalehti South China Morning Post ja Kiinan valtion virallinen uutistoimisto Xinhua kirjoittivat Hongkongin vuoden 2019 mielenosoituksista englanninkielisissä artikkeleissaan. Aineistonani oli 20 artikkelia medioiden verkkosivuilta viiden kuukauden ajalta. Hahmotin aineistosta kehäksi erittelemällä niitä laadullisella sisällönanalyysillä, minkä jälkeen vertailin medioiden kehysten eroja ja yhtäläisyyksiä.

Hongkongin mielenosoitukset oli yksi vuoden suurista uutistapahtumista ja journalismin tutkimuksen näkökulmasta kiinnostava siksi, että Hongkongin autonomisen aseman ympärille syntynyt poliittinen ja sosiaalinen konflikti erilaisine intresseineen loi otollisen maaperän mediaesitysten erilaisten painotusten havainnointiin. Tutkimuksellinen viitekehyseni tarkastelee median suhdetta valtaan ja todellisuuden esittämiseen sekä hongkongilaisen lehdistön asemaa demokraattisten perinteiden ja Kiinan lisääntyvän vaikutusvallan ristipaineessa. Tarkastelin tutkielmassani erityisesti tutkimustulosten yhteyttä Hongkongin ja Kiinan keskenään erilaisiin journalismin rooleihin ja perinteisiin. Hongkongissa media on perinteisesti ollut vallan vahtikoira, kun taas Kiinassa vallanpitäjät vahtivat mediaa. Viime vuosien kehityksen perusteella myös Hongkong on luisumassa kohti yhä kapeampaa sananvapautta.

Tutkimuksessa selvisi, että vertailtavat mediat esittivät mielenosoitukset merkittävästi eri tavoin. Xinhua esitti mielenosoittajat pääasiassa negatiivisten kehysten kautta yhdistäen protestit usein väkivaltaisuuteen, yhteiskunnalliseen haittaan ja laittomuuteen. Xinhua esitti mielenosoittajia hyvin harvoin myönteisten kehysten kautta. South China Morning Post esitti mielenosoittajat ja heidän toimintansa valtaosassa tapauksista neutraalin kehysten kautta. Lehti kehysti mielenosoituksia melko usein myös negatiivisten kehysten; väkivallan ja yhteiskunnallisen haitan kautta. South China Morning Post esitti mielenosoittajat kuitenkin verrokiaan monipuolisemmin, sillä lehden artikkeleissa esiintyi huomattavasti enemmän myönteisiä kehäksi kuin Xinhuan artikkeleissa. Myönteisissä kehyksissä mielenosoittajat yhdistettiin rauhanomaisuuteen, demokratiaan ja opiskelijuuteen tai nuoruuteen.

Tutkimustulokset kuvasivat melko osuvasti sitä, miten journalismin rooli mielletään eri tavoin erilaisissa vaikkakin toisiaan lähellä olevissa yhteiskunnissa. South China Morning Postin artikkeleissa oli paljon yhtymäkohtia median rooliin demokraattisessa yhteiskunnassa kun taas Xinhua toteutti aineiston perusteella osuvasti Kiinan puolueohjaillun median propagandistista tehtävää. South China Morning Postin artikkeleissa korostui myös Hongkongin historiallinen siirtomaatausta, mikä näkyi paikallisuuden korostumisena ja itsesensuurina poliittisissa kannanotoissa.

Tutkielmani tekee näkyväksi median kykyä rakentaa todellisuutta journalistisilla valinnoilla kielen avulla. Tutkielmani havainnollistaa myös sitä, että journalistisilla periaatteilla, perinteillä ja eetoksella on vaikutusta siihen, millaista sisältöä mediat tuottavat ja millaista todellisuutta ne rakentavat. Tuloksilla on merkitystä yhteiskunnallisessa viitekehyksessä, jossa voidaan nähdä journalististen periaatteiden ohjaavan sitä, miten mediat heijastavat yhteiskuntaa ja vastavuoroisesti miten yleisö omaksuu mediaesityksistä aineksia identiteetilleen. Näin ollen mediaesitykset ja niiden taustalla vallitsevat arvot voivat osaltaan määrittää, miten me (yleisö) näemme itsemme suhteessa muihin.

Aihe on merkityksellinen ajassa, jossa käydään usein taistoa termeistä ja siitä ketkä todellisuutta määrittävät. Tutkielma niveltyy yhteen journalismin peruskysymyksistä, eli siihen mikä on journalismin tehtävä ja mitä sen avulla tavoitellaan. Niin toimittajien kuin yleisön on syytä pohtia journalismin suhdetta totuuteen, sillä monet tahot pyrkivät esittämään totuutta omien intressiensä mukaisesti.

Avainsanat: Hongkong, Kiina, representaatio, kehystäminen, mielenosoitukset, journalismi

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
1.1 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset	2
1.2 Katsausta aiempaan tutkimukseen ja tuloksiin	4
1.3 Tutkielman rakenne	7
2. Hongkong ja sen mediajärjestelmä	8
2.1 Yksi maa, kaksi järjestelmää	8
2.2 Hongkongilaisten kansallisidentiteetistä	11
2.3 Vuoden 2019 mielenosoitukset	15
2.4 Hongkongilaisen median erityispiirteitä	18
3. Kaksi tapaa käsittää median rooli	23
3.1 Median neljä roolia demokraattisessa yhteiskunnassa	23
3.1.1 Monitoroiva rooli	23
3.1.2 Puhetta johdattava rooli	25
3.1.3 Radikaali rooli	27
3.1.4 Yhteistyöhön perustuva rooli	28
3.2 Kiinan median rooli ja toiminta	29
3.2.1 Kiinan mediajärjestelmän lyhyt historia	29
3.2.2 Kiinan sananvapaus ja sensuuri nykypäivänä	32
3.2.3 Propaganda ja kiinalaisen journalismin periaatteet	37
4. Metodologiset käsitteet	42
4.1 Representaatio	42
4.2 Kehystäminen ja vertaileva kehysanalyysi	44
4.3 Diskurssi	51
5. Aineisto ja tutkimuksen toteutus	54
5.1 Aineisto ja sen kerääminen	54
5.2 Tutkimuksen toteutus	59
6. Tulokset	64
6.1 Kehysten luokittelu	64
6.2 Xinhuan kehykset mielenosoittajista	65
6.3 South China Morning Postin kehykset mielenosoittajista	67
6.4 Erot ja yhtäläisyydet	68
7. Pohdinta ja päätelmät	74
7.1 Syitä painotusten taustalla	74
7.2 Tulosten merkityksestä	82
7.3 Kritiikki ja rajoitukset	85
Lähteet	88

1. Johdanto

Läpi kesän ja syksyn 2019 uutiskuvissa näkyi usein lukemattomien ihmisten ja värikkäiden sateenvarjojen meri. Hongkongin mielenosoitukset olivat kansainvälisesti yksi vuoden suurista uutistapahtumista. Satoja tuhansia ihmisiä keränneet protestit venyivät kuukausien pituiseksi, muuttuivat yhä väkivaltaisemmiksi ja niihin osallistujat herättivät sekä sympatiaa että vastustusta ympäri maailman. Mielestäni yleisölle välittyi mielenosoituksista hieman eri sävyisiä tulkintoja riippuen medialähteestä. Kiinnitin huomiota siihen, että länsimaisesta mediasta vaikutti aluksi välittyvän mielikuva, jonka mukaan Hongkongissa oli käynnissä demokraattinen vallankumous. Kiinalaisen median mukaan protesteissa sen sijaan oli kyse ulkovaltojen agitoimista väkivaltaisista mellakoista Kiinan vakauden horjuttamiseksi. Erving Goffmanin tavoin teki mieli kysyä, mitä täällä oikein on meneillään? Toisistaan poikkeavat mielikuvat tapahtumista herättivät pohtimaan sitä, millainen rooli median journalistisilla valinnoilla ja erityisesti niiden taustalla olevilla periaatteilla on todellisuuden kuvauksen rakentumisessa.

Tutkimukseni keskeinen idea on tarkastella miten Kiinan valtio-omisteinen uutistoimisto Xinhua, ja hongkongilainen liberaali sanomalehti South China Morning Post (myöhemmin myös SCMP) kehystävät englanninkielisissä artikkeleissaan Hongkongin vuoden 2019 mielenosoituksia. Toisin sanoen tutkin, minkälaisen näkökulmien, eli kehysten läpi mediat esittävät, eli representoivat Hongkongin tapahtumia. Tutkielman nimi tulee hypoteesista, jonka mukaan Xinhua korostaa artikkeleissaan mielenosoittajien radikaalia luonnetta ja South China Morning Post painottaa protestien demokraattisia tarkoitusperiä.

Hongkong valikoitui tutkimuskohteekseni, sillä käsittelin julkaisemattomassa kandidaatintutkielmassani (Asikainen, 2016) kiinalaisen, brittiläisen ja hongkongilaisen median puhetapoja vastaavasta poliittisesti tulenarasta aiheesta, eli Hongkongin vuoden 2014 mielenosoituksista, joissa mielenosoittajat vaativat vapaampia vaaleja Kiinan keskushallinnon asetettua rajoituksia ehdokasasettelulle. Viisi vuotta myöhemmin Hongkong on entistä suuremman mediahuomion kohde. Tällä kertaa protestiaallon sytyke oli lakiehdotus, joka olisi toteutuessaan mahdollistanut rikoksista epäiltyjen luovuttamisen Manner-Kiinan. Myöhemmin protestien tavoitteet laventuivat vaatimukseksi laajemmasta itsemäärämisoikeudesta ja vapaista vaaleista. Käsittelen protestien taustoja tarkemmin luvussa 2.3.

1.1 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset

Tämän tutkielman taustalla on pohdinta siitä, miten journalismin tehtävä eroaa kiinalaisen ja hongkongilaisen median välillä ja miten se heijastuu niiden sisältöön. Hongkongin ja Kiinan medioiden vertailemisesta tekee mielenkiintoista se, että alueiden journalistiset perinteet ja median roolit ovat hyvin erilaiset. Siinä missä Kiinan media on äärimmäisen tiukan poliittisen kontrollin ilmentymä ja yksi maailman sensuroituimmista, hongkongilaisen median journalistinen eetos ja professionalismismi ovat perua alueen pitkälle siirtomaa-ajalle Iso-Britannian alaisuudessa ja siten Hongkongin sananvapauskin oli pitkään länsimaisella tasolla. Sekä Hongkongin valtamedialla SCMP:lla että Kiinan valtion virallisella uutistoimistolla Xinhuaalla on Hongkongin poliittiseen asemaan liittyvässä kriisitilanteessa omat (mahdollisesti vastakkaiset) intressinsä, yleisönsä ja sisäinen ohjeistuksensa. Voidaan siis otaksua, että mediat rakentavat joiltain osin keskenään erilaisen vaikutelman samoista tapahtumista ja aiheesta.

Tutkimuksen tavoitteena on havainnoida, tehdä näkyväksi ja vertailla erilaisista journalistisista eetoksista kumpuavien medioiden tapaa rakentaa todellisuutta. Tavoitteena on myös tehdä johtopäätöksiä siitä, miltä osin havainnot nivELYvät olemassa olevaan tutkimustietoon alueiden journalismin tehtävistä. Tutkimustulosten perusteella siis pohdin, millaisia motiiveja medioiden mahdollisesti erilaisten sisällöllisten painotusten taustalla saattaa olla ja miten ne nivoutuvat alueiden journalistiseen perinteeseen.

Tutkimusmenetelmäni on vertaileva kehysanalyysi (comparative frame analysis). Sen avulla tunnistan aineistosta erilaisia sanoja ja ilmauksia mielenosoittajista ja heidän toiminnastaan. Kokoan ja luokittelen kehyksiä havaintomatriisiin ja vertailen medioiden sisällöllisten teemojen painotuksia mielenosoituksista. Tutkimuksen toteutuksesta kerron tarkemmin luvussa 5.2.

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Miten South China Morning Post ja Xinhua kehystävät artikkeleissaan Hongkongin mielenosoittajia ja heidän toimintaansa?
2. Mitä eroja ja yhtäläisyyksiä on medioiden tavassa esittää mielenosoittajia?

Tekstiin kohdistuva kehysanalyysi soveltuu tutkimuksen tavoitteen saavuttamiseen hyvin siksi, että sen avulla on mahdollista havaita kieleen, kuten sanavalintoihin ja ilmauksiin perustuvia keinoja

esittää todellisuutta tietyistä näkökulmista. Sen sijaan tutkimus ei selvitä tarkasti, kuka kehykset on valinnut ja millä perusteella missäkin tapauksessa. Tutkielman pohdintaosuus perustuu tämän vuoksi pääosin tutkimuskirjallisuuden ja tutkimustulosten suhteeseen. Menetelmä ei myöskään tuota empiiristä tietoa mediasisältöjen vaikutuksesta niiden vastaanottajiin. Näin ollen kehysanalyysini tarkastelun kohteena ovat mediasisällöt, kun taas median tuotanto ja yleisö jäävät sivuosaan.

Tutkielman aihe on kuitenkin merkityksellinen pohdittaessa median kykyä rakentaa todellisuutta ja vaikuttaa ihmisten mielipiteisiin. Kun ajatellaan mediaa vallankäyttäjänä ja mielipidevaikuttajana, on olennaista tiedostaa, että todellisuutta on mahdollista representoida tarkoin rajatuista, tietoisesti valituista näkökulmista. Seppäsen ja Väliwerrosen mukaan (2012, 96, 170) median valtaa on kyky luoda ja määritellä yhteiskunnallisen keskustelun puheenaiheita. Media tarjoaa myös ihmisille symbolisia resursseja rakentaa identiteettiään ja asettua osaksi kuviteltuja yhteisöjä. Vallan toimivuuden kannalta olennainen kysymys on se, millaisia aineksia ihmiset ammentavat maailmankuvalleen vaikkapa uutisista. Median representaatiot vakiinnuttavat mielikuvia ja tuottavat tietoa esittämistään asioista, minkä vuoksi representaatiot voivat myös palvella vallankäyttöä.

Hongkongin tapauksessa on oleellista pohtia, millaista vallankäyttöä vaikutusvaltaiset mediat harjoittavat, sillä ihmisten mielipiteiden hallinnon vastaisista mielenosoituksista voidaan nähdä määrittävän alueen tulevaisuutta. Kansainvälisesti ajatellen Kiina ei ole myöskään ainoa valtio, joka pyrkii nostamaan kansainväliseen keskusteluun oman intressinsä mukaisia näkökulmia. Esimerkiksi Espanjan hallinto viestii Katalonian itsenäisyyttä tavoittelevista mielenosoituksista omin painotuksin, Venäjän valtiolliset uutiskanavat ovat esittäneet aktiivisesti omaa versiotaan Krimin ja Itä-Ukrainan tapahtumista ja quatarilaisrahoitteinen kansainvälinen uutiskanava Al-Jazeera pitää arabien näkökulmia esillä heitä maailmalla koskevissa asioissa. On mielenkiintoista pohtia, onko tervettä, että mediakenttä on asenteellisella tavalla moniääninen, vai hämärtääkö se totuutta?

Tutkimusongelma nivoutuu kahteen laajempaan teemaan. Ensimmäinen on yhteiskunnallinen: sananvapauden ja valtasuhteiden kehitys Hongkongissa ja Aasiassa. Erityisesti Kiinan lähialueilla supervallan taloudellinen vaikutusvalta on kasvanut ja kasvaa tulevaisuudessa edelleen merkittävästi. Hongkongin siirryttyä Kiinan hallinnon alaisuuteen osittaisella autonomialla Kiinan ote Hongkongista ja myös sen sananvapaudesta on kiristynyt. Toimittajat ilman rajoja -järjestön mittauksessa Hongkongin lehdistönvapauden sijoitus on laskenut vuodesta 2002 sijalta 18. sijalle 73 (RSF, 2019). Hongkongin poliittinen kehitys on esimerkki geopolittisesta murroksesta, Kiinan vallan kasvusta, kolonialismin jäänteiden murenemisestä ja läntisen arvomaailman vaikutuksen

vähennemisestä Itä-Aasiassa. Hongkongin lisäksi Kiinan taloudellispoliittinen ohjailu kytkeytyy myös Taiwaniin, jossa Kiinan taloudellista valtaa on verrattu Hongkongiin. Aihe nivoutuu myös suurvaltasuhteisiin ja oikeastaan koko maailmanjärjestykseen. Kiina on taloudelliseksi, sotilaalliseksi ja poliittiseksi suurvallaksi kasvettuaan haastanut länsimaisen liberaaliin demokratiaan ja vapaaseen markkinatalouteen perustuvan menestystarinan osoittamalla, että kansakunta voi kukoistaa olematta demokraattinen tai vapaa. Hongkong on paikka, jossa tämä kamppailu idän ja lännen arvojen välillä kiteytyy mielestäni kiinnostavasti ja yksi mielikuvakamppailun aseista on media. Kaupungista on tullut taistelutanner, jossa kansalaisvapauksia ja demokratiaa korostava diskurssi kilpailee Kiinan yhteisöä, vastuuta ja vallanpitäjien auktoriteettia korostavaa diskurssia vastaan. Toistaiseksi voittajaa voi vain arvailla.

Toinen pohdinta on journalistien ammatti-identiteettiin ja etiikkaan liittyvä. Se koskettaa sitä, miten journalismi esittää todellisuuden ja ovatko median representaatiot todellisuudesta luotettavia. Mediassa esiintyvät painotukset ovat valintojen tulosta, olivat ne sitten tietoisia tai tiedostamattomia. Sen vuoksi on merkittävää tarkastella, mitä asioita mediat, tiedonvälityksen vaikutusvaltaiset auktoriteetit, ovat valinneet nostaa esiin tapahtumista ja pohtia, millaisia arvoja on journalistisen valintojen taustalla. Pohdinta journalismin etiikasta ja eroavaisuuksista eri kulttuureista ponnistavien journalismin perinteiden välillä kytkeytyy tiiviisti arvoihin ja kulttuuriin. Mielestäni aihe herättää journalismin peruskysymyksiin liittyviä pohdintoja siitä, mikä on journalismin tehtävä ja mitä journalismin avulla tavoitellaan.

1.2 Katsausta aiempaan tutkimukseen ja tuloksiin

Kehysanalyysillä on vankka suosio ja perinteet journalismin tutkimuksessa, ja tähän mennessä kehyksanalyysia on tehty myös Hongkongiin ja sen viime vuosien suuriin mielenosoituksiin liittyen.

Julkaisemattomassa kandidaatin tutkielmassani (Asikainen, 2016) tarkastelin Xinhuan, South China Morning Postin ja The Guardianin kehyksiä Hongkongin mielenosoituksiin osallistuneista mielenosoittajista. Aineistosta oli havaittavissa seitsemän kehystä, aggressiivinen, neutraali, laitton, demokratia, opiskelija, rauhanomainen ja yhteiskunnallinen haitta.

Tulosten mukaan Kiinan keskushallinnon Xinhua-uutistoimiston artikkeleissa korostuivat enemmän negatiiviset kehykset kuin myönteiset kehykset mielenosoittajista. Lehden hallitsevia kehyksiä olivat laitton-, yhteiskunnallinen haitta- ja aggressiivinen-kehykset. Neutraalin kehystyksen jälkeen

yleisin kehys oli yhteiskunnallista haittaa korostava, kun taas demokratia- ja opiskelija-kehukset olivat harvinaisia. Mielenosoittajien rauhanomaisuutta korostava kehys ei esiintynyt artikkeleissa lainkaan.

The Guardian-lehden artikkeleissa kehysten jakauma oli tasaisempi kuin Xinhuaassa. Neutraaleja kehystyksiä oli yli puolet ilmauksista. Sen jälkeen korostuivat enemmän positiiviset kuin negatiiviset kehukset mielenosoittajista, kuten rauhanomaisuus (11 %) ja demokratia (9,7 %). Negatiivisten laiton-, aggressiivinen- ja yhteiskunnallinen haitta -kehysten osuudet olivat varsin pieniä. Tulosten valossa mielenosoittajat näyttäytyvät enimmäkseen rauhanomaisina, demokratiaa tavoittelevina toimijoina.

South China Morning Postin mediaesityksissä mielenosoittajista nousi esiin useita puolia. Suosituin kehys neutraalin (51,8 %) jälkeen oli mielenosoittajien rauhanomaisuutta ilmentävä kehys (12,5 %). Mielenosoittajia esitettiin melko vahvasti myös laiton-kehyksessä, hieman alle kymmenyksessä tapauksista. Lähes yhtä usein mielenosoittajia kehystettiin myös opiskelijoina, demokratian kannattajina ja aggressiivisina. Mielenosoittajien aiheuttamaa yhteiskunnallista haittaa nostettiin esiin melko useasti, mutta se oli siitä huolimatta vähiten käytetty kehys. Näin ollen positiiviset ja negatiiviset kehukset olivat melko tasaväkisiä SCMP:n artikkeleissa myönteisten ollessa kuitenkin hieman yleisempiä kuin kielteisten.

The Guardianin ja South China Morning Postin artikkelit olivat huomattavasti monipuolisempia kuin Xinhuan representaatiot. Xinhuan artikkeleiden perusteella mielenosoittajat näyttäytyvät väkivaltaisina, laista piittaamattomina ja häiriötä aiheuttavina, eikä heidän taustoistaan tai tavoitteistaan liiemmin puhuttu. Monipuolisimman kuvan mielenosoittajista antoi kehysanalyysin perusteella South China Morning Post.

Median representaatioita Hongkongin syksyn 2014 mielenosoituksista ovat tutkineet myös muun muassa Kwan Yau Cheng Goldsmiths University of Londonista (2015), Kimberly Ho Leiden Universitysta (2015) sekä Aditi Bhatia Hong Kong City Universitysta (2015). Eniten yhteisiä piirteitä oman kandidaatintutkielmani kanssa on ensimmäisenä mainitussa tutkimuksessa. Sen tutkimusasetelma on samankaltainen kuin omassa tutkielmassani, mutta laajemmin ymmärrettynä. Cheng tarkasteli tutkimuksessaan sitä, kuinka China Dailyn, South China Morning Postin ja Wall Street Journal Asian lehtiartikkeleissa kehystetään mielenosoittajien lisäksi poliisia ja Hongkongin hallintoa ja virkamiehiä (Cheng, 2015, 28). Chengin tutkimustulokset paljastivat, että Kiinan hallinnon virallisen lehden China Dailyn kehukset hallinnosta ja poliisista olivat useimmiten

myönteisiä (hallinto, 66 %, poliisi 60% tapauksista), kun taas kehykset mielenosoittajista ja mielenosoituksista olivat useimmiten kielteisiä (80 % tapauksista). SCMP säilytti tutkimuksen mukaan uutisoinnissaan paremmin tasapainon eri toimijoiden kehysten myönteisyyden ja kielteisyyden välillä. Wall Street Journal Asian kehykset poliisista ja hallinnosta olivat enimmäkseen negatiivisia, kun taas kehykset mielenosoittajista ja mielenosoituksista olivat useimmiten neutraaleja tai myönteisiä. Näin ollen Cheng toteaa, että lehtien välillä oli selvät linjaerot yhden ollessa hallinnon puolella (*pro-government*), yhden puolueeton (*balanced*) ja yhden mielenosoittajien puolella (*pro-protesters*). (Cheng, 2015, 33–34.)

Hongkongin mielenosoituksia on tutkittu kehystämisen lisäksi myös diskurssien kautta. Vuonna 2017 Thomas Chan tutki runkopohjaisen diskursiivisen analyysin (corpus-based discursive analysis) avulla hongkongilaisen ja kiinalaisen median puhetapaa vuoden 2014 sateenvarjoliikkeestä. Vertailukohteina olivat hongkongilainen liberaali South China Morning Post, hongkongilainen Peking-myönteinen The Standard sekä kiinalainen China Daily. Tutkimus selvitti lehtien kirjoittamien artikkelien yleisimmin käytetyt sanat, millä se pyrki välttämään diskurssianalyysien yleisesti saamaa kritiikkiä siitä, että diskurssitutkimuksen huomion kohteet ovat usein käsinpoimittuja, jotta ne vahvistaisivat tutkijoiden ennakoasenteita. Chan havaitsi, että Peking-mielisissä näkökannoissa painottuivat sanat laki ja yleisö kun taas demokratiamyönteisissä näkökannoissa sanat Peking ja demokratia. SCMP:n demokratiamyönteiset toimittajat rakensivat mielenosoituksista kuvaa, jonka mukaan protesteilla oli laaja kansalaisten ja talussektorin tuki ja sen tavoitteena oli taistella aidon demokratian puolesta. China Daily ja The Standard suhtautuivat mielenosoittajiin Kiinan vastaisena vallankumouksellisuutena korostaen protestien laitonta ja radikaalia luonnetta. (Chan, 2017, 5–7, 17.)

Referoimani tutkimukset keskittyvät tarkastelemaan medioiden sisältöjä, kuten myös oma tutkimukseni. Tutkimuksissa on myös sivuttu journalismin rooleja erityisesti kertomalla Hongkongin erityisasemasta osana Kiinaa. Aikaisemman tutkimuksen perusteella Kiinan valtiollinen media on esittänyt Hongkongin protestiliikkeitä ennen kaikkea negatiivisten kehysten kautta. South China Morning Postin painotukset ovat vaihdelleet demokratiamyönteisyydestä tasapainoiseen ja moniääniseen representointiin. Oma pro-gradu tutkielmani valottaa, millainen tilanne on vuonna 2019.

1.3 Tutkielman rakenne

Tutkielmani koostuu yhteensä seitsemästä luvusta. Luvut kaksi, kolme ja neljä käsittävät tutkielman taustan ja viitekehyksen. Toisessa luvussa syvennyn tutkimuksen keskiössä olevan Hongkongin ja sen asukkaiden erityisasemaan osana Kiinaa, taustoitin tutkielman aineiston aiheena olevia mielenosoituksia ja avaan Hongkongin mediajärjestelmän ominaispiirteitä.

Luvussa kolme tarkastelen median roolia ja tehtäviä paitsi demokraattisessa yhteiskunnassa myös autoritäärisesti johdetussa kommunistisessa Kiinassa. Kerron myös Kiinan mediajärjestelmän historiasta ja toiminnasta nykypäivänä.

Luvussa neljä avaun tutkimuksen kannalta keskeisiä metodologisia käsitteitä. Luvussa viisi kerron, millainen aineisto on, miten se kerättiin ja miten tutkimus toteutettiin käytännössä.

Luvussa kuusi esittelen tutkimuksen tulokset kertomalla ensin, millä perusteella määrittelin aineistosta esiin nousseita kielellisiä painotuksia eli kehyksiä. Sen jälkeen vastaan tutkimuskysymyksiin esittelemällä aineistossa esiintyneet kehykset molempien medioiden osalta ja vedän yhteen, mitä tuloksista on havaittavissa medioiden painotuksista.

Seitsemännessä luvussa pohdin tutkimuksen tuloksia suhteessa aiempaan tutkimukseen ja teoriaan, jota on esitelty erityisesti luvussa kolme. Pohdintaluvussa kerron myös, mitä tutkimusaineistosta ei löytynyt ja mitä se mahdollisesti merkitsee. Lisäksi tarkastelen tekemääni tutkimusta kriittisesti ja ehdotan lähtökohtia mahdollisen jatkotutkimuksen toteuttamiselle.

2. Hongkong ja sen mediajärjestelmä

Hongkong poikkeaa Kiinasta niin historialtaan, kulttuuriltaan kuin poliittiselta järjestelmältään sekä journalistiselta traditioltaan. Seuraavissa luvuissa taustoitetaan Hongkongin erityisasemaa osana Kiinaa ja sen seurauksia kansalaisyhteiskunnassa.

2.1 Yksi maa, kaksi järjestelmää

Itä-Aasiassa sijaitseva Kiinan erityishallintoalue Hongkong on yli seitsemän miljoonan asukkaan metropoli ja globaalisti merkittävä talouskeskus. Kaupunki oli oopiumsodan seurauksena vuodesta 1841 vuoteen 1997 Britannian siirtomaa. Reilut 20 vuotta sitten Iso-Britannialta takaisin Kiinan kansantasavallalle siirtynyt Hongkong on poliittisilta ja kulttuurisilta olosuhteiltaan merkittävästi siirtomaavallan ajan muokkaama. Alue on maantieteellisesti kytköksissä Manner-Kiinaan, mutta sen järjestelmän on vuodesta 1997 alkaen puhuttu toimivan niin sanotulla *Yksi maa, kaksi järjestelmää* -periaatteella. Tämä tarkoittaa sitä, että Hongkong on osa Kiinaa, mutta hongkongilaisille on taattu luovutussopimuksen voimaan astumisesta eteenpäin seuraavaksi 50 vuodeksi Manner-Kiinan asukkaisiin verrattuna laajat kansalaisoikeudet, jotka ovat määritelty Kiinan ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä solmituissa Hongkongin “perustuslaissa” (Basic Law, 1990) ja “liitosjulistuksessa” (Joint Declaration, 1984). Sopimukset määrittävät Hongkongille paljon oikeuksia: yksilönvapaudet, sananvapaus, lehdistönvapaus, kokoontumisen vapaus, yhdistymisen vapaus, liikkumisen vapaus, viestinvaihdon vapaus, vapaus osoittaa mieltä, uskonnonvapaus, tieteellisen tutkimuksen vapaus ja niin edelleen (Joint Declaration, 1984, 1). Luovutussopimuksen mukaan Hongkongin siirtomaa-aikainen sosiaalinen ja taloudellinen järjestelmä ja elämäntyyli tulivat säilyä koskemattomina. Hongkongilla on myös oma valuuttansa, lippunsa ja rajavaltuutensa, riippumaton oikeuslaitos sekä joiltain osin demokraattinen poliittinen järjestelmä. Alueen ulkopoliittikan harjoittaminen ja aseellinen puolustus kuuluvat kuitenkin Kiinalle (Basic Law, 1990, 1–5).

Siirtomaavallan ajalta periytyneiden sanan- ja kokoontumisen vapauteen liittyvien etujen on arvioitu kaventuneen sinä reilun 20 vuoden aikana kun Kiinan on viime kädessä vastannut alueen hallinnollisesta kehityksestä. Kiina alkoi kyseenalaistaa hongkongilaista sananvapautta jo pian luovutuksen jälkeen, kuten vuonna 1998, kun Peking-mielinen liikemies ja nimekäs poliitikko Xu Simin kritisoi Hongkongin yleisradion RTHK:n “puolueellista linjaa” demokratiamyönteisiä

ehdokkaita kohtaan Hongkongin lainsäädäntöneuvoston vaaleissa. Hongkongilaisten keskuudessa RTHK:ta pidettiin yleisesti varovaisena ja jopa ylineutraalina, minkä vuoksi sen sananvapauden kyseenalaistaminen nähtiin merkinä pelkojen käymisestä toteen. (Mathews ym. 2008, 54–55.) Viime vuosina toimittajia on häiriköity ja moni on saanut potkut kirjoitettuaan Kiinalle epämieluisista aiheista. Vuoden 2013 jälkeen Hongkongin sijoitus on tippunut kansainvälisessä lehdistönvapausindeksissä 15 sijaa. Vuonna 2019 yli puolet Hongkongin mediaomistajista kuuluivat poliittisiin elimiin Manner-Kiinassa ja heistä suurimmalla osalla on merkittäviä liikeyhteyksiä emämaahan. (RSF, 2019.)

Vuonna 2014 Hongkongissa syttyi laajoja, arviolta satoja tuhansia ihmisiä kaduille keränneitä mielenosoituksia ja kadunvaltauksia, jotka liittyivät hongkongilaisille sopimuksella taattujen oikeuksien puolustamiseen. Alueen poliittista kehitystä vastustavat mielenosoittajat tukkivat kansalaistottelemattomuuteen perustuvilla tempauksillaan osia kaupungin keskeisistä liike- ja hallintokortteleista viikkojen ajaksi. Käytännössä kiista koski tulkintaa Hongkongin perustuslaista, jossa on taattu alueelle “ajan myötä” vapaat hallintojohtajan vaalit (Basic Law, 1990, 15). Mielenosoitusten tavoitteena oli perua Kiinan kommunistisen puolueen päätös määrittää Hongkongin hallintojohtajan vaalien ehdokasasettelu sellaiseksi, että ehdolle pääsisivät vain Kiinan keskushallinnon, eli kommunistisen puolueen hyväksymät ehdokkaat. Mielenosoittajat olisivat halunneet täysin puoluepoliittisista sidoksista vapaan ehdokasasettelun. Kiina ei tätä hyväksynyt, vaan se halusi käsinpoimia kommunistiselle puolueelle sopivat ehdokkaat. 79 päivää kestäneet mielenosoitukset päättyivät mielenosoittajien tappioon kun viimeisetkin kadunvaltaajat häädettiin leireistään ja protestijohtajia vangittiin. Hallintojohtajaksi valittiin kolme vuotta myöhemmin Kiinan kommunistisen puolueen kanssa läheisissä väleissä oleva Carrie Lam.

Heikki Luostarinen kirjoittaa teoksessaan *Kiinan median suuri harppaus* (2017, 343) että mielenosoituksissa oli kyse hallintojohtajan valinnan lisäksi myös laajemmasta vaatimuksesta kehittää Hongkongin demokratiaa ja asemaa osana Kiinaa. Vaikka mielenosoittajat eivät saaneet tahtoaan läpi, tapahtumasarja synnytti Hongkongiin uuden alueelle entistä suurempaa autonomiaa tavoittelevan poliittisen liikkeen, lokalistit, jolla on merkittävä kannattajakunta erityisesti nuorten hongkongilaisten keskuudessa. Tapahtumat synnyttivät myös uuden hongkongilaista sananvapautta puolustavan julkaisun, eli Hong Kong Free Press -nimisen verkkolehden.

Hongkongissa perinteisesti laatulehdeksi luokiteltu South China Morning Post lehden omistajuus siirtyi mielenosoituksia seuraavana vuonna kiinalaiselle Alibaba-konsernille. Kaupan tullessa julki

Alibaban toimitusjohtaja ja liikemies Jack Ma antoi haastattelun, jossa hän kertoi, ettei aio puuttua lehden journalismiin, mutta hän kuitenkin kertoi, että lehti tulee jatkossa antamaan Kiinasta vääristymättömän ja monipuolisemman kuvan sekä oikomaan läntisen yleisön Kiinaa koskevia väärinkäsityksiä.¹ Median vapautta puolustava järjestö Toimittajat ilman rajoja piti kiinalaisen internetmainonnasta tunnetun yhtiön johtajan siirtymistä lehden ohjaksiin muutoksena, joka “murskasi kaiken jäljellä olevan toivon siitä, että tämä vuonna 1903 perustettu kunnioitettava instituutio toimisi edelleen vallan vahtikoiran roolissa”. Vuoden 2016 alussa lähes 30 South China Morning Post -lehden työntekijää lehden kansainvälisestä osiosta irtisanoutui lehdestä. Heidät korvattiin henkilöillä, joilla on maine Pekingiä kohtaan säyseinä tai Kiina-mielisinä. (RSF, 2017).

Luostarisen mukaan SCMP:n omistajanvaihdos on näkynyt lehdessä niin, että Manner-Kiinaa koskevat jutut ovat tulleet lehden pääsisällöksi, ja ne kerrotaan hyvin usein nostoen kärkeen kansantasavallan puolueen ja hallituksen teot ja näkemykset (2017, 343). Tein itse Luostarisen kanssa hieman samankaltaisia tulkintoja lehden muuttuneesta linjasta aloittaessani tämän tutkimuksen aikaisemman version tekemisen vuonna 2017. Tuolloin merkitsin muistiin, että “Monet SCMP:n verkon etusivulla olevista artikkeleista eivät muistuta journalismia, kuten se länsimaissa ymmärretään. Esimerkiksi 26. lokakuuta etusivulla on runsaasti toteavia uutisia Kiinasta. Niissä esitellään Kiinan kommunistisen puolueen puoluekokouksessa valittua maan uutta johtoa, kerrotaan poimintoja siitä, mitä puoluekokouksessa on tapahtunut ja kerrotaan (Yhdysvaltain presidentti) Trumpin onnitelleen uudelleenvalittua puolueen johtajaa ja presidenttiä Xi Jinpingiä. Tyypillisiä aiheita ovat myös Hongkongin asuntojen korkean hinnan päivittely, vertailu Hongkongin ja Singaporen välillä.” Sittemmin olen kuitenkin hieman muuttanut mieltäni ja pitänyt SCMP:n journalistista linjaa melko tasapainoisena luettuani lehden verkkosivuja satunnaisen säännöllisesti. Kriittisiä juttuja Kiinasta on ilmestynyt esimerkiksi kansalaisten valvontaan liittyen eikä lehti vaikuta täysin välttelevän esittämästä kriittisiä kantoja Manner-Kiinaa kohtaan, joskaan se ei myöskään tarkoituksellisesti provosoi sitä.

¹ SCMP: Alibaba's Jack Ma on China's economy, Hong Kong and the South China Morning Post: full Q&A 21.4.2016 <http://www.scmp.com/news/china/economy/article/1937278/alibabas-jack-ma-chinas-economy-hong-kong-and-south-china-morning> Viitattu 3.10.2017

Kiinan vastaiset mielipiteet ovat saaneet Hongkongissa nostetta vuoden 2014 tapahtumien² ja myöhemmin Kiinan toimesta kaapatuksi väitetyiden hongkongilaisten kirjailijoiden katoamisten³ seurauksena. Tapaukset ovat myös nostattaneet kysymyksiä Hongkongin sananvapauden tulevaisuudesta. Luostarisen (2017, 364) mukaan syksyn 2014 protestit synnyttivät Hongkongissa olosuhteet, joissa journalistit kokivat elintilansa perinteisessä mediassa kaventuneen merkittävästi. Tunnetta vahvasti Hongkongin perinteikkäimmän sanomalehden South China Morning Postin kauppa Alibaballe. Kehitys motivoi journalisteja perustamaan uusia joukkorahoituksella ja lahjoituksilla toimivia verkkomedioita, joiden pyrkimyksenä oli saada yleisö kiinnostumaan itsenäisestä ja tutkivasta journalismista. Osa yrityksistä kuihtui nopeasti, mutta Hong Kong Free Press jäi toimimaan.

Tällä hetkellä Hongkong on mielenkiintoisen muutoksen pyörteessä sillä samaan aikaan kun Kiinan ote alueesta on tiukentunut, mikä on tulkittu haluksi kiinalaistaa myös oikeus-, hallinto- ja mediajärjestelmä, kaupungissa on noussut voimakkaasti esiin alueen vahvempaa itsehallintoa tai jopa itsenäisyyttä tavoitteleva liike. Hongkongia “revitään” siis kahteen suuntaan, joista molempien potentiaalinen lopputulos on yksi maa, kaksi järjestelmää -periaatteen romuttuminen.

2.2 Hongkongilaisten kansallisidentiteetistä

Hongkongilaisten kansallisidentiteettiä tutkineen Elaine Chanin (2000) mukaan kansallisen identiteetin kysymys on erityisen oleellinen Hongkongin yhteisölle, joka yhdistettiin Kiinan kansantasavaltaan 1. heinäkuuta vuonna 1997. Vaikka 97 prosenttia Hongkongin asukkaista on kiinalaisia, se ei tarkoittanut kansallisen identiteetin mukautumista automaattisesti sen jälkeen kun valtio oli laillisesti julistettu. Yhteisymmärrys kiinalaisten ja hongkongilaisten välillä ei ole niin helppoa ja luonnollista kuin voisi olettaa muun muassa erilaisten poliittisten, oikeudellisten ja taloudellisten järjestelmien vuoksi. (Chan, 2000, 499.) Brittien perintö; oikeusjärjestelmä, koulutus ja hallinnollinen byrokratia ovat säilyneet luovutuksen jälkeen. Edellisten vuosikymmenten vaikuttava talouskasvu on muokannut Hongkongista Kiinaa modernimman. Suurempi altistuminen ulkomaille, vapaudet, korkea elintaso ja parempi hygienia sekä lain ja järjestyksen

² Kuang, Kunyao: The changing language attitude of Hong Kongers in recent decades 11.12.2016
<https://educationalsociolinguistics.wordpress.com/2016/12/11/the-changing-language-attitude-of-hong-kongers-in-recent-decades/> Viitattu: 19.10.2017

³ The New Yorker: The Case of The Missing Hong Kong Book Publishers 8.1.2016
<https://www.newyorker.com/news/daily-comment/the-case-of-the-missing-hong-kong-book-publishers> Viitattu 23.10.2017

kunnioittaminen ovat antaneet Hongkongille etuja suhteessa emämaahan. (Chan, 2000, 517). Vaikka pidänkin Chanin kuvausta Hongkongista muuta Kiinaa modernimpana uskottavana suhteessa identiteetin muodostumiseen, olen sitä mieltä että nykyisin Kiinan suurkaupungit ovat yhtä moderneja kuin Hongkong, eikä ”modernius” selitä vahvaa kansallistunnetta kuin historiallisesti.

Hongkongin erikoista identiteettikriisiä ilmentää esimerkiksi se, että toisin kuin monissa muissa entisissä siirtomaissa, hongkongilaiset eivät kammoksuneet brittiläisiä hallitsijoitaan, vaan moni koki nostalgisia tunteita siirtomaa-ajanjaksoa kohtaan. Vaikka kiinalaisten ja hongkongilaisten etninen ja kulttuurinen perimä on yhteneväinen, hongkongilaisille yhdistyminen Kiinaan merkitsi uuden identiteetin omaksumista. (Chan, 2000, 499–500.) Chan siteeraa kyselytutkimuksia, joiden mukaan suuri osa hongkongilaisista identifioi itsensä erilaisiksi mannerkiinalaisista Hongkongin luovutuksen juhlallisena päivänä. Vastaajista vain noin kolmannes (35,1 prosenttia) koki mitään myönteisiä tuntemuksia luovutusta kohtaan, kun taas noin puolet (47,7 prosenttia) kertoi, ettei kokenut erityisiä tuntemuksia ja alle puolet (46,4 prosenttia) kokivat ylpeyttä tullessaan Kiinan kansalaisiksi. Lähes kolmanneksella hongkongilaisilla oli luovutuksen jälkeen entistä kielteisempi kuva mannerkiinalaisista, jotka miellettiin usein huonosti koulutetuiksi, autokraattisiksi ja korruptoituneiksi. Kiinan kansalliset symbolit, kuten kommunistisen puolueen lippu tai Kiinan kansallishymni eivät saa Hongkongissa osakseen kunnioitusta. Kiinalainen patriotismi on hongkongilaisille vierasta ja Kiinan kansallispäivän juhliminen laimeaa. (Chan, 2000, 506–507.)

Myös puhuttu kieli on merkittävä hongkongilaisia ja mannerkiinalaisia toisistaan erottava tekijä. Vaikka monissa Kiinan maakunnissa puhutaan omia murteita, kaikki mannerkiinalaiset puhuvat myös Kiinan yleiskieltä, toisin kuin Hongkongissa, jossa puhutaan kantonin kiinaa. Kolmannella kielellä, eli englannin kielellä kommunikoiminen muodostaa hongkongilaisten ja mannerkiinalaisten välille merkittävän rajamuurin. Niin ikään kirjoitettu kieli poikkeaa kahden paikan välillä. Kun Kiina on siirtynyt käyttämään kommunistisen puolueen ensi kerran vuonna 1930 esittelemää⁴ yksinkertaistettua merkkijärjestelmää, Hongkongissa käytetään edelleen yleisesti perinteistä kiinalaista kirjoitustapaa. (Chan, 2000, 506.)

⁴ South China Morning Post: Traditional or simplified, don't let the Chinese language become political 20.12.2015 <http://www.scmp.com/news/hong-kong/politics/article/1893532/traditional-or-simplified-dont-let-chinese-language-become> Viitattu 18.10.2017

Chanin mukaan hongkongilaisten ja mannerkiinalaisten erilaista identiteettiä selittää myös historialliset taustat. Heillä ei ole paljon “kansoja” yhdistäviä muistoja ja niissä tapauksissa, joissa on, kielteiset kokemukset voittavat myönteiset. Hongkongin vanhemmat sukupolvet ovat käytännössä katsoen Kiinan poliittisen mullistuksen jaloista lähteneitä pakolaisia, joista moni saapui Hongkongiin sen jälkeen kun kommunistinen puolue tuli valtaan vuonna 1949, kun Kiinassa toimeenpantiin taloudellinen ja sosiaalinen rakenteet päälaelleen kääntänyt, “suuri harppaus” 1950-luvun lopulla ja kymmenen vuotta myöhemmin koettiin kulttuurivallankumouksesta syntynyt kaaos. Nuoremmille ikäpolville muistiin on puolestaan jäänyt Kiinan 1980-luvun talouden nousukauden ja elinolojen kehityksen ja toivon ajanjakson päättänyt Pekingin Tiananmenin aukion verilöyly vuonna 1989. Opiskelijamielenosoitusten verinen kurinpalautus herätti yleistä pelkoa, sai arvopaperimarkkinat sukeltamaan ja sai monet hongkongilaiset hakemaan toista passia. (Chan, 2000, 506)

Seppo Sivosen mukaan hongkongilaisen identiteetin juuret juontavat aikaan kauan ennen alueen luovuttamista Iso-Britannialta Kiinalle. Jo Englannin ja Kiinan välillä käydyn ensimmäisen oopiumsodan (1839–1842) jälkeen Hongkongin saaren hallinnosta vastannut kapteeni Charles Elliot julisti, että Hongkongin kaikki asukkaat saivat harjoittaa vapaasti uskontoaan, seremonioitaan ja tapojaan ja että Hongkong oli satama, jossa voitiin käydä vapaata tuonti- ja vientikauppaa. (Sivonen, 2006, s. 51).

Fong jäljittää hongkongilaisen identiteetin Sivosesta poiketen 1950-luvulle, jolloin otettiin käyttöön Hongkongin ja Manner-Kiinan välinen rajavalvonta. Se katkaisi Kiinasta Hongkongiin pakenevien pakolaisten virran ja muutti hongkongilaiset omaksi yhteisöksi. Paikalliset asukkaat tunsivat itsensä hongkongilaisiksi ja kokivat yhä enemmän etäisyyttä kuulumisesta Kiinan kansaan. 1970-luvulla Hongkongin nopea muutos metropoliksi toisen polven kiinalaisten pakolaisten voimalla antoi pontta uuden hongkongilaisen identiteetin nousulle. 1980- ja 1990-luvuilla poliittiset ristiriidat koskien alueen siirtoa Britannialta Kiinalle sekä vuoden 1989 Tiananmenin verilöyly lujittivat hongkongilaista identiteettiä, joka perustuu kaupungin liberaaleille instituutioille ja arvoille, oikeusjärjestelmään, sananvapauteen ja ihmisoikeuksiin. Hongkongin status erillisenä poliittisena entiteettinä sekä sen toisenlainen poliittinen ja sosioekonominen kehitys verrattuna Kiinaan olivat tärkeitä tekijöitä Hongkongilaisen identiteetin muotoutumiselle ennen luovutusvuotta 1997. Myös Hongkongin “Yksi maa, kaksi järjestelmää” -politiikka ja Hongkongin oman perustuslain kirjoittaminen valoivat identiteettiä. Hongkongin selväpiirteinen identiteetti on askelittain johtanut

ainutlaatuiseen nationalismiin muotoon, joka korostaa Hongkongin erityisyyttä verrattuna Manner-Kiinaan. (Fong, 2017, 540–541.)

Hongkongilaisten identiteettikriisi ei ole ainutlaatuinen, sillä identiteettiongelmat vaikuttavat olevan erityisen hallitsevia sellaisissa paikoissa, joissa kansallisuus ei ole vapaaehtoista. Vakavimmissa tapauksissa se voi johtaa verisiin yhteenottoihin enemmistön ja vähemmistön välillä, kuten Tiibetin ja Kiinan, Tsetsenian ja Venäjän tai Itä-Timorin ja Indonesian tapauksissa. Chan huomauttaa, että hongkongilaiset eivät itse päässeet virallisesti neuvottelemaan tulevasta asemastaan osana alueen luovutusta. (Chan, 2000, 502.) Luovutusneuvotteluiden aluksi Kiina eväsi minkäänlaisen hongkongilaisen edustuksen neuvotteluissa. Pelko luovutuksen jälkeisestä ajasta sai monet hongkongilaiset muuttamaan esimerkiksi Kanadaan, Australiaan, Yhdysvaltoihin ja Singaporeen ja maastamuuton määrä triplaantui 1980- ja 1990-lukujen välillä. (Mathews ym. 2008, 44.)

Viimeaikainen kehitys hongkongilaisten kansallistunteessa on syventänyt kuilua erityishallintoalueen ja emämaan välillä entisestään. Hongkongin Kiinalaisen yliopiston (CUHK) kyselytutkimuksen mukaan vuonna 2014 hongkongilaisten identifioituminen kiinalaiseksi oli vähäisempää kuin koskaan aiemmin. Vain 8,9 prosenttia vastanneista koki itsensä kiinalaiseksi. Vajaat 27 prosenttia identifioi itsensä yksinomaan hongkongilaiseksi, 42 prosenttia ”hongkongilaiseksi, mutta myös kiinalaiseksi” ja 22,3 prosenttia ”kiinalaiseksi mutta myös hongkongilaiseksi”. Tuloksen vaikuttimena nähtiin olevan vuoden 2014 sateenvarjovallankumous tai Occupy-liike, miten sitten 79 päivän mielenosoitusten sarjaa haluaakaan kutsua.⁵ Hongkongin yliopiston (HKU) vastaavassa kyselytutkimuksessa selkein muutos vuoden 2014 jälkeen on tapahtunut kyselyn nuorimmassa ikäryhmässä, eli 18–29-vuotiaiden keskuudessa. Ikäryhmästä vain 3,1 prosenttia piti itseään vuonna 2017 tehdyssä kyselyssä kiinalaisena.⁶ Tuoreimman Hongkongin yliopiston kyselytutkimuksen mukaan heinäkuussa 2019 ennätyslukema hongkongilaisia identifioi itsensä hongkongilaiseksi sitten alueen luovutuksen vuonna 1997. 53 prosenttia yli tuhannesta vastanneesta piti itseään hongkongilaisena, 11 prosenttia kiinalaisena ja 12 prosenttia koki olevansa ”Hongkongin kiinalaisia” ja 23 prosenttia ”Kiinan hongkongilaisia”. Kysyttäessä ovatko vastaajat ylpeitä ollessaan Kiinan kansalaisia, vastasi 71 prosenttia ”ei” ja 27 prosenttia ”kyllä”. Ikäryhmästä,

⁵ SCMP: Polls find fewer Hongkongers identifying Chinese Thanks Occupy 11.11.2014 <https://www.scmp.com/news/hong-kong/article/1636818/poll-finds-fewer-hongkongers-identifying-chinese-thanks-occupy> Viitattu 17.9.2019

⁶ Hong Kong Free Press: HKU Poll: Only 3,1 % of young Hongkongers identify as Chinese , marking 20 years low 21.6.2017 <https://www.hongkongfp.com/2017/06/21/hku-poll-3-1-young-hongkongers-identify-chinese-marking-20-year-low/> Viitattu 17.9.2019

jonka vastaajat olivat 18–29-vuotiaita 90 prosenttia vastasi “ei”. Hongkongin yliopiston mukaan kyselyn tuloksiin vaikutti selvästi kaupungin viimeaikaiset tapahtumat. Kysely tehtiin kesällä 2019 kahden suuren luovutuslain vastaisen marssin jälkeen. Kysely paljasti, että mitä nuorempi vastaaja oli kyseessä, sitä todennäköisempää oli, että hän identifioi itsensä hongkongilaiseksi eikä kiinalaiseksi ja sitä kielteisemmin he suhtautuivat Kiinan keskushallinnon politiikkaan Hongkongia kohtaan.⁷ Vuonna 2016 joka kuudes hongkongilainen tuki utopistista ajatusta alueen itsenäistymisestä Kiinasta.⁸

Kwongin mukaan Hongkongissa vuoden 2014 mielenosoituksissa syntyneen uuden poliittisen voiman, lokalismin seurauksena jännitteet Kiinan ja Hongkongin välillä ovat kärjistyneet. On ironista, että hongkongilaisten voimistuva vastustus Kiinan keskushallintoa kohtaan on johtanut noidankehään: Peking pyrkii puuttumaan Hongkongin asioihin yhä enemmän, minkä seurauksena yhteiskunta kehittää yhä voimakkaampaa Kiinan vastaista mielialaa. Koska Hongkongin parlamentti ei ole tehnyt mitään vastatakseen lokalismin esiin nostamiin huoliin, Hongkongiin on odotettavissa lisää väkivaltaisia yhteenottoja. Samalla kun lokalismin suosio kasvaa hongkongilaisten keskuudessa, poliittinen kuilu Kiinan ja Hongkongin välillä kasvaa. Tilanteesta ulospääsemiseksi on olemassa kaksi vaihtoehtoa. Toisaalta Kiinan hallinto voi sovittaa hongkongilaisten tyytymättömyyttä perustuslaillisiin uudistuksiin, erityisesti esittämällä vapaita vaaleja Hongkongin hallintojohtajan ja parlamentin vaaleihin. Toisaalta Kiinan keskushallinto voi vastata tyytymättömyyteen puuttumalla yhä enemmän Hongkongin asioihin ja pakottamalla voimakeinoin Hongkongin yhteiskunnan lähemmäksi kiinalaista arvomaailmaa. (Kwong, 2016, 68.)

2.3 Vuoden 2019 mielenosoitukset

Vuonna 2019 Hongkongissa syttyi sarja mielenosoituksia, joille ei ole laajuudessaan vertaista historiassa. Seuraava luku kuvaa tutkimuskohteeni keskeistä osaa, eli tapahtumia, joita aineistoni, eli South China Morning Postin ja Xinhuan artikkelit käsittelevät. Luku pohjautuu lukuisiin mielenosoituksia käsitteleviin lehtiartikkeleihin, joiden lähdeviitteet on koottu luvun loppuun.

⁷ Hong Kong Free Press: Hongkongers identifying as “Chinese” at record low; under 10 % of youth “proud” to be citizens – poll 28.6.2019 <https://www.hongkongfp.com/2019/06/28/hongkongers-identifying-chinese-record-low-10-youth-proud-citizens-poll/> Viitattu 17.9.2019

⁸ Reuters: One in six support Hong Kong independence from China - Poll 25.7.2019 <https://www.reuters.com/article/us-hongkong-china-survey/one-in-six-support-hong-kong-independence-from-china-poll-idUSKCN1050GT> Viitattu 17.9.2019

Mielenosoitusten taustalla oli tapaus, jossa 19-vuotiaan hongkongilaisen miehen epäiltiin murhanneen raskaana olleen tyttöystävänsä Taiwanissa vuonna 2018. Teon jälkeen mies palasi Hongkongiin. Taiwanin viranomaiset pyysivät Hongkongin viranomaisia luovuttamaan miehen vastaamaan syytteisiinsä oikeudessa Taiwanissa. Hongkong ei suostunut pyyntöön, sillä alueella ei ole luovutussopimusta Taiwanin kanssa, joka kuuluu Kiinan kansantasavallan näkökulmasta osaksi Kiinaa. Keväällä 2019 Hongkongin parlamentti esitti lakimuutosta, joka sallisi rikoksesta epäiltyjen henkilöiden luovuttamisen oikeuden eteen Manner-Kiinaan. Hongkongin mukaan lakimuutos tukkisi porsaanreiät, jotka mahdollistavat alueen toimimisen turvasatamana epäillyille rikollisille. Ehdotettu lakimuutos kohtasi jyrkkää kritiikkiä, koska sen katsottiin mahdollistavan hongkongilaisten luovuttamisen Kiinan kyseenalaisen oikeusjärjestelmän hampaisiin ja siten vahingoittavan Hongkongin itsenäisen oikeusjärjestelmän riippumattomuutta. Kriitikot uskoivat, että ihmiset joutuvat mielivaltaisten pidätysten, epäreilujen oikeudenkäyntien ja kidutuksen uhreiksi, mikäli he altistuisivat kiinalaiselle oikeusjärjestelmälle. Ihmisoikeusjärjestö Human Rights Watchin edustaja Sophie Richardson tiivisti huolen seuraavasti: "Kukaan ei ole turvassa, mukaan lukien aktivistit, ihmisoikeusasianajajat, toimittajat ja sosiaalityöntekijät". Käytännössä lakiehdotus uhkasi Hongkongin perustuslaillista riippumatonta oikeudellista valtaa.

Luovutuslain vastustajien kirjo kasvoi nopeasti hyvin laajaksi. Heihin kuului oikeusoppineita, kotiaiteja, opiskelijoita ja kirkon jäseniä. Huomiota herätti tuhansien asianajajien, syyttäjien ja oikeustieteiden opiskelijoiden marssi, jota seurasi lähteistä riippuen miljoonan tai kahden miljoonan hongkongilaisen rauhanomainen mielenosoitus. Kesäkuun 16. päivän marssi oli autonomisen Hongkongin historian suurin protesti. Satoja tuhansia ihmisiä yhteen keräneiden mielenosoitusten jatkuttua viikkokausia, Hongkongin hallintojohtaja Carrie Lam pyysi mielenosoittajilta anteeksi ja ilmoitti hyllyttävänsä lakiehdotuksen toistaiseksi. Mielenosoittajat eivät ottaneet ilmoitusta lupauksena luovutussopimuksen lopullisesta kuoppaamisesta, minkä vuoksi protestit jatkuivat. Lopulta syyskuussa yli kolme kuukautta jatkuneiden väkivaltaiseksi yltyneiden massamielenosoitusten jälkeen Carrie Lam ilmoitti, että lakialoite on lopullisesti vedetty pois.

Tätä ennen mielenosoitukset olivat karanneet käsistä peruuttamattomasti. Väkivaltaiset yhteenotot poliisin ja mielenosoittajien välillä olivat tulleet rutiiniksi, kumiluodit, kyynelkaasu, lentelevät tiilet ja polttopullot olivat kaupungin kaduilla joka viikonloppuinen näky. Mielenosoittajat olivat halvaannuttaneet kaupungin joukkoliikenteen ja lentokentän useasti ja protestoijien pidätykset yleistyivät voimakkaasti. Bloombergin statistiikan mukaan mielenosoituksiin liittyen oli syyskuun alkuun mennessä tehty 1347 pidätystä, käytetty 2344 kanisteria kyynelkaasua ja ammuttu 487

kumiluotia. Yli kolmen kuukauden protestien jälkeen mielenosoittajat olivat saaneet alkuperäisen tahtonsa läpi, mutta tapahtumien edetessä kirjavan mielenosoittajajoukon vaatimukset saivat myös uusia muotoja eikä kyse ollut enää pelkästään luovutuslain vastustamisesta. Vaikka mielenosoitukset eivät olleet ylhäältä johdettuja, mielenosoittajien vaatimuksiksi vakiintui niin kutsutut viisi vaatimusta. Niihin kuului se, että mielenosoituksia ei saanut nimittää mellakaksi, kaikille mielenosoittajille tuli taata armahdus rikossyytteistä, poliisin suorittamasta väkivallasta tuli järjestää puolueeton tutkinta ja Hongkongin tuleviin parlamentti sekä hallintojohtajan vaaleihin tuli saada yleinen äänioikeus. Mielenosoittajat vaativat myös hallintojohtaja Carrie Lamin eroamista. Hänestä tuli mielenosoitusten myötä Hongkongin erityishallintoalueen historian epäsuosituin johtaja. Lamin uskotaan saaneen hyväksynnän lain takaisin vetämiselle Pekingistä.⁹¹⁰¹¹¹²¹³¹⁴¹⁵

The New York Times kuvaa Hongkongin mielenosoitusten etenemistä aikajanalla (Kuvio 1), jossa lehti on merkinnyt kesäkuulta lokakuun alkuun kaikki merkittävät protestit ja niiden seuraussuhteet muihin protesteihin. Kuviosta on havaittavissa, että mielenosoitukset ovat yleistyneet kohti syksyä edetessään. Tämän tutkielman valmistuessa mielenosoitukset ovat kestäneet yli viisi kuukautta ja niistä on tullut ikään kuin normaalitila Hongkongissa. Mielenosoittajat ovat aktivoituneet erityisesti viikonloppuisin, jolloin on nähty yhä väkivaltaisempia yhteenottoja poliisin ja protestoijien välillä.

⁹ BBC: Hong Kong - China extradition plans explained 22.8.2019 <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-47810723> Viitattu 11.9.2019

¹⁰ BBC: The Hong Kong protests explained in 100 and 500 words 14.10.2019 <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-49317695> Viitattu 14.10.2019

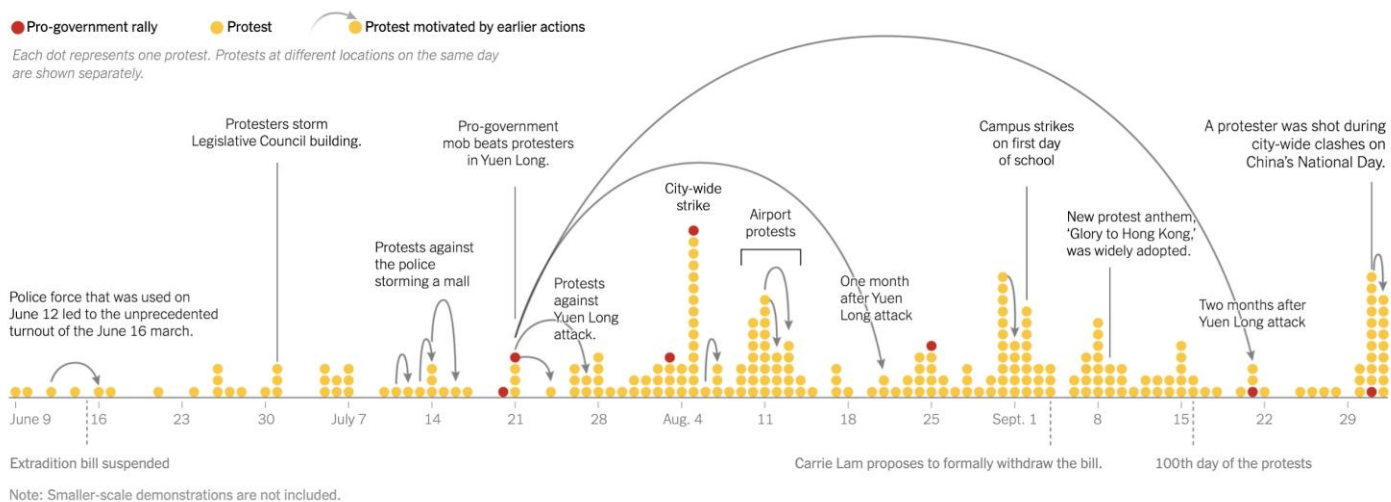
¹¹ BBC: Hong Kong: Timeline of extradition protests 4.9.2019 <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-49340717> Viitattu 11.9.2019

¹² BBC: Why are there protests in Hong Kong? All the context you need 4.9.2019 <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-48607723> Viitattu 11.9.2019

¹³ Bloomberg: A Brief History of the Protests Burning Hong Kong <https://www.bloomberg.com/graphics/hong-kong-protests-timeline/> Viitattu 16.8.2019

¹⁴ The New York Times: Hong Kong Protesters are Fueled by a Broader Demand: More Democracy 8.7.2019 <https://www.nytimes.com/2019/07/08/world/asia/hong-kong-protests-democracy.html?auth=login-google&login=google> Viitattu 11.9.2019

¹⁵ CNN: Hong Kong protest timeline: The evolution of a movement 18.8.2019 <https://edition.cnn.com/2019/08/16/asia/hong-kong-protests-evolution-intl-hnk-trnd/index.html> Viitattu 12.9.2019

Kuvio 1. Mielenosoitusten aikajana lokakuussa (The New York Times¹⁶)

2.4 Hongkongilaisen median erityispiirteitä

Luostarisen mukaan (2017, 344) Britannian yli 150 vuotta kestänyt siirtomaaherruus Hongkongissa heijastuu alueen poliittisessa kulttuurissa ja mediatoiminnassa voimakkaasti. Esimerkiksi Hongkongin yleisradio RTHK on hallinnoltaan samankaltainen kuin esikuvansa BBC. Hongkongin englanninkielistä päälehteä South China Morning Postia Luostarinen kuvailee brittiläisen laatulehden tyyppiseksi ja tabloid-lehdistöä brittiläisen vastineekseen. Myös Hongkongin koulutusjärjestelmä on brittiläisen kopio, ja on tyypillistä, että hongkongilaisten hyvin toimeentulevien perheiden lapset kouluttautuvat englanninkielisissä maissa. Uutismedian journalistinen kulttuuri ja sen eroavaisuus emämaa Kiinan ja erityishallintoalue Hongkongin välillä ovat osittain peruja brittiläisestä journalistisesta traditiosta ja osin Hongkongissa vallitsevasta Kiinan vastaisuudesta. Luostarisen mukaan Manner-Kiina ja Hongkong poikkeavat mediaa koskevista ajattelutavoista ja median omasta ajattelutavasta, jotka ovat syvällä ihmisten mielessä kulkevia ja paljolti tiedostamattomia maailmankatsomukseen, huumorintajuun, temperamenttiin, viestintätapaan ja kulttuurin hiljaiseen tietoon liittyviä odotuksia ja mieltymyksiä. Niitä hongkongilaiset myös pitävät kaikkein uhanalaisimpina, kun Kiinan vaikutus alueen mediassa näyttää vääjäämättä kasvavan. (Luostarinen, 2017, 344.)

Luostarinen kuvailee kiinalaisen ja hongkongilaisen median erikoisuuksia. Ensimmäiseen kuuluu liiallinen pirteys, suoraselkäisyys ja maailman liiallinen järjestys sekä epävarmuuden puuttuminen.

¹⁶ The New York Times: 116 Days of Hong Kong Protests. How Did We Get There? 3.10.2019 <https://www.nytimes.com/interactive/2019/world/asia/hong-kong-protests-arc.html> Viitattu 14.10.2019

Uutisteksti voi puhutella länsimaista vastaanottajaa väärällä tavalla, kohteena johon pyritään vaikuttamaan. Vieras moraalinen kehys, joka ei anna mahdollisuutta ironiseen tulkintaan, voi aiheuttaa sen että vastaanottajan ironia alkaa suuntautua tekstiä vastaan. (2017, 345.) Luostarisen mukaan kiinalainen media näyttäytyy hongkongilaiseen verrattuna tunteikkaampana: yleisön kuuluu riemuita kiinalaisen voitosta urheilukilpailussa, paheksua korruptoituneita virkamiehiä ja puhkua patrioottista vihaa Japania kohtaan. Tunteiden pitää näkyä ja kuulua. Sen sijaan hongkongilainen tyyli on paljon viileämpi, vähäeleinen ja muistuttaa introverttiä. Mediassa tunteiden ilmaiseminen on minimalistista ja tulokulma asioihin ennemmin sarkastinen kuin nolon emotionaalinen. Tiivistettynä kiinalaisen median sävy näyttäytyy tunteikkaana ja hierarkiaa korostavana kun taas hongkongilainen tyyli näyttäytyy säntillisenä, jäseneltynä ja se säilyttää etäisyyden yleisöön. (Luostarinen, 2017, 345—346.)

Oman kokemukseni mukaan hongkongilainen media eroaa sisällöissään kiinalaiseen verrattuna edukseen paitsi kielellisen rikkautensa, moniäänisyytensä ja perusteellisuutensa nojalla. Usein teksti on tunnistettavaksi hongkongilaiseksi tai kiinalaiseksi parin virkkeen perusteella. Ensinnäkin hongkongilaisen journalistisen tekstin lauserakenteet ovat pidempiä kuin kiinalaisen vastineensa. Tasapuolisuuden vaikutelmaa on pyritty täyttämään kuulemalla yleensä kiistan molempia osapuolia. Hongkongilaisen median kuvaukset tapahtumista ovat usein spesifejä, esimerkiksi “a man was kicked and punched, his shirt was torn, he was knocked to the pavement and beaten on the ground”, kun taas kiinalaisessa mediassa samat tapahtumat saattavat olla kuitattu kylmästi töksäyttään “violent activities”. Hongkongilainen media on varsin moniääninen ja näyttää pyrkivän julkaisemaan mahdollisimman monenlaisia mielipidekirjoituksia kiistanalaisista protesteista ja keskusteluttaa vastakkaisia näkemyksiä toistensa kanssa. Kiinalainen media on yksiääninen, virallinen ja yksiselitteinen. Omasta kulttuurisesta kehyksestäni tarkasteltuna kiinalainen journalismi näyttäytyy kylmänä ja karikatyyrimaisena, kuin megafonilla kuulutetulta ja hongkongilainen journalismi jokseenkin kriittisenä ja luottamusta herättävänä. Kiinalaisesta journalismista kerron lisää luvussa 3.2.

Luostarinen (kuten myös minä itse) antaa kiinalaisen ja hongkongilaisen median eroista omiin kokemuksiinsa nojaavan tulkinnan kun taas Joseph M. Chan ja Francis L. F. Lee esittävät hieman eritellymmin artikkelissaan *Media and politics in Hong Kong: A decade after the handover* (2007), että Hongkongin mediaan on luovutuksen jälkeen vaikuttanut keskeisesti kolme sosiaalista ja poliittista kehitystä. Ne ovat uudelleenkansallistuminen (re-nationalization), kansainvälistyminen (internationalization) ja paikallistuminen (localization).

Uudelleenkansallistumisella tutkijat viittaavat muutaman viime vuosikymmenen aikana tapahtuneeseen kehitykseen, jonka aikana Hongkong vaihtoi Britannian valtapiiristä takaisin osaksi Kiinaa. Kehitys alkoi Britannian ja Kiinan välisten luovutusneuvotteluiden hedelmästä, eli vuonna 1984 solmitusta Sino–British Joint Declaration -julistuksesta, jossa päätettiin luovutuksen ajankohdasta ja ehdoista. Siirtymäaikana ennen luovutusta Yhdistynyt kuningaskunta joutui konsultoimaan Kiinaa tärkeissä poliittisissa päätöksissä. Kiina taas alkoi sulautua läheisempiin väleihin Hongkongin paikallisen eliitin kanssa varmistaakseen sujuvan vallanvaihdon. Eliitti omisti Hongkongissa paljon mediaa. Median omistajat alkoivat saada Kiinalta poliittisia ja taloudellisia palkintoja myötäsukaisuudestaan Kiinaa kohtaan. Median omistaminen Hongkongissa oli siis liikemiehelle hyvin edullista kaupankäynnissä Kiinan kanssa. Vähintäänkin eliitin ja Kiinan hallinnon läheiset suhteet merkitsevät itesesensuurin lisääntymistä Hongkongissa. Lähentymisellä oli toisaalta myös kääntöpuolensa. Hongkongilaisten ja kiinalaisten kanssakäynnin lisääntyminen on johtanut paikallisten journalistien parempaan ymmärrykseen Kiinasta. Tämä on johtanut skeptisyyden vähentymiseen ja sympatian lisääntymiseen, mutta myös varovaisuuteen raportoinnissa. (Chan & Lee, 2007, 49–51.)

Hongkong on yli vuosisadan pituisen Britannian siirtomaa-ajan vuoksi ollut pitkään läheisissä yhteyksissä kansainvälisen yhteisön kanssa. Kolonialismin 30 viimeisen vuoden aikana siirtomaaaisäntä Britannia toi Hongkongiin läntisiä arvoja ja instituutioita, kuten lainsäädännön, ihmisoikeudet, vapaudet ja demokratian. Myös kaupungin talousjärjestelmä on maailman avoimimpia ja vapaimpia. Moni hongkongilainen mieltää nämä vapaudet kaupungin menestyksen salaisuutena. Kansainvälisyyden vaikutus mediaan näkyy journalismiprofession ammattimaisuutena. Hongkongin toimittajat omaksuivat jo kauan sitten läntisen liberaalin journalismiprofession. Sen mukaan media mielletään “ideoiden markkinapaikkana”, “julkisena tilana” ja toimittajat itsenäisinä toimijoina ja julkisuuden portinvartijoina, jotka ovat riippumattomia poliittisista ja taloudellisista vallankäyttäjistä. Hongkongilaiset toimittajat vannovat faktapohjaisen ja objektiivisen tiedonvälityksen nimeen ja he ajattelevat median olevan vahtikoiran roolissa yleisön hyväksi valvomassa hallinnon ja muiden vallanpitäjien suoriutumista. 2000-luvulla tehtyjen selvitysten mukaan nämä professionaaliset ihanteet pätevät edelleen hongkongilaisten journalistien keskuudessa. Vuonna 2006 tehdyssä kyselyssä 60 prosenttia toimittajista valitsi ulkomaisen median, kun kysyttiin esimerkkiä ihanteellisesta uutisorganisaatiosta. Joutuessaan poliittisen paineen alle hongkongilainen media myös vetoaa länsimaiseen käsitykseen journalistisista standardeista. (Chan & Lee, 2007, 51–53.)

Hongkongin kansainvälinen status myös suojelee sananvapautta ja mediaa. Kansainvälisyys tarkoittaa lukuisten ulkomaisten uutismedioiden läsnäoloa kaupungissa ja avointa informaatiovirtaa ulkomaille. Avoimuuden vuoksi Hongkongin uutisjärjestelmään on vaikea puuttua. Yksi maa, kaksi järjestelmää -periaatteen ja Hongkongin “perustuslain” mukaan parlamentin ja Kiinan viranomaisten tulee myös pitää huolta lehdistönvapauden toteutumisesta Hongkongissa. (Chan & Lee, 2007, 56.)

Koska Hongkongin media palvelee paikallista yleisöä, sen sisällöt ovat erottamattomasti kytköksissä paikalliseen poliittiseen, taloudelliseen ja kulttuuriseen järjestelmään. 1990-luvulla Hongkongin siirtymäaikana hallinnolta toiselle paikallisten odotukset nousivat dekolonisaation, demokratisoitumisen ja poliittisten muutosten sytyttämänä. Britannia puuttui vain vähän Hongkongin asioihin eikä Kiina ollut vielä astunut kunnolla kuvaan, mikä loi hongkongilaisille otolliset olosuhteet ilmaista mielipiteitään, huolia ja pelkoja sekä rakentaa identiteettiään. Luovutuksen jälkeen Kiinan keskushallinnolta mandaattinsa saava Hongkongin parlamentti ei ole nauttinut suurta suosiota kansan keskuudessa. Hallinnon heikkous antoi lehdistölle myyntivaltin: Vallanpitäjiä kohtaan kriittinen media oli suosittua ja sai lehdet asettumaan lukijoiden, tavallisten ihmisten puolelle poliittisia ja taloudellisia vallanpitäjiä vastaan. Median voidaankin sanoa edustavan Hongkongissa “demokratian korviketta”; demokratian puutteessa media korvaa aukon ollen tärkein alusta ihmisten mielipiteen ilmaisuun ja muodostamiseen. Sen lisäksi, että media sallii ihmisten kertoa mielipiteensä ääneen, media ylläpitää kommunikaatiota viranomaisten ja kansalaisten välillä, kritisoi hallintoa ja edistää yhteiskunnallista uudistumista. (Chan & Lee, 2007, 54.)

Chan ja Lee huomauttavat, että uudelleenkansallistuminen ja paikallistuminen eivät välttämättä ole ristiriidassa, sillä Hongkong ja Kiina eivät ole kaikissa asioissa vastakkain. Hongkongille on Kiinan kanssa yhteistä myös radikalismien vieroksuminen, lain ja järjestyksen ihannointi sekä rationaalisuus ja pragmaattisuus. Kansalaistottelemattomuus voi saada hongkongilaiselta medialta aluksi sympatiaa, mutta sen jatkuessa lehdistöllä on taipumus asettua “järjestyksen” ja “rationaalisuuden” puolelle. Paikallistumisella on myös eräs mielenkiintoinen piirre: Yleisön mielestä hongkongilaisen median tulee mahdollisessa Kiinan ja Hongkongin välisessä konfliktissa olla puolueellinen, ei neutraali. Hongkongilaiselle medialle on ominaista pysytellä korostetun neutraalina, osin itsesensuurin, osin alleviivatun journalistisen ammattimaisuuden vuoksi. Yleisö kuitenkin odottaa, että media esittää tiukkaa kritiikkiä hallintoa kohtaan, kun se on aiheellista. Vuonna 2006 tehdyn

kyselyn mukaan noin puolet hongkongilaisista ajatteli, että median tulisi pitää Hongkongin puolia, jos kiistassa ovat vastakkain Kiinan ja Hongkongin intressit. Kiistanalaisissa asioissa objektiivisuus ja neutraalius eivät siis tyydytä yleisöä. Hongkongilainen media kuitenkin pitäytyy tiukassa professionaalisuudessa, sillä se on sen paras ase vapaan ja avoimen mediajärjestelmän säilyttämiseksi. (Chan & Lee, 2007, 55–56.)

3. Kaksi tapaa käsittää median rooli

Kuten aiemmin kerroin, tämän tutkielman taustalla on ajatus pohtia sitä, miten journalismin tehtävät eroavat kiinalaisen valtio-ohjaillun median ja länsimaisesta journalismieetoksesta kumpuavan hongkongilaisen median välillä. Seuraavissa kappaleissa taustoitan vertailtavien alueiden journalistista perinnettä.

3.1 Median neljä roolia demokraattisessa yhteiskunnassa

Koska hongkongilaisen median journalismiprofessio ja käsitykset sen missiosta ovat peräisin läntisestä journalismiperinteestä, on syytä valottaa länessä journalismin tehtäväksi miellettyjä rooleja. Christians, Glasser, McQuail, Nordenstreng ja White ovat teoksessaan *Normative theories of the media – Journalism in Democratic Societies* (2009) määritelleet medialle neljä erilaista roolia demokraattisessa yhteiskunnassa. Vaikka Hongkong ei ole puhtaasti demokraattinen yhteiskunta on sen media siirtomaahistorian vuoksi omaksunut läntisen käsityksen osaksi omaa journalistista identiteettiään (Chan & Lee, 2007, 54).

3.1.1 Monitoroiva rooli

Monitorointi tarkoittaa yksinkertaisimmillaan todellisen maailman ihmisten, olosuhteiden, tapahtumien ja mahdollisesti relevanttien tietolähteiden järjestelmällistä tarkkailua. Termin toissijainen merkitys on arvioida ja tulkita vallalla olevia rakenteita olennaisuuden ja merkittävyyden kriteeristön ohjaamana. Kolmas, hieman kielteisiä implikaatioita välittävä merkitys on, olla valppaana ja valvoa. (Christians ym. 2009, 140.)

Median monitoroiva, tai valvova rooli, pitää sisällään jotkin tai kaikki seuraavista rooleista:

- Pitää yllä ja julkaista kulttuuristen instituutioiden ilmoittamaa julkisten tapahtumien agenda
- Vastanottaa ja seuloa ulkoisilta lähteiltä saatuja viestejä julkiseen levitykseen. Tässä media toimii agenttina yhteiskunnan eri äänille ja yleisölle, joka oletuksen mukaan etsii tietoa.

- Olla läsnä ja raportoida tärkeimmillä foorumeilla, joissa poliittiset, sosiaaliset ja taloudelliset päätökset tehdään ja tiedotetaan. Pitää sisällään rutiininomaisen selostuksen parlamenteista, kokoontumisista, oikeusistuimista, tiedotustilaisuuksista ja niin edelleen.
- Julkaista raportteja merkittävistä meneillään olevista tapahtumista ja tuottaa oleellista tosiasiallista dataa jatkuvalta pohjalta (vaihtelee taloudellisesta tiedosta urheilutuloksiin).
- Välittää yleisölle varoituksia riskeistä, uhkista ja vaaroista vaihdellen säätiedotuksista matkustushäiriöihin, ulkomaassa tapahtuvaan sotaan ja epäjärjestykseen.
- Tarjota agenda, joka heijastaa meneillään olevia ongelmia niiden yhteiskunnallisen merkityksen ja yleisömerkityksen mukaan.
- Tarjota analyysia ja tulkintaa tapahtumista ja mielipiteistä tasapainoisella ja arvostelukykyisellä tavalla.
- Toimia neljäntenä valtiomahtina poliittisissa aiheissa olemalla välikappale hallinnon ja kansalaisten välillä ja tarjoamalla keinoja pitää hallinto tilivelvollisena yleisen mielipiteen edessä.
- Omaksua aktiivinen vahtikoiran rooli "haukkumalla" silloin kun jokin merkittävä yhteiskunnallinen toimija havaitaan toimivan vastoin yleistä etua, erityisesti salakähmäisellä tai naamioidulla tavalla.
- Tehdä itse määriteltyjä tutkimuksia, kun hankittu tieto vihjaa merkittävää poikkeavuutta moraalista tai yhteiskunnallisesta järjestyksestä; tämä voi sisältää huhun seuraamista ja epävirallista tai henkilökohtaista tietoa.

(Christians ym. 2009, 145–146.)

Median monitoroiva rooli vaihtelee tapauksittain ja sen mukaan, mistä mediajärjestelmästä on kysymys. Kuitenkin viestinnän tutkimus osoittaa, että jotkin yleiset tekijät muokkaavat monitorointiprosessia. Seuraavien kappaleiden tiedot ovat peräisin Christiansin ym. teoksesta (2009, 156) lukuunottamatta huomioita Hongkongista ja Kiinasta, jotka ovat omiani.

Ensinnäkin monitoroitavissa olevan ympäristön laajuutta rajoittavat maantieteelliset ja kulttuuriset (erityisesti kielelliset) tekijät, kuten myös median teknologiset ja järjestelylliset (eng. organizational) voimavarat. Periferiaa tarkastellaan tyypillisesti kuvitteellisesta keskustasta ja katse on väistämättä etnosentrinen. Huomion keskittymistä määrittelevät taloudelliset ja poliittiset kriteerit sen mukaan, mikä on monitoroinnin lähteen kiinnostus. Hongkongin tapauksessa tämä voi merkitä sitä, että SCMP monitoroi Hongkongin aluetta ja Hongkongin asukkaiden kannalta oleellisia asioita. Xinhua taas on maailmanlaajuinen uutistoimisto, jonka toiminta-alue on

huomattavasti suurempi, kuten myös Kiinan intressipiiri. Xinhuan erityiskiinnostus Hongkongia kohtaan on ilmeistä, sillä alue kuuluu valtioon, mutta tavoiteltu yleisö voi olla huomattavasti laajempi kuin paikallisen SCMP:n.

Kohteiden, tapahtumien ja henkilöiden koko, korkea status ja se, minkä uskotaan kiinnostavan yleisöä (urheilu, populaarikulttuuri jne.) ohjaa huomiota. Enemmän huomiota kiinnitetään niihin kohteisiin, jotka hakevat julkisuutta ja toivovat tulevansa monitoroiduiksi ja vähemmän niihin, jotka haluavat vältellä monitorointia. Kohteiden rahan ja vallan käyttö erottaa usein kohteita. Ympäristö ei ole tasaisesti avoin tarkastelulle. Hongkongin tapauksessa tämä voi merkitä sitä, että esimerkiksi hallintojohtajan tai muiden arvovaltaisten henkilöiden sanomiset nousevat helpommin agendalle kuin tavallisten ihmisten.

Monitorointi ei tarkoita vain tarkkailua ja eristettyjen faktojen tallentamista vaan maailman esittämistä rajallisten tulkinnallisten kehysten läpi. Kehysten valintaan vaikuttaa todennäköisesti eliitin ja yleisen mielipiteen laajuus ja voimakkuus kansallisten intressien huomioon ottaminen. Objektiivinen lehdistö hyväksyy velvollisuudekseen raportoida vain valtavirran mielipiteitä tapahtumista, mikä rajoittaa hyvin kriittisten, radikaalien tai vähemmistössä olevien näkemysten kertomista. Tämä tarkoittaa valtion vallan painottumista median vallan kustannuksella. Hongkongin tapauksessa tämä saattaa näkyä esimerkiksi siinä, että radikaalien mielenosoittajien ääni ei pääse yhtä hyvin esiin kuin hallinnon, poliisin ja virkamiesten.

Median tarkastelua ohjaa ja rakentaa usein vaihtuva asia tai agenda, joka tarjoaa alustavan ohjenuoran myöhemmälle monitoroinnille. Hongkongissa tämä voi näkyä väkivaltaisten mielenilmausten jälkeen mahdollisten vastareaktioiden seurannalla. Monitoroinnin todennäköiset vaikutukset yleisöön eivät ole yksisuuntaista informaation välittämistä vaan dialoginen prosessi. Media viestittää, mitä lähteitä yleisö vaikuttaa haluavan ja yleisö kehittää kiinnostuksen tai tuttuuden siihen, mitä media alleviivaa. Tapahtuu molemminpuolinen mukautuminen. (Christians ym. 1990, 156.)

3.1.2 Puhetta johdattava rooli

Toinen journalismin rooli demokraattisissa yhteiskunnissa on puheen johdattaminen (facilitative). Uutismedian puhetta johdattava rooli perustuu kansalaisyhteiskunnalliseen demokraattiseen traditioon. Media heijastaa poliittista järjestystä, johon se itse kuuluu sekä logiikkaa ja perusteita.

Näkökulman mukaan vain aktiivisissa yhteisöissä tunnistetaan yhteistä hyvää. Julkinen mielipide on seurasta harkinnasta. Henkilökohtaisten mieltymysten yhdistelmän sijaan julkinen mielipide on kollektiivista viisautta, joka perustuu julkiseen avoimeen väittelyyn. Kansalaisdemokratia ymmärtää yhteisön rakentuvan vuorovaikutuksesta ja siten julkinen keskustelu luo jaettuja päämääriä. (Christians ym. 2009, 156.)

Christians ja kumppanit viittaavat James Carey (1987, 17) teoriaan, jonka mukaan journalismi ottaa selvää suhteessa yleisöön. Näin ollen journalismin kuuluu johtaa kulttuurimme keskustelua sen yläpuolelta ja sisältä: yllyttää ja järjestää keskustelua, pitää sitä liikkeellä ja jättää siitä jälki, ja siten ruokkia toisia keskusteluita, taidetta, tiedettä ja uskontoa. Yleisö herää kun sitä puhutellaan vuoropuhelun osapuolena ja kun sitä kannustetaan ottamaan osaa keskusteluun sen sijaan että yleisö olisi passiivinen tarkkailija journalistien ja asiantuntijoiden välisessä keskustelussa.

Puhetta johdattavassa roolissa media edistää dialogia yleisöön asioissa, jotka koskettavat heitä ja jossa yleisö on aktiivinen osapuoli. Toisin sanoen uutismedia tukee ja vahvistaa osallistumista kansalaisyhteiskunnassa valtion ja markkinoiden ulkopuolelta. Sen sijaan, että media raportoi kansalaisyhteiskunnan osallistumisesta ja toiminnasta, media pyrkii rikastamaan ja edistämään sitä. Kansalaiset otetaan vakavasti ongelmien tunnistamisessa ja ratkaisemisessa. Puhetta johtavan roolin tavoitteena on demokraattinen pluralismi. Keinotekoisen konsensuksen vaatimisen sijaan media tukee monimuotoista kulttuuria ja maailmankatsomuksia. Tavoitteen saavuttamiseksi media on vastuussa laajasti jaetuille moraalisisille kehyksille, jotka määrittävät yhteiskuntaa ja antavat sille merkityksiä. (Christians ym. 2009, 156.) Oman näkemykseni mukaan hongkongilainen media pyrkii SCMP:n tapauksessa edistämään dialogia yleisön kanssa silmiinpistävästi ainakin moninaisia mielipidekirjoituksia julkaisemalla. On mahdollista, että mielipidekirjoituksissa esitettävät näkemykset ruokkivat myös journalistien juttujen syntyä ja niissä huomioitavia näkökulmia. Hongkongin mielenosoituksissa yleisöllä on merkittävä rooli sen vuoksi, että protestien kerätessä suurimmillaan 2 miljoonaa ihmistä, iso osa yleisöstä on Hongkongin mielenosoituksista ja tulevaisuudesta käytävän keskustelun suora ja aktiivinen osapuoli.

Pluralismi olettaa demokratian olevan dynaaminen julkinen tila, johon kuuluu vaihtelevia ja laajentuvia kollektiiveja. Pysyäkseen demokraattisina yhteiskuntien täytyy olla avoimia yleiselle uudistumiselle ja uusille sosiaalisille liikkeille kuten vihreille verkostoille, etnisille järjestöille, koulutuksellisille uudistuksille, feministisille kampanjoille ja niin edelleen. Pluralismin normatiivinen ideaali paljastaa yhteiskunnasta poissuljettujen marginalisoitujen ääniä.

Puhetta ohjaava rooli on vastine sille faktalle, että ihmisten elämät ovat kulttuurisesti monimutkaisia ja ladattuja moninaisilla tulkinnoilla. Median perustavanlaatuinen haaste puhetta ohjaavassa roolissa on auttaa yleisöä identifioimaan itsensä, auttaa kansalaisia löytämään oma äänensä ja kannustaa yhteistyöhön heidän kulttuurinsa muutoksessa. (Christians ym. 2009, 175–176.) Median puhetta johdattavan roolin toteutumiseen SCMP:n artikkeleissa otan tarkemmin kantaa pohdintaluvussa esiteltyäni kehysanalyysin tulokset.

3.1.3 Radikaali rooli

Median ja journalismin radikaali rooli on ehdottomalla tavalla vaatia absoluuttista tasa-arvoa ja vapautta kaikille demokraattisen yhteiskunnan jäsenille. Usein yhteiskunnissa, jotka perustuvat markkinataloudelle hyväksytään saavutuksena henkilökohtaisista ponnisteluista suuret erot varallisuudessa, koulutuksessa ja pääsyssä informaation ja viestinnän luokse. Journalismin radikaaliin rooliin kuuluu kaikin tavoin taata se, että mitään epäoikeudenmukaisuutta ei koskaan suvaita. Radikaali demokraattinen omistautuminen ponnistelee jatkuvasti yhteiskunnallisen vallan keskittymistä vastaan, jotta jokaisen ihmisen olisi mahdollista osallistua tasavertaisesti kaikkeen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Ammatillisesti journalisteja pyydetään haastamaan hegemonisten ryhmittymien ylläpitämiä epäoikeudenmukaisuuksia ja ehdottaa uudenlaista järjestystä sekä tukea liikkeitä, jotka vastustavat epäoikeudenmukaisuuksia. Journalismin radikaali rooli pohjaa ajatukselle, että yhteiskunnassa on olemassa poliittis-taloudellinen valtajärjestelmä, joka tuottaa harvojen etuoikeutettujen hegemonian enemmistön intressien kustannuksella. Ne, jotka eivät ole etuoikeutettuja saattavat olla huolissaan vallitsevasta rakenteellisesta epätasapainosta ja muodostaa aktiivisen kansalaisliikkeen vapautuakseen ja voimaantuakseen joko maltillisin rakenteellisin uudistuksin tai radikaalein vallankumouksellisin keinoin. Jos enemmistön huolestuminen on vain muutamien aktivistien ja pienien liikkeiden varassa, radikaali media pyrkii tukemaan aktivisteja auttamalla heitä ottamaan osaa demokraattiseen hallitsemiseen. (Christians ym. 2009, 179–180.)

Historiallisesti median radikaalin roolin juuret ovat Marxin pyrkimyksissä vapauttaa työväenluokka mukaan lukien lehdistö. Tavoitteena oli nostaa työväki hegemoniseen asemaan. Median radikaalista roolista puhutaan myös ”lehdistön marxistisena teoriana”. On huomionarvoista, että niin kutsuttu marxistinen teoria ei pätenyt järjestelmissä, jotka mielletään sosialistisiksi, kuten Neuvostoliitossa. Radikaali rooli muotoutui 1800-luvun esikommunistien yhteiskuntien ja 1900-luvun läntisten

ideologioiden sekoitukseksi (Christians ym. 2009, 182). Journalismin radikaali rooli ei tarkoita sitä, että media näyttelisi yksinomaan opposition roolia. Median tehtävä on palvella yhteiskunnassa ihmisiä, jotka vastustavat vallanpitäjiä, koska heillä ei ole reilua sananvaltaa julkisessa keskustelussa heidän ollessa aliedustettuja tai koska heidän äänioikeutensa on riistetty. Journalismin radikaalilla roolilla on populistinen kaiku. Se yhdistyy läheisesti paitsi valtaan myös kansalaisuuteen. (Christians ym. 2009, 189.) Median radikaalin roolin toteutumiseen SCMP:n artikkeleissa otan tarkemmin kantaa pohdintaluvussa esiteltyäni kehysanalyysin tulokset.

3.1.4 Yhteistyöhön perustuva rooli

Journalismin yhteistyöhön perustuva rooli (the collaborative role) viittaa median yhteistyöhön valtion tai muiden vallan keskittymien kanssa. Yhteistyöhön lukeutuvat suhteet, joissa media vapaaehtoisesti tai jopa mielellään osallistuu. Esimerkiksi kun media pitäytyy jakamasta tietoja armeijan joukkojen liikkeistä sodan aikana, mielletään se isänmaalliseksi velvollisuudeksi. Kun televisiokanava lähettää presidentinvaaliväittelyn, journalistit katsovat yleensä sen julkiseen palveluun kuuluvaksi tehtäväkseen. Toisenlaisissa tapauksissa yhteistyö voidaan kuitenkin nähdä merkinä heikkoudesta sitoutua riippumattomaan tiedonvälitykseen. Yhteistyön määrittelemineen normatiiviseksi ja demokraattiseksi riippuu siitä, voidaanko yhteistyölle antaa julkinen oikeutus. Yhteistyö valtion kaltaisen tahon kanssa esimerkiksi verrattuna kansalaisliikkeisiin ja mainostajiin poikkeaa erityistapauksena. Lainsäädännön, politiikan ja säännösten keinoin valtio tarjoaa luvalliset olosuhteet ja infrastruktuurin median toiminnalle. Yhteistyö sisältää valtion intressien tunnustamisen, mihin media suostuu joko passiivisesti tai tahattomasti, vastentahtoisesti tai täysin rinnoin. (Christians ym. 2009, 196–197.)

Olosuhteet journalismin yhteistyöhön perustuvalla roolilla vaihtelevat alistumisesta hyväksyntään. Alistuessaan media voi olla pakkotilanteessa (coercion), jossa sillä ei ole vaihtoehtoa, vaan esimerkiksi laki pakottaa median yhteistyöhön. Apaattinen (apathy) yhteistyö tapahtuu ilman, että siihen kiinnitetään suurta huomiota ja traditio (tradition) merkitsee yhteistyötä jossa journalistit perustelevat yhteistyötä yhteisellä historialla valtion kanssa. Kun kyse on myöntyvistä olosuhteista, yhteistyön muotoja on kaksi. *Pragmaattinen (pragmatic)* yhteistyö on medialle luotaantyöntävää, mutta väistämätöntä; journalistit välttävät pakkokeinot yhteistyöllä ja hyväksyvät olosuhteet. *Välineellinen (instrumental)* yhteistyö on epämieluisa, mutta hyödyllinen vaihtoehto, jossa journalistit hyväksyvät yhteistyön eräänlaisena vaihtokauppana. Hyväksyntään perustuvan yhteistyön muotoja on kaksi. Ensimmäinen niistä on *käytännöllinen yhteisymmärrys (practical*

agreement). Niiden tietojen perusteella joita tilanteesta on saatavilla journalistit arvioivat yhteistyön olevan paikallaan. *Normatiivinen yhteisymmärrys (normative agreement)* on olosuhde, jossa journalistit tekevät päätöksen yhteistyöstä saatavilla olevan oleellisen tiedon, kuten yhteistyön seurausten perusteella. Vain hyväksyntään perustuvassa yhteistyössä päätös yhteistyöstä on puhtaasti journalistien käsissä. (Christians ym. 2009, 198–200.) Median yhteistyöhön perustuvaan rooliin SCMP:n artikkeleissa otan tarkemmin kantaa pohdintaluvussa esiteltyäni kehysanalyysin tulokset.

3.2 Kiinan median rooli ja toiminta

Tässä luvussa taustoitan Kiinan mediajärjestelmää, sen historiaa, propagandan ja sensuurin toimintaa nykypäivänä sekä Kiinan median taustalla olevia arvostuksia.

3.2.1 Kiinan mediajärjestelmän lyhyt historia

Sensuurilla ja propagandalla on Kiinassa yli satavuotiset perinteet ja niiden tarkoituksena on aina ollut pönkittää vallanpitäjien valtaa ja estää opposition syntyminen. Tämä luku pohjautuu Thomas Scharpingin artikkeliin *All the News That's (Un) Fit to Print: Propaganda Institutions, News and Media Supervision in China* (2013).

Ei-poliittinen lehdistö ilmestyi Kiinaan joskus vuoden 1870 jälkeen ulkomaisena tuontituotteena Shanghaihin ja muualle Kiinan rannikkokaupunkeihin vastaamaan hiljaa kasvavan keskiluokan tarpeita. Poliittinen lehdistö seurasi perässä viiveellä saapuen vuonna 1895 uudistusmielisten vallankumouksellisten taholta, mutta sen saatavuus rajoittui lähinnä kiinalaisten Japaniin sijoittuneiden emigranttien ja opiskelijoiden keskuuteen ollen Kiinassa kiellettyä. Rajoitettu levikki ei estänyt poliittisen lehdistön merkitystä Kiinan tapahtumiin, ja sillä oli vaikutusta vuoden 1911 vallankumoukseen, joka syrjäytti Kiinan viimeisen keisarillisen dynastian. Sensuuri kiristyi vuoden 1912 jälkeen, kun maata johtamaan nousi entisen keisarillisen armeijan päällikön Yuan Shikain sotilasdiktatuuri. Sensuuri innoitti myös Shikain kuoleman jälkeen valtaan nousseita sotaherroja rajoittamaan kriittisen lehdistön toimintaa. (2013, 4–5.)

Vuosina 1915–1923 Kiinassa koettiin maan historiassa harvinainen ajanjakso, jolloin valtion kontrolloima journalismi loisti poissaolollaan Toukokuun neljännen- ja Uuden kulttuurin liikkeiden nousun myötä. Tällöin lehdistö oli vapaa ja moniääninen sekä myös lukumäärältään suuri;

julkaisuja oli arviolta 1100 vuonna 1921. Kiinassa heräsivät myös entistä vahvemmin nationalistiset ja kommunistiset aatteet. Lopulta liberaali ajanjakso vaihtui nationalismin ja sosialismin nousuun, julkaisujen määrä tippui ja lehdistön sisällöt painottuivat viihteeseen, juoruihin ja talousuutisointiin tai sitten kommunististen ja kansallismielisten puolueiden agitaattorit ottivat lehdet haltuunsa. Vapaan lehdistön taantumaa kuvaa hyvin se, että Kiinan kommunistisen vallankumouksen johtaja Mao Zedong toimi lehtimiehenä ja opettajana ennen poliittista uraansa. (2013, 5.)

Nationalistinen Kuomintang-hallinto muutti kiinalaista mediaa valvotummaksi vuodesta 1927 eteenpäin perustamalla uusia sensuurielimiä ja rajoittamalla lehdistön toimintaa ja sananvapautta. Erityisesti sota Japania vastaan edellytti median yhtenäisyyttä. Koko Kuomintangin hallinnon ajan sanomalehdet ja uusi media, radio, toimivat valtion äänitorvena ja muun median toiminta rajattiin käsittelemään ei-poliittisia aiheita. Kriittinen journalismi eli jossain määrin Shanghain ja Hongkongin kaltaisissa siirtokuntakaupungeissa. Kuomintang-hallinnon käymä tukala sota Japania vastaan loi pohjaa kommunismin suosion nousulle Kiinassa. Vuonna 1946 sisällissodan syttyessä Kuomintangin ja kommunistisen puolueen välillä median sensuuri kiristyi entisestään. (2013, 5.)

Kommunistisen puolueen noustua valtaan Kiinassa sen lehdistöpolitiikka muistutti Kuomintangia, jonka kanssa puolueella oli yhteiset juuret ja aiemmin läheiset välit. Kommunistinen puolue oli kuitenkin propagandistiselta järjestelmältään Kuomintangia täsmällisempi ja innokkaampi. Puolueen sanomalehti toimi virallisena vallanpitäjien äänitorvena ja oli poliittisesti kaikkea muuta kuin moniääninen. Kiinan kansantasavallan perustamisen jälkeen vuonna 1949 valtion uutistoimisto omisti poliittisen uutisoinnin monopolin. Yksityisomisteinen media kiellettiin vuonna 1952 ja vuonna 1957 valtio takavarikoi viimeisen vähemmistöpuolueomisteisen julkaisun, minkä jälkeen valtio omisti suoraan käytännössä kaikki mediat Kiinassa. Ne muutettiin kommunistisen puolueen alaisiksi propagandaelimiksi. (2013, 5.)

Kiinan kommunistisen puolueen hallinnon alaisuudessa tiukka sensuuri, raportointi ja salassapitosäännöt tulivat valtion mediamonopolin kannatinpylväiksi. Julkisten mielipiteiden julkaisun yhdenmukaisuuden varmistamiseksi puolueen huomio kiinnittyi massamedian laajentamiseen. Uusia paikallisia sanomalehtiä perustettiin, radioasemia vietiin maaseudulle ja uusia televisiokanavia perustettiin Kiinan Suuren harppauksen aikana vuosina 1958–1960. Kun Suuri harppaus, eli nopea yritys muuttaa maatalousvaltainen Kiina teollisuusvetoiseksi yhteiskunnaksi epäonnistui päättyen taloudelliseen kriisiin, johti kehitys myös median supistumiseen. (2013, 5–6). Kolmasosa sanomalehdistä sekä radioasemista ja tv-kanavista suljettiin 1960-luvun alussa.

Aallonpohja saavutettiin kulttuurivallankumouksen vuosina 1966–1976, kun kommunistisen puolueen puhdistukset ulottuivat viestintäelimiin ja mediakoneisto supistui entisestään. Vuonna 1950 Kiinassa oli 382 sanomalehteä ja 295 aikakausjulkaisua, kun taas kulttuurivallankumouksen aikaan enää 62 valtakunnallista ja maakunnallista lehteä. (2013, 14.)

Kommunistisen puolueen johtajan Mao Zedongin kuoleman jälkeen vuonna 1976 käynnistyneet talousuudistukset muuttivat tilanteen. Aikakauslehtien määrä kasvoi vuonna 1978 1116:aan (2013, 14). Poliittisten muutosten, hallinnon mukauttamisen ja teknologisten läpimurtojen, kuten internetin, kaapelitelevisioiden ja satelliittitelevisioiden yllättämänä mediajulkaisujen määrä nousi ennennäkemättömiin lukemiin. Myös ei-poliittinen sisältö lisääntyi ja monimuotoistui. Propagandan ydin, uutiset ja poliittiset kommentaarit pysyivät kuitenkin tiukasti rajoitettuina. (2013, 5–6.)

Julkaisujen määrän räjähtäminen johdatti kommunistisen puolueen ongelmiin niiden kontrolloimisen kanssa. Lehdistöä valvova viranomaisena GAPP (General Administration of Press and Publication) on sittemmin aktiivisesti suorittanut uudelleenorganisointeja ja ratsioita laajalle levinneeseen julkaisusektoriin. Ensimmäiset ratsiat tapahtuivat vuosina 1988 ja 1990, kun demokratialiikkeitä tukevia julkaisuja suljettiin sekä vuonna 1997, kun 413 yhteiskuntaan keskittyntä aikakauslehteä lopetettiin. Viimeisin laaja ratsia vuonna 2003 käsitti 677 sanoma- ja aikakauslehden sulkemisen joko poliittisten ongelmien vuoksi tai niiden kannattavuuden vuoksi. (2013, 14.)

1980-luvun lopulla ja 1990-luvulla taloudelliset uudistukset tekivät medioista entistä enemmän riippuvaisia mainosrahoista. TV-kanavia syntyi suuria määriä lisää, internet nousi ja tabloidimedian suosio vähensi perinteisen puoluesanomalehden asemaa. Vuodesta 1984 orastanut lehdistön ja median oikeuksien esiinmarssi katkesi Pekingin Tiananmenin aukion verilöylyyn vuonna 1989. Poliittisen ja sosiaalisen vakauden takaamiseksi Tiananmenin tapahtumien jälkeisenä aikana mediat leikkasivat menojaan poliittisen ohjailun tuloksena. Median yhteisten oikeuksien vaatimus ei edennyt, koska se oli törmäyskurssilla puolueen tarpeen kanssa tarjota eri väestöosille erilaista informaatiota ja koska se estäisi käytännön, jonka mukaan puolue on antanut uskottuille etuoikeutetuille medioille pääsyn lehdistötilaisuuksiin ja haastatteluihin näiden poliittisen vastuullisuuden perusteella. (2013, 7.) Vuonna 2011 viikkolehtien määrä oli 9950 ja sanomalehtien 1900, joista 217 oli valtakunnallisia, 825 maakunnallisia, 869 kaupunkikohtaisia ja 17 maakunnallisia päivälehtiä. (2013, 14.)

3.2.2 Kiinan sananvapaus ja sensuuri nykypäivänä

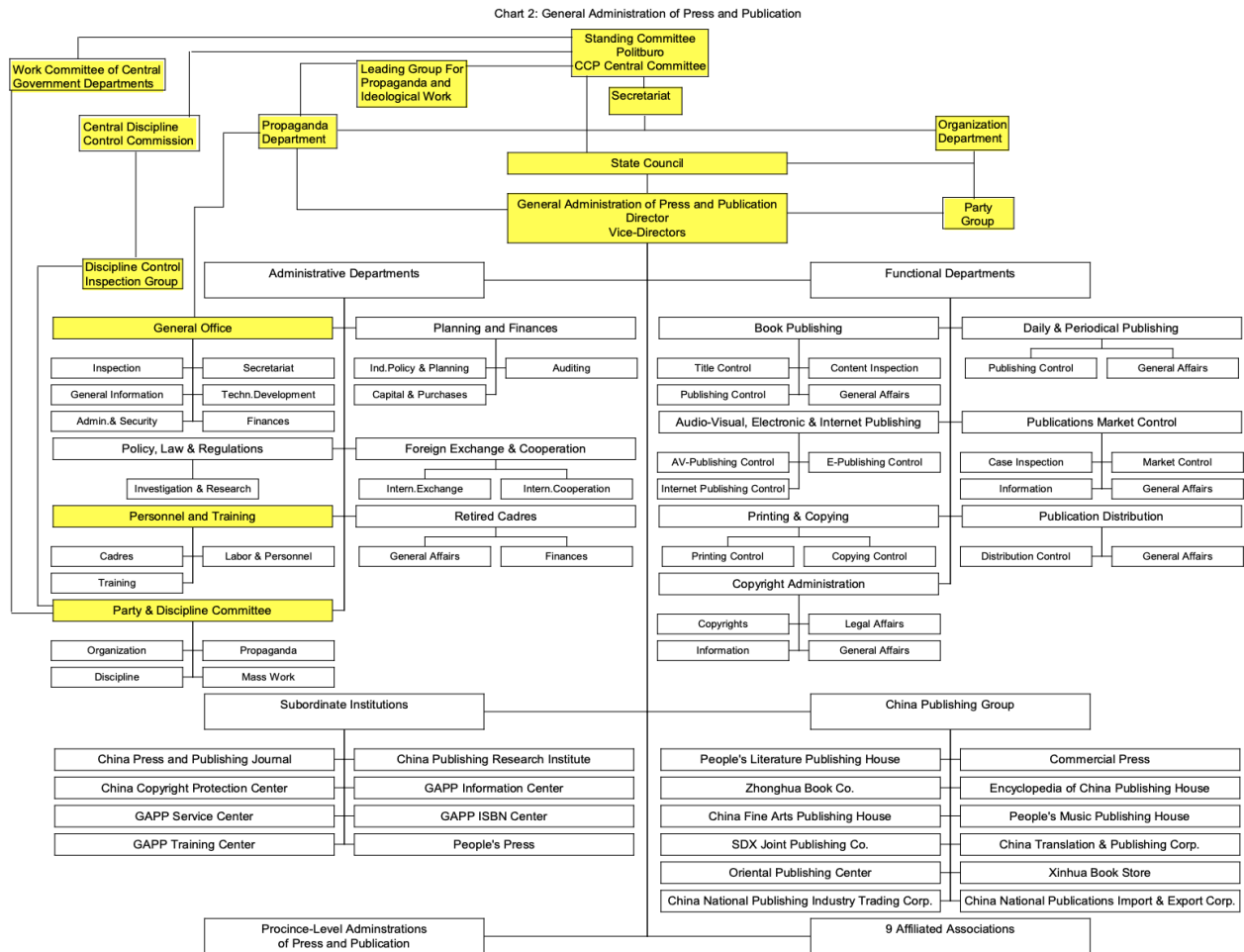
Tärkeintä tietää taustana nyky-Kiinan mediasta puhuttaessa on se, että Kiina ei ole sananvapauden mallimaa. Kiinan sananvapaus on Toimittajat ilman rajoja järjestön mukaan vuonna 2019 Turkmenistanin, Pohjois-Korean ja Eritrean jälkeen maailman heikoin, sijalla 177 (Hongkong on sijalla 73 vertailun 179:stä maasta)¹⁷. Kiinan valtion kontrolli mediasta on erittäin tiukka. Nykyisen presidentin Xi Jinpingin aikana se on tiukentunut entisestään. Vuonna 2019 yli 60 journalistia ja bloggaajaa oli vangittuna olosuhteissa, joissa heidän henkensä on uhattuna. Tiukentuneen internetsääntelyn seurauksena kansalaisia voidaan vangita pelkästään uutisiin kirjoitettujen kommenttien tai sosiaalisen median päivitysten jakamisen perusteella.¹⁸

Kiinan mediajärjestelmää kuvaa mielestäni osuvasti vuonna 1956 julkaistu kirja *Four Theories of the Press*, jossa Fred S. Siebert, Theodore Peterson ja Wilbur Schramm esittivät neljä teoriaa erilaisista massamedian järjestelmistä. Yksi teorioista oli Neuvosto-kommunistinen teoria, josta voidaan kirjan ilmestyessä Kiinan kansantasavallan alkuvuosina vetää yhteneväisyyksiä moderniin Kiinaan 60 vuotta myöhemmin. Siebert ja kumppanit kirjoittavat, että kommunismin alaisuudessa valtio pitää hallussaan joukkoviestinnän monopolia. Muut menneisyyden diktatuurit ovat sallineet joukkoviestimien tai suuren osan niistä pysyä yksityisten omistajien käsissä, mutta kommunismin alaisuudessa valtio on kansan ominaisuudessa ottanut omistukseensa ja ohjaukseensa kaikki joukkoviestimien yksiköt. Valtio pitää hallussaan viestinnän monopolia asettamalla ankaria rajoituksia ulkomaisten mediasisältöjen tuontiin. Koko vapaan ajatuksien vaihdon filosofinen perusta on autoritääriselle ajattelulle vierasta. Koska valta kuuluu valtiolle, lehdistön ensimmäinen velvollisuus on välttää puuttumasta valtion päämääriin. (Siebert ym. 1956, 28.)

Kuviossa 2 Scharping (2013, 15) esittää Kiinan lehdistön ja julkaisujen puoluejohtoisen hallinnon nykypäivänä. Kuviossa keltaiset alueet merkitsevät puolueen kontrollin keskeisimpiä alueita. Kuvio ilmentää sitä kuinka puolueen kontrolli ulottuu kaikkialle julkaisuihin aina lehdistä internetiin, kirjoihin, jakeluun sekä julkaisujen rahoitukseen. Mielestäni tämä niveltyy osuvasti siihen, mitä Siebert ja kumppanit (1956, 28) kertoivat valtion harjoittamasta median omistajaohjailusta.

¹⁷ RSF: World Press Freedom Index 2019 <https://rsf.org/en/ranking/2019> Viitattu 11.9.2019

¹⁸ RSF: China - Even tighter control <https://rsf.org/en/china> Viitattu 11.9.2019

colored boxes signify key areas of Party control
© Sharping 2012

Kuvio 2. Kiinan lehdistön ja julkaisujen yleishallinto (Sharping, 2013, 15).

Demokratian tilannetta eri maissa monitoroivan Freedom Housen mukaan Kiinan internet on maailman sensuroiduin (2018). Mari Manninen kuvailee kiinalaista nykypäivän sensuuria teoksessaan *Kiinalainen juttu* (2018, 187) siten, että televisio ja lehdet jättävät paljon asioita kertomatta, sosiaalisen median keskusteluista “väärät” tiedot pyyhitään pois eikä verkkohauilla ole mahdollista saada esiin totuutta kielletyistä aiheista. Manninen antaa esimerkin, että kun Suomessa internetin hakukoneeseen kirjoittaa hakusanaksi “Tiananmen”, iso osa osumista kertoo aukion opiskelijamielenosoituksista vuonna 1989, mutta Kiinassa sama haku tarjoaa pitkän liudan juttuja ja kuvia keskusaukiosta hienona turistikohteenä.

Kiinan sensuurin tehokkuudesta kertoo hyvin se, että yhdysvaltalaisen toimittajan Louisa Limin kirjoittaessa kirjaansa *The People’s Republic of Amnesia: Tiananmen revisited* [2014], hän näytti sadalle pekingiläiselle yliopisto-opiskelijalle niin kutsutun tankkimiehen valokuvaa, joka on otettu

keskeltä Tiananmenin verilöylyyn johtaneita tapahtumia. Lähes jokaisen länsimaalaisen tunnistaman ikonisen valokuvan, jossa yksinäinen mies seisoo Kiinan kansantasavallan armeijan panssarivaunujen edessä estääkseen sen etenemisen kohti opiskelijamielenosoituksia, tunnisti ainoastaan 15 sadasta opiskelijasta. Muut kyselivät, oliko kuva peräisin Kosovosta tai Etelä-Koreasta. (ks. Manninen, 2018, 203.)

Kuva 1. “Tankkimies” tai “Tuntematon kapinallinen” vuodelta 1989 on maailman ikonisimpia ja tunnistetuimpia uutiskuvia. Lähde: Reuters

Kiinalainen sosiaalinen media toimii periaatteessa kuin suljettuna tynnyrinä. Kiinalaisia netinkäyttäjiä oli vuoden 2017 lopussa 770 miljoonaa, eli yli puolet väestöstä, lähes kaikki heistä älypuhelimillaan (Manninen, 2018, 189). Kiinalaiset eivät kuitenkaan pääse helposti käsiksi ulkomaisiin mediasisältöihin. Länsimaiset yhteisöpalvelut tai hakukoneet, kuten Facebook, Twitter, Youtube, Instagram ja Google eivät toimi Kiinassa. Kiinaa sanotaankin ympäröivän valtion luoma Suuri palomuur (Great firewall) mukaillen Kiinan muurin nimitystä. Palomuur on luotu torjumaan Kiinan johdolle epämieluisia ulkomaisia sivustoja, kuten useat länsimaisen median uutissivustot.

Kiina on kehittänyt länsimaisten yhteisöpalveluiden tilalle omia somejättejään, kuten Twitterin vastineeksi kutsutun Sina Weibon, Whatsappia vastaavan WeChatin, Googlea muistuttavan Baidun

ja Youtuben tapaisen Youkun.¹⁹ Mannisen mukaan keskustella voi periaatteessa kaikesta, paitsi jos aihe on kielletty - tai kunnes jostain aiheesta puhumisesta tulee kiellettyä. Poliitikastakin voi kirjoittaa jopa kriittisesti, jos tekee sen oikealla tavalla. Tärkeintä on muistaa, ettei moiti kommunistista puoluetta tai sen johtajia eikä esitä niille vaihtoehtoja. Paikallispolitiikan haukkuminen on turvallisempaa kuin valtakunnallisen linjan arvostelu. Tutkimusten mukaan noin 15 prosenttia Sina Weibon kommenteista poistetaan. (Manninen, 2018, 187–188.)

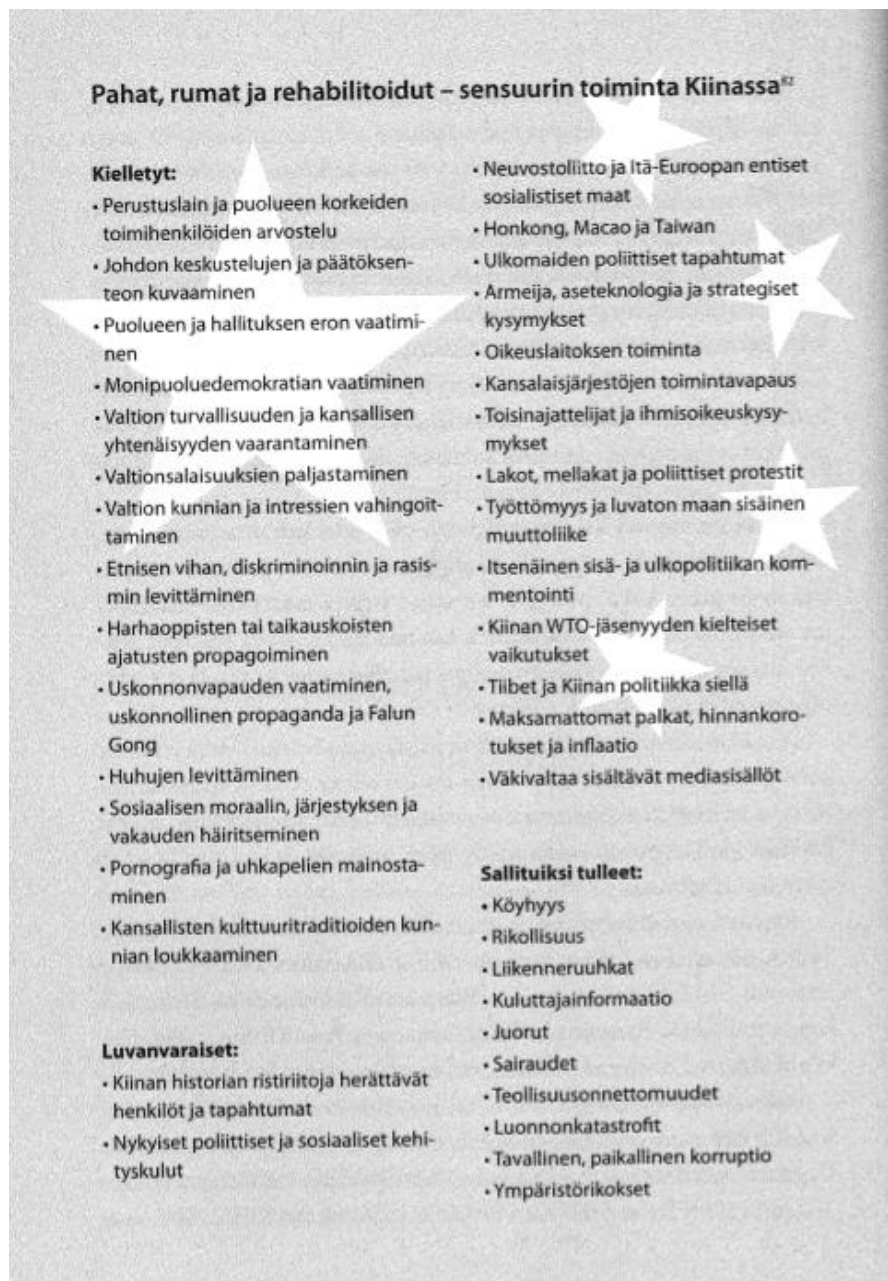
Kielletyt puheenaiheet ovat puolueen ja valtion maineelle epämieluisia asioita. The University of Hongkongin tutkimuksen (2019) mukaan vuonna 2018 kymmenen sensuroiduinnaa aiheen joukkoon WeChat-yhteisöpalvelussa kuuluivat Kiinan ja Yhdysvaltain välinen kauppasota, Yhdysvaltain pakotteet teknologiayhtiö ZTE:ta kohtaan, Huaweiin talousjohtaja Meng Wanzhuon pidätys Kanadassa, liikemies Ya Jianmingin talousrikostutkinta, naisten seksuaalista ahdistelua käsittelevä Metoo-kampanja ja Changshengin rokote-skandaali.²⁰

Mannisen mukaan Kiinan vilkkaan nettikeskustelun sensuroinnissa on kolme piirrettä. Ensinnäkin se blokkaa viestejä, joissa käytetään kiellettyjä sanoja, kuten poliittiseen muutokseen viittaavat “demokratia” ja “oppositio”. Jotkin sanat voivat olla myös toistaiseksi pannassa, jos viranomaiset haluavat hillitä niiden ympärillä syntynyttä verkkokeskustelua. Esimerkkinä tästä on, että kun Kiina muutti lakejaan niin, että kommunistisen puolueen istuva pääsihteeri Xi Jinping voi halutessaan hallita loppuelämänsä, somekeskusteluista poistettiin sanat “keisari” ja “elinikäinen kontrolli” sekä tavanomaisen kuuloinen “vastustan”. George Orwellin romaanista tuttu vuosiluku “1984” taas kiellettiin, koska teoksessa valtio vahtii jokaista kansalaista. (Manninen, 2018, 191).

Heikki Luostarinen jaottelee (2017, 56) kiinalaisen mediasensuurin aiheet kolmeen luokkaan (ks. kuvio 3). Osa aiheista, kuten demokratia ja kritiikki kommunistista puoluetta kohtaan, on yksinkertaisesti kielletty, osa aiheista, kuten Kiinan historian ristiriitoja herättävät tapahtumat ja poliittiset protestit, ovat luvanvaraisia ja osa aiheista, kuten rikollisuus ja korruptio ovat tulleet sallituiksi oltuaan kiellettyjä puheenaiheita. Mielestäni Luostarisen havainnot tukevat ja täydentävät Mannisen kuvausta kiinalaisesta sensuurin kielletyistä sanoista.

¹⁹ BBC: Social media and Censorship in China: How it is different to the West? 26.9.2017
<http://www.bbc.co.uk/newsbeat/article/41398423/social-media-and-censorship-in-china-how-is-it-different-to-the-west> Viitattu 11.9.2019

²⁰ The University of Hong Kong: *WeChatScope, Journalism and Media Studies Center* 11.2.2019
<https://globalvoices.org/2019/02/11/censored-on-wechat-a-year-of-content-removals-on-chinas-most-powerful-social-media-platform/> Viitattu 14.10.2019

Kuvio 3. Kiinan kielletyt puheenaiheet (Luostarinen, 2017, 56).

Mannisen mukaan toinen nettisensuurin piirre on se, että nettisivustojen käytännön sensurointi on pitkälti keskustelupalstoja ylläpitävien yritysten vastuulla. Ne ovat joutuneet palkkaamaan valtavasti työntekijöitä sivujensa vahdintaan, sillä automaattiset sensurointialgoritmit eivät välttämättä tunnista kiinalaisten käyttämiä kiertoilmauksia kielletyistä aiheista. Kolmas nettisensuurin piirre on Mannisen mukaan niin kutsuttu 50 sentin armeija. Pitkään heidän uskottiin olevan tavallisia kansalaisia, jotka ohjailevat nettikeskusteluja omilla kommentaillaan joko aatteen palosta tai pientä korvausta vastaan. He ovat siis kiinalainen trollitehdas. Myöhemmin on paljastunut, että “50 sentin armeija” koostuu erilaisista ylhäältä johdetuista valtion virkamiehistä, jotka tekevät nettipostauksia

ilmaiseksi vapaa-ajallaan. Virkamiesarmeija pyrkii kääntämään nettikeskustelua mukavampiin asioihin ja estämään kansalaisten ärsytyksen muuntumista toiminnaksi. (Manninen, 2018, 192–194.)

Luostarinen kirjoittaa (2017, 55), että kiinalaisessa sensuurissa on käytössä monenlaisia ja monentasoisia tapoja toimia. Suurin osa sensuurista hoituu viestimien itsesensuurilla, sillä viestimet tietävät aineiston mahdollisesti joutuvan jälkitarkastukseen, joka on läpäistävä huomautuksesta. Rangaistuksilla on kasautuva luonne, sillä jos väline jää kiinni virheestä, valvonta muuttuu tarkemmaksi ja virheitä voi löytyä lisää. Toimituksia ohjeistetaan monin eri tavoin vältettävistä aiheista ja oikeista tavoista ilmaista johonkin kysymykseen liittyvää tietoa. Ohjeistuksen keinoihin kuuluvat kirjalliset ohjeet, kokoukset, soitot ja henkilökohtaiset tapaamiset. Luostarisen huomion Kiinan median tehokkaasta itsesensuurista voisi omasta mielestäni liittää neljänneksi Mannisen listaukseen kiinalaisen nettisensuurin piirteistä. Vaikka Luostarinen puhuukin erityisesti viestimistä ja Manninen nettisensuurista yleensä, pätee itsesensuuri yhtä lailla yksityisiin viestijöihin sekä tiedotusvälineisiin.

3.2.3 Propaganda ja kiinalaisen journalismin periaatteet

Propagandalla tarkoitetaan sanakirjamääritelmän mukaan tiedon, argumenttien, huhujen, puolitotuksien tai valheiden levittämistä tarkoituksena vaikuttaa yleisön mielipiteeseen.²¹

Luostarisen mukaan propaganda-sanaan yhdistetään lännessä negatiivisia merkityksiä, mutta sanalla on historiallisesti neutraali sävy. Kiinassa propaganda ei myöskään nykypäivänä sisällä kielteistä merkitystä. Hän kuvailee propaganda-termin merkitystä Kiinassa siten, että kiinan kielessä ero tiedonvälityksen ja propagandan välillä on pieni, jopa olematon. Tiedon levittäminen tai julkisuuden antaminen jollekin asialle tarkoittavat samaa kuin propaganda. Poliittisesti propagandaa ja uutisvälitystä tarkastellaan ensisijaisesti yhteisöllisen vastuun näkökulmasta, mikä tarkoittaa että propaganda ja uutistyö merkitsevät kumpikin toimintaa, jossa viestinnällä autetaan yhteiskuntaa ja yhteisöä kehittämään itseään taloudellisesti, kulttuurisesti ja poliittisesti. (Luostarinen, 2017, 9–10.) Luostarinen huomauttaa, että kiinalaisten kasvaminen koko elämänsä ajan valtion propagandan vaikutuspiirissä on johtanut siihen, että sitä on vaikea tunnistaa. “Kiinan propagandan voi ajatella ihmistä ympäröivänä ja kaiken kattavana järjestelmänä, jonka havaitseminen aktiiviseksi ideologiseksi vaikuttamiseksi on kohdeyleisölle lähes mahdotonta.” (2017, 46.) Tulkitsen

²¹ Encyclopedia Britannica <https://www.britannica.com/topic/propaganda> Viitattu 12.9.2019

Luostarisen sanomaa niin, että Kiinassa journalismi voidaan käsittää propagandaksi, jota kohdeyleisö ei kuitenkaan suoraan miellä propagandaksi.

Yuezhi Zhaon mukaan (1998, 19) Kiinan median suhtautumista tositahtumiin määrittää niin kutsuttu “puolueen periaate” (dangxing yuanze), jonka mukaan uutismedian täytyy hyväksyä puolueen ideologia omanaan, median täytyy propagoida puolueen päämääriä ja sen täytyy hyväksyä puolueen johtoasema sekä pitäytyä sen ohjeistuksessa ja julkaisupolitiikassa. Minkään julkaisun ei tule vastustaa puolueen periaatteita, politiikkaa tai päätöksiä. Kiinan kommunistisen puolueen journalistinen toimintaperiaate nojaa Neuvostoliiton johtajan Leninin käsityksen, jonka mukaan puolueen sanomalehden tuli toimia puolueen kollektiivisena propagandistina, agitaattorina ja järjestelijänä. Vuonna 1942 Kiinan kommunistisen puolueen sanomalehti Liberation Daily esitti, että toimiakseen puolueen propagandistina sanomalehden täytyi sitouttaa kaikki osat sen sisällöstä kommentteja, uutisia ja feature-juttuja myöten puolueen näkemysten mukaiseksi sekä puhua jokaisen puolueen päätöksen puolesta. Samalla sisällön tulee kouluttaa kansaa, nostaa heidän tietoisuuttaan sekä ohjata ja tukea heitä kamppailuissaan. Siten puolue julistautui työväen suunnannäyttäjäksi ja median toimiessa puolueen äänitorvena, se toimi samalla kansan äänitorvena.

Scharpingin mukaan (2013) sosialististen valtioiden perustamisen jälkeen median tehtävänä alleviivattiin perusperiaatetta, jonka mukaan “myönteiset raportit tulevat ensimmäisenä”. Toisinaan tämä kaikkialla läsnä oleva motto propagandan oppikirjasta journalisteille jatkui toisella periaatteella, jonka mukaan “kielteiset raportit tulevat toisena”. Usein tämä toinen periaate on kuitenkin unohdettu. Kiinan kommunistisen puolueen uudistusmielinen johtaja Hu Yaobang teki vuonna 1985 linjauksen, jonka mukaan sopiva suhde saavutusten ja ongelmien uutisoinnille olisi 80 ja 20 prosenttia. Tätä pidettiin jopa myönnytyksenä kriittisille äänenpainoille. Kielteisille raporteille tulisi luonnollisesti saada puolueen hyväksyntä. Yaobangin mukaan mediassa voidaan sietää poikkeavia näkemyksiä tietyissä aiheissa, mutta koska kommunistisen puolueen keskuskomitea ja puolueen neuvosto edustavat kansan intressejä, kaikilla on luonnollisesti yhtenäinen mielipide perusasioista ja olisi epäluonnollista esittää jäänäpäisesti eriäviä mielipiteitä. (Scharping, 2013, 6–7.) Kielteinen uutisointi on sosialistisessa propagandauutisoinnissa siis selkeästi sivuosassa, tai sille ei ole tilaa lainkaan.

Kielteisen uutisoinnin lisäksi toisarvoista kiinalaisessa journalismissa on myös totuus. Puhuessaan toimittajille ja päätoimittajille uutistoimisto Xinhuan 20-vuotisjuhlissa vuonna 1957 kommunistisen puolueen propagandaministeriön johtaja Lu Dingyi ohjeisti toimittajakuntaa päättämään poliittisin

perustein, mitä uutisia ajetaan ulos, mitä viivästytetään, mitä hyväksytään ja mistä vaietaan. Näin ollen totuudenmukaista raportointia pidetään arvossa, mutta se on alisteista puolueen johdon määrittelemille perustotuuksille ja poliittisille tarpeille. Ohjenuoran voi tiivistää lausumaan “päämäärä oikeuttaa keinot”. Mediatoimijat toisin sanoen uskovat, että totuudellisuuden periaatetta tulee vaalia, mutta totuus on alisteinen sen sosiaalisille vaikutuksille. (Scharping, 2013, 6.) Totuudellisuuden arvostuksella on mielenkiintoinen piirre, sillä se vaikuttaa koskevan ainoastaan tiettyjä tahoja. Mannisen mukaan toimittajan ensisijainen tehtävä Kiinassa on olla kommunistisen puolueen silmät, korvat ja suu. Osa toimittajista käy juttukeikoilla selvittämässä, mitä mieltä kansa on asioista, minkä jälkeen he kirjoittavat tästä rehellisen raportin puolueelle ja sensuroidun version kansalaisille. (Manninen, 2018, 204.)

1980-luvun lopulta kiinalaiset tutkijat ja mediavaikuttajat liittivät kriittisyyden ja itsekritiikin idealistisen periaatteen puolueen päämääriin luomalla käsitteen “supervision by public opinion”, joka kääntyy epäsuorasti “kansan tahdon toteutumisen valvonta”. Kyse oli vaatimuksesta valvoa aktiivisesti kansan mielipiteiden kanssa ristiriidassa olevia toimia sekä kritisoida ja paljastaa vääriä lausuntoja tai toimintaa, jotka olivat vastoin kansan intressiä. Tämä saattoi tarkoittaa joidenkin vallanpitäjien julkista kritiikkiä. (Scharping, 2013, 7). On huomionarvoista, että puolue sallii kritiikin tapauksissa, joissa osa poliittisista toimijoista hyötyy negatiivisista ulostuloista. Esimerkiksi paikallishallinnon kritiikki voi auttaa keskushallintoa osoittamaan paikallisille virkamiehille paikkansa ja paikalliset poliitikot voivat julkisen kritiikin avulla saavuttaa poliittista arvovaltaa ja parantaa mahdollisuuksia edetä urallaan. (Chen, 2017, 1).

Kansan tahdon toteutumisen valvomisen periaatteen kanssa rinnakkainen prinssiippi on “kansan mielipiteiden ohjaaminen”. Scharping huomauttaa, että näiden välillä on ristiriita: on ironinen ajatus, että puolueen ohjailemat journalistit valvoisivat samalla omia ohjaajiaan. Käsitys mediasta neljäntenä valtiomahtina onkin Kiinassa epäpätevä konsepti, sillä kansan etujen valvonnan tulee tapahtua puolueen valvonnassa ja henkilöön tai puolueeseen kohdistuvan suoran kritiikin tulee olla ennalta hyväksyttyä. Hyväksyntään vaikuttaa merkittävästi se, ovatko kritiikin seuraukset sosialistista järjestelmää vahvistavia vai heikentäviä. 2000-luvun alussa puolue lanseerasi “kulttuurisen turvallisuuden” periaatteen, jonka tarkoituksena on ollut ulkomaisten rahan torjuminen tunkeutumasta kotimaan propagandan kentälle ja samalla esittää puolue kansallisen identiteetin ja intressin suojelijana. (Scharping, 2013, 7–8).

Thomas Scharping kiteyttää Kiinan median eetosta avaamalla Kiinan sisäisen propagandan taustalla olevia arvostuksia avoimessa tekstissään ja minä olen koonnut näitä arvostuksia Scharpingin tekstistä seuraavanlaisen luettelon muotoon.

- Yhdenmukaista ajattelua, joka on ankkuroitu yhteisiin ihanteisiin, arvostetaan yli kaiken ja se yhdistetään kansalliseen voimakkuuteen.
- Valtion keskitetysti säätelemä historiallinen narratiivi nähdään kansallisen yhtenäisyyden avainkysymyksenä.
- Julkinen intressi arvotetaan yksityisen tai yksittäisten ryhmien intressin yläpuolelle.
- Informaatio ja propaganda mielletään kouluttamiseksi yhteiseen hyvään.
- Toimintaan sisältyy vahvasti isällisyys, auktoriteetti, joka jakaa tasa-arvoisesti ylistystä ja kunniaa sekä kieltoja ja rangaistuksia.
- Vapaus on hermostuttava käsite, joka juontuu egoisimista, anarkiasta ja laukaisee välittömästi huolen sille määritellyistä tarpeellisista rajoista.
- Kansalaiset nähdään ensisijaisesti kykenemättöminä käsittelemään ja arvioimaan tietoa itsenäisesti. Heidän yhteistyönsä ja spontaani osallistumisensa yhteisen hyvän vuoksi valtion määrittelemällä tavalla toivotetaan tervetulleeksi, mutta avoin toisinajattelu tai kritiikki tavataan nähdä epälojaaliutena tai jopa maanpetoksena. Mikäli toisinajattelua esiintyy, sen täytyy pysyä rajoissa, jotka johtavat valtion päämäärien toteutumiseen.
- Asioiden salassapito sekoittuu kulttuuriseen mielenlaatuun, jossa kasvojen menettämistä vältellään.

(Scharping, 2013, 48.)

Niin Luostarinen, Manninen, Scharping kuin Zhaokin antavat suhteellisen selväpiirteisen kuvan kiinalaisen median toimintalogiikasta ja mediaa ohjaavista periaatteista. Kuvaukset eivät ole juuri ristiriidassa keskenään, vaan niitä yhdistää kuvaus kommunistisen puolueen ehdottomasta vallasta suhteessa mediaan ja julkaistaviin sisältöihin. Tässä mielessä ero Christiansin ym. (2009) esittelemään teoriaan median neljästä roolista demokraattisessa yhteiskunnassa on valtava. Voidaan toki katsoa, että kiinalainen media toteuttaa näistä kirjallisuuden perusteella median yhteistyöhön perustuvaa roolia (2009, 198), mutta vain sen alistuvimmassa muodossa, eli niin kutsutussa pakkotilanteessa, jossa laki tai muu pakottava olosuhde ei jätä yhteistyölle vaihtoehtoja. Käsitys vallan vahtikoirana toimimisesta on mielestäni yksi keskeisimpiä läntistä ja kiinalaista journalismiperinnettä erottavia periaatteita. Siinä missä demokraattisissa yhteiskunnissa media valvoo ja tarvittaessa ojentaa vallanpitäjiä, Kiinassa on täsmälleen päinvastoin.

Olen tässä vaiheessa tutkielmaa kertonut tutkimuksellisesta viitekehyksestä taustoittamalla Hongkongin poliittista erityisasemaa, kiinalaisen ja hongkongilaisen median erityispiirteitä sekä kertonut erilaisista journalismille mielletyistä rooleista alueiden välillä. Erityisesti median erilaiset roolit Hongkongin ja Kiinan välillä luovat odotusarvoa varsinaiselle tutkimukselleni, jossa selvitän, millä tavoin erilaiset median tehtäviksi mielletyt roolit nivoutuvat Xinhuan ja SCMP:n julkaisemaan sisältöön. Seuraavaksi avaan tutkimuksen metodologisia käsitteitä.

4. Metodologiset käsitteet

Tutkimukseni keskeisiä käsitteitä ovat *representaatio*, *kehystäminen* ja *diskurssi*.

Tutkielman ymmärtämisen kannalta merkittävin näistä on kehystäminen. Tässä luvussa käsittelen kehyksen käsitettä mediatutkimukselle tyypillisesti tuotannon, sisällön ja vastaanoton näkökulmasta. Varsinainen tutkimukseni tarkastelee kehyksiä sisällöissä, sillä tavoitteeni on tunnistaa lehtiartikkeleissa, sanavalinnoin ja diskursiivisin keinoin tuotettuja kehyksiä. Kirjoituksissa ilmeneviä kehyksiä erottamalla ja nimeämällä on mahdollista tehdä läpinäkyväksi lehtien tapaa rakentaa todellisuutta ja esittää samaa kohdetta ja ilmiötä oletettavasti toisistaan poikkeavalla tavalla. Representaation ja diskurssin käsitteet ovat kokonaisuuden hahmottamiseksi hyödyllisiä.

4.1 Representaatio

Stuart Hall kertoo artikkelissaan *The Work of Representation* (1997, 15–22), että representaatio yhdistää merkityksen, kielen ja kulttuurin. Representaatio tarkoittaa kielen käyttämistä jonkin merkityksellisen sanomiseen tai esittämään maailmaa merkityksellisellä tavalla. Yksi lähestymistapa representaatioon on ymmärtää käsitettä siten, että se *heijastaa* (*reflect*) jo olemassa olevia asioita, ihmisiä ja tapahtumia. Toisaalta voidaan ajatella, että kieli ilmaisee sen, mitä puhuja tai sanoja haluaa henkilökohtaisesti *tarkoittaa* (*intentional*). Kolmas tapa lähestyä representaatiota on ajatella, että merkitykset, joita representaatio esittää ovat *rakennettu kielen avulla* (*constructionist*). Representaatiot voidaan ymmärtää mielikuvina, eli mentaalisina representaatioina, joiden kautta ihminen järjeistää ihmisten, asioiden ja tapahtumien maailmaa ja ilmaisee siitä monimutkaisia ajatuksia toisille ihmisille kielen avulla. Hall antaa esimerkin, jonka mukaan ihminen voi katsoa jotain tuttua huoneessa olevaa objektia, kuten lamppua. Katsoessaan lamppua ihminen tunnistaa ajatusprosessissaan, mikä objekti on, koska ihmisellä on mielessään käsitys siitä, millaisia merkityksiä lampun konsepti pitää sisällään. Vaikka ihminen katsoisi toiseen suuntaan, hän pystyy edelleen ajattelemaan objektia. Hän siis kantaa mukanaan mentaalista representaatiota, eli lampun konseptia, joka kertoo, mikä lamppu on ja mitä se merkitsee. Lukuisista mentaalisista representaatioista muodostuu konseptuaalinen kartta, tai konseptuaalinen järjestelmä, jossa mentaaliset representaatiot ovat järjestyneet ja luokittuneet ihmisen päässä eri tavoin. Hall antaa esimerkin linnun ja lentokoneen konseptista. Elävän linnun ja elottoman lentokoneen erottamiseksi toisistaan ihmismieli on luokittanut niiden mentaaliset representaatiot ja syy-seuraussuhteet eri

tavoin. Linnun konsepti on luonnollinen ja lentokoneen konsepti on ihmisen tekemä. Koska ihmisten konseptuaaliset kartat voivat poiketa toisistaan merkittävästi, tarvitaan sen lisäksi merkkien järjestelmä, jonka avulla ihmiset voivat jakaa ja ilmaista ajatuksia toisilleen. Tämä järjestelmä on kieli, jonka avulla käännetään ajatuksia ja konsepteja sanoiksi, ääniksi tai kuviksi, joiden avulla ilmaistaan merkityksiä. Laajasti kieli voidaan ymmärtää puhutun ja kirjoitetun kielen lisäksi viesteinä, jotka on tuotettu käsin, mekaanisesti, digitaalisesti tai muilla tavoin, kun ne on tarkoitettu ilmaisemaan tiettyä merkitystä. (Hall, 1997, 15–22.)

Seppäsen ja Väliiverosen mukaan representaatiolla tarkoitetaan todellisuuden esittämistä ja sen rakentamista sanallisten, kuvallisten ja äänellisten merkkien avulla. Representaatio voi olla mediaesitys kuten lehtiutinen, valokuva tai ne molemmat yhdessä. Representaatioiden luonteeseen kuuluu niiden kohteeseen liittyvien merkitysten synnyttäminen. Mediaesityksille on tunnusomaista, että ne sisältävät viitteitä niiden tekijöistä, heidän edustamistaan instituutioista, teknologioista, toisista representaatioista, lajityypeistä sekä oletetuista yleisöistä. Todellisuuden tavoittaminen sellaisenaan median representaatioissa on mahdotonta, ja esitykset ovat vain huonolaatuisia kopioita alkuperäisestä kohteestaan. Nykyhetken tapahtumia ei voi toisintaa alkuperäisen kaltaisena kirjaimista muodostuvaksi merkkijonoksi paperille. Myös lehtivalokuva on kaksiulotteinen esitys kolmiulotteisesta maailmasta, ja kuvan ulkopuolelle voi rajautua asioita, jotka ovat kohteen luonteen ymmärtämisen kannalta tärkeitä. (Seppänen & Väliverronen, 2012, 92–93.)

Hannu Niemisen ja Mervi Pantin mukaan representaatio on jonkin esittämistä jonakin. Tällöin esitettävä asia tuodaan esille jo valmiiksi tulkittuna ja kehystettynä, jostakin näkökulmasta määriteltynä. Kysymys ei ole todellisuuden suorasta esittämisestä, vaan kohteeseen liittyvien merkitysten synnyttämisestä jonkin välineen avulla (2012, 118).

Tässä tutkielmassa aineistoni koostuu representaatioista, eli lehtiartikkeleiden tekstistä. Representaatiot kuvaavat todellisuuden tapahtumia, ja huomioni kohteena on erityisesti representaatioiden kieli. Koska representaatiot ovat Seppäsen ja Väliiverosen mukaan epätäydellisiä jäljitelmiä todellisuudesta (2012, 93), kaksi eri mediaa voivat rakentaa samasta todellisuudesta keskenään erilaisen kuvan. Seuraavaksi käsittelen mekanismia, jolla todellisuutta rakennetaan ja havainnoidaan.

4.2 Kehystäminen ja vertaileva kehysanalyysi

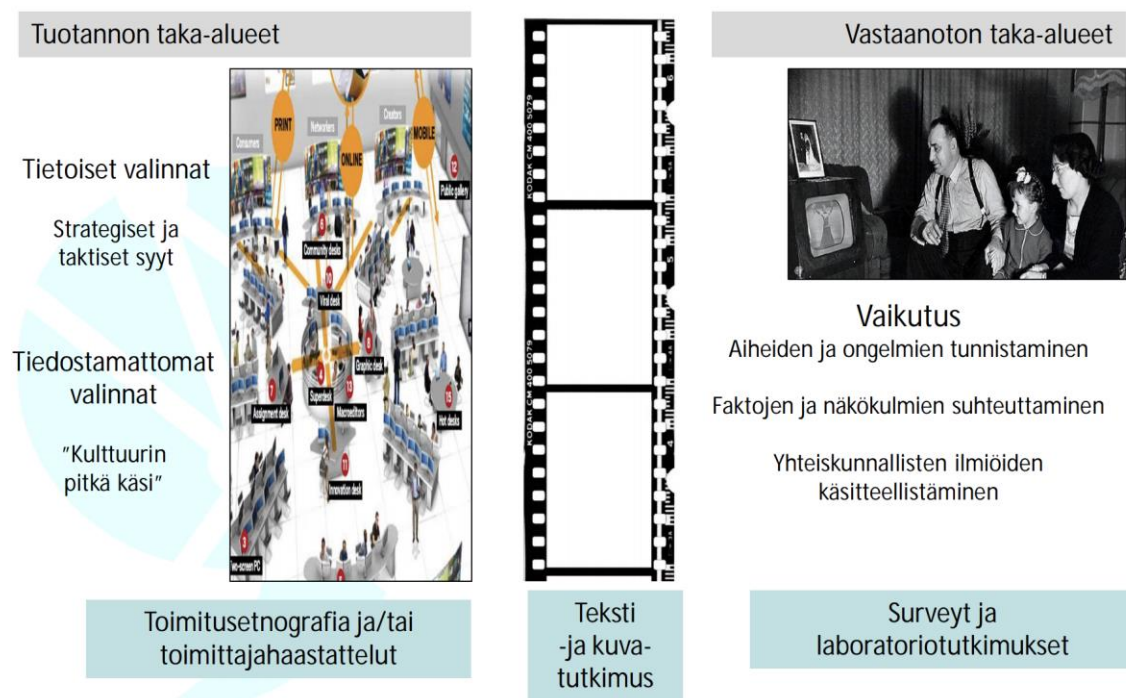
Kehystämisen (framing) käsitteen esitti ensimmäisenä Erving Goffman teoksessaan *Frame analysis: An essay on the organization of experience* (1974). Hänen pääajatuksensa kehystämisestä on, että astuessaan mihin tahansa tilanteeseen, yksilö muodostaa näkemästään ja kokemastaan yhden tai useamman kehyksen, joiden kautta hän tulkitsee havaitsemaansa. Kehystämällä ihminen järjestää mielessään havainnoimaansa ja liittää tulkitsemiinsa tapahtumiin merkityksiä, todennäköisesti tiedostamattaan sitä itse. Goffman kuvaa kehystämistä toimintana, joka voi yksinkertaisimmillaan tarjota yksilölle vastauksen kysymykseen “What is it that’s going on here?”, “Mitä täällä on oikein tekeillä?”. Kehystäminen voi olla helppoa, kun ihminen todistaa jotain arkista tapahtumaa, kuten ihmisiä tervehtimässä toisiaan tai asiakasta kysymässä kassalla tuotteen hintaa, mutta muuttuu entistä monimutkaisemmaksi, kun kyse on arkisen kokemuksen ulkopuolisesta, hämmästyttävästä tai yliluonnolliselta vaikuttavasta tapahtumasta, kuten sellaisista havainnoista, jotka vaikuttavat viesteiltä ulkoavaruudesta, uskonnolliselta ihmeeltä, näköhavainnoilta hirviöistä, levitaatiolta, ennustamiselta, yhteyden ottamiselta kuolleisiin ja niin edelleen. (Goffman, 1974, 21–25.)

Goffman jaottelee kehykset kahteen pääluokkaan, luonnollisiin ja sosiaalisiin. Luonnolliset kehykset tunnistavat tapahtumia, jotka nähdään, ei-ohjailtuina ja “puhtaasti fyysisinä”. Näihin lukeutuvat tapahtumat, joiden kulkuun ja lopputulokseen ei tarkoituksellisesti sekaannu mikään taho, vaan ne ovat ymmärrettävissä alusta loppuun saakka luonnollisten tekijöiden aikaansaamina. Luonnolliset kehykset eivät tunnista menestystä, tai epäonnistumista eivätkä kielteisiä tai myönteisiä seuraamuksia ja ne ovat täysin deterministisiä. Tällaisiksi suhteellisen perustavanlaatuisiksi kehyksiksi voidaan ymmärtää esimerkiksi jotkin biologian ja fysiikan käsitykset, kuten aika, joka nähdään peruuttamattomana ja kaikkien kanssa jaettuna konseptina. Sosiaaliset kehykset sen sijaan tarjoavat taustaa sellaisten tapahtumien ymmärtämiselle, joihin sisältyy halu, päämäärä ja ihmisen ohjaava toiminta. Toiminta voi olla houkuttelevaa, imartelevaa, herjaavaa tai uhkaavaa. Tapahtumat alistavat kokijan arvioimaan sosiaalisesti niiden merkitystä. Ihmisellä on taipumus hahmottaa tapahtumia kehysten kautta ja valittu kehys tarjoaa keinon selittää tapahtumaa. Auringon nouseminen tulkitaan usein luonnolliseksi tapahtumaksi, kun taas verhon vetäminen alas tulkitaan ohjailuksi tapahtumaksi. Jos kuolinsyytutkija tiedustelee kuolinsyytä, hän haluaa saada vastauksen, joka perustuu luonnolliseen, fysiologiseen kaavaan; kun hän kysyy kuolintapaa, hän haluaa dramaattis-sosiaalisen vastauksen, joka kuvailee, mitä on mahdollisesti

ollut osana tapahtumaa. (Goffmann, 1974, 22–25.) Goffmanin mukaan läntisessä yhteiskunnassa on hyvin tärkeä yleinen olettaus, että kaikki tapahtumat - ilman poikkeuksia - ovat eristettävissä ja käsiteltävissä tavanomaisella uskomusten järjestelmällä. Siedämme selittämätöntä mutta emme selittämättömissä olevaa. (1974, 30.)

Mediatutkimus kehyksistä jakautuu tyypillisesti tarkastelemaan joko tuotantoa, sisältöä tai yleisöä (kuvio 4). Tuotannon ollessa kiinnostuksen kohteena menetelmäksi soveltuu toimitusetnografia tai toimittajien haastattelut. Sisällön tapauksessa tutkitaan yleensä tekstiä ja kuvaa sisällönanalyysin avulla. Yleisön tapauksessa tutkitaan viestien vastaanottamista esimerkiksi kyselyiden ja laboratoriotutkimusten avulla. (Heikkilä, 2018.)

Kehykset mediatutkimuksessa

Kuvio 4: Kehykset mediatutkimuksessa (Heikkilä, 2018)

Jim A. Kuypers antaa kehystämisestä yksilötason konkreettisen esimerkin tuotannon näkökulmasta. Jos olet kehystänyt valokuvan, olet päättänyt valita kehysten sisälle tiettyjä asioita, joita haluat korostaa muiden elementtien kustannuksella. Ehkä valokuva ihmisestä on rajattu koskemaan vain hartiat ja pään, tai kuvassa näkyisi ilman rajausta muitakin ihmisiä. Kuten valokuvia, myös ideoita,

tapahtumia ja faktoja kehystetään. Kun viestijä kehystää asioita, kannustaa hän muita näkemään faktat tietyllä tavalla. Näin ollen kehystäminen voidaan ymmärtää joidenkin puolien valikoimiseksi totuudesta ja niiden tekemisen helpommin saataviksi kuin muiden puolien. (2009, 181.)

Robert M. Entman selitti kehystämistä niin, että tarjoamalla ja toistamalla ja siten vahvistamalla tiettyihin ideoihin viittaavia sanoja ja kuvia jotka taas eivät viittaa joihinkin toisiin ideoihin, tekevät kehykset korostamansa ideat tekstissä enemmän näkyviksi kuin toiset. Silloin jotkin todellisuuden puolet tai merkitykset jäävät kehyksessä vähemmän näkyviksi ja jotkin täysin näkymättömiksi. (1991, 7.) Esimerkiksi presidentti Urho Kekkosta voidaan mediassa eri tavoin kehystämällä nimittää demokratian puolustajaksi ja kansan mieheksi tai itsevaltaiseksi ja fasistiksi²² (Seuri, 2016, 65). Myös poliitikot kehystävät puheissaan faktoja omiin tarkoituksiinsa jatkuvasti, vaikkapa puhumalla ”uudistuksista” sen sijaan että puhuisivat ”leikkauksista”. Suomen valtiovarainministeriön suunnittelema hallintarekisteriuudistus nähtiin oppositiossa rahanpesun, harmaan talouden ja veronkierron työkaluna. Uudistusta puoltavien mukaan rekisterin salliminen taas murtaisi arvopaperikeskuksen monopoliaseman ja lisäisi osakevälittäjien kilpailua²³. Tämä kamppailu tulkintakehyksistä voidaan nähdä taisteluna yleisön asenteista, eli siitä millaisten kehysten läpi viestin välittäjät saavat vastaanottajat tarkastelemaan aihetta.

Kehysten voima piilee siinä, että ne houkuttelevat meidät havainnoimaan maailmaa tietyllä tavalla tekemällä vaikeaselkoisen ja monimuotoisen maailman todellisuudesta joitain osia silmiinpistävämmiksi kuin toisia. Kehykset järjestävät informaatiota siten, että osa totuudesta on tärkeämpää kuin muut osat. Ne korostavat joitain totuuden puolia ja jättävät huomiotta toisia. Usein prosessin havaitseminen, erityisesti jonkin osatiedon pimittäminen on meille mahdotonta, sillä turvaudumme ja hyväksymme usein informaation, joka on helpoimmin saatavilla. Kehystäminen on siis toimintaa, jossa viestijät toimivat tuotantovaiheessa tietoisesti tai tiedostamatta rakentaakseen sisältöön tietynlaisen kuvan, joka kannustaa vastaanottavaa yleisöä näkemään esiin nostetun tosiasian tietyssä valossa. Korostaessaan joitain todellisuuden puolia muiden yli kehykset määrittelevät ongelmia, esittävät syy-seuraus-suhteita, tekevät moraalisia tuomioita ja ehdottavat niihin parannuskeinoja. On merkille pantavaa, että kehystäminen on kuitenkin normaali viestinnän

²² Iltalehti: Oliko nuori Kekkonen fasisti? 30.9.2015 <https://www.iltalehti.fi/uutiset/a/2015093020441859>
Viitattu 14.10.2016

²³ Kaleva: Tässä ovat kiistellyn hallintarekisterin haitat ja hyödyt - asiantuntijat vastaavat 5.10.2015
<http://www.kaleva.fi/uutiset/kotimaa/tassa-ovat-kiistellyn-hallintarekisterin-haitat-ja-hyodyt-asiantuntijat-vastaavat/708813/> Viitattu 23.4.2016

tapa. Ilman kehystämistä keskusteleminen massiivisesta tietotulvasta olisi mahdotonta. (Kuypers, 2009, 181-182.)

Kehykset vaikuttavat tapaamme nähdä maailmaa ja toimia siinä erityisesti representaatioiden kautta. Nelson ym. (1997, 567) kertovat esimerkin kehysanalyysin soveltamisesta yleisön mielipiteisiin: Tutkiakseen kehystämisen voimaa, tutkijat esittivät paikallislehden yleisölle kahta erilaista versiota samasta uutistapahtumasta, joka käsitteli valkoisten ylivaltaa ajavan Ku Klux Klan -järjestön marssia. Toinen versio uutisesta kehysti tapahtuman sananvapauden kautta ja toinen julkisen järjestyksen kehyksen kautta. Yleisö, joka luki sananvapaus-version ilmaisi enemmän suvaitsevaisuutta Ku Klux Klania kohtaan kuin yleisö, joka luki version julkisen järjestyksen kehyksen kautta. Valikoiduissa näkökulmissa toiset kehykset, joita Entman nimittää ideoiksi, jäivät näkymättömiksi, mikä ohjasi lukijoiden tulkintaa.

Kahneman ja Tversky [1984] esittivät toisen kuuluisan esimerkin kehystämisen vaikutuksesta vastaanottajan tulkintaan esittämällä koehenkilöille tehtävän (ks. Entman, 1993, 53–54). Koehenkilöiden tuli kuvitella, että vaarallisen tartuntatauti uhkaa tappaa 600 ihmistä. Taudin hoitamiseen on kaksi valinnaista hoitomenetelmää. Jos valitaan hoitomenetelmä A, 200 ihmistä pelastuu, ja jos valitaan B, on yhden kolmasosan todennäköisyys että kaikki 600 pelastuvat ja kahden kolmasosan todennäköisyys ettei yksikään pelastu. Koehenkilöiden tuli valita A tai B. Näin esitettynä 72 prosenttia koehenkilöistä valitsi hoitomenetelmän A ja 28 prosenttia menetelmän B. Tämän jälkeen toisille koehenkilöille esitettiin sama skenaario eri sanoin. Jos valitaan menetelmä C, 400 ihmistä kuolee. Jos valitaan menetelmä D, on yhden kolmasosan mahdollisuus että kaikki pelastuvat ja kahden kolmasosan mahdollisuus, että 600 ihmistä kuolee. Vaikka C-menetelmän tulos on sama kuin edellisen kokeen A-menetelmän, tällä kertaa vain 22 prosenttia valitsi sen. Menetelmä D oli lopputulokseltaan identtinen B:n kanssa, mutta tässä testissä sen valitsi 78 prosenttia koehenkilöistä. Tulos oli siis kääntynyt pääläelleen. Testi osoitti, että kehys määrittelee sitä, kuinka useimmat havainnoivat, ymmärtävät ja muistavat ongelman ja kuinka he päättävät toimia sen pohjalta.

Agenda-setting teoria kuvaa mediatuotannon ja yleisön suhdetta esittämällä, että media vaikuttaa voimakkaasti poliittiseen päätöksentekoon ja että media on erityisen vaikutusvaltainen sen kertoessa yleisölle, mitä pitäisi ajatella. Lehdistö paitsi muovaa yleisön ymmärrystä poliittisesta todellisuudesta myös poliittisen eliitin ymmärrystä siitä, mitä äänestäjät ja mielipidevaikuttajat ajattelevat. Lehdistön vaikutusvaltaa määrittää se, miten paljon yleisö turvautuu lehdistön

tarjoamaan informaatioon paikallisista yhteisöistä, maastaan ja maailmasta. Agenda-settingiä voi kuvailla median roolina kiinnittää yleisön huomio tiettyyn tapahtumaan tai aiheeseen yli muiden ensisijaisesti antamalla enemmän huomiota tietyille aiheille ja luomalla niille kontekstin. Yleisö esimerkiksi kiinnittää enemmän huomiota presidentin suoriutumiseen tietyssä tehtävässä, kun lehdistö nostaa agendalle tuon tietyn tehtävän. Mitä enemmän lehdistö kertoo aiheesta sitä enemmän yleisö arvioi presidentin onnistumista tai epäonnistumista. Lännessä lehdistön ihanteisiin kuuluu neutraalius tai objektiivisuus ja totuudenmukaisuus, jonka mukaan median tulisi kohdella reilusti ja ottaa tasapuolisesti huomioon aiheen eri puolet. Mielipiteet ja faktat tulee erottaa toisistaan selkeästi ja journalistien tulee asettaa tarinat perspektiiviin tarjoamalla yleisölle olennaista taustatietoa. Tuloksena uutiset antaisivat todellisen kuvan maailmasta, mikä on kunnioitettava päämäärä, mutta vaikea toteuttaa käytännössä. Asettaessaan agendoja ja edelleen kehystäessään aiheita media tekee valintoja: journalistit voivat kehystää aihetta oman maailmankuvansa mukaan, he voivat kehystää se heijastamaan sitä, mitä he kuvittelevat yleisön haluavan kuulla tai he voivat niin tarkasti kuin mahdollista kehystää aiheen välittääkseen merkityksiä, jotka niitä lähettävät viestijät haluavat välittää. (Kuypers, 2009, 182-184.)

Reese ja Lewis antavat artikkelissaan *Framing the War on Terror - The internalization of policy in the US press* (2009) esimerkin lehdistön tavasta kehystää asioita tuottamassaan sisällössä. Tapaus voidaan nähdä malliesimerkkinä siitä, miten media toistaa sellaisenaan viestin alkuperäisen vastaanottajan kehystyksen jostain asiasta. Syyskuun 11. päivän terrori-iskujen jälkeen lehdistö alkoi käyttää aktiivisesti Yhdysvaltain silloisen presidentin George W. Bushin hallinnon esittelemää termiä "the war on terror", eli terrorismin vastainen sota tai terrorin vastainen sota. Toistamalla ja painottamalla terrorismin vastaisen sodan kehystä lehdistö tuli vakiinnuttaneeksi ilmaisun laajalti hyväksytyksi puhetavaksi, joka sisälsi omat merkityksensä. Terrorismin vastaisen sodan alle luettiin niin Afganistanin ja Irakin sodat, salaiset terroristiepäiltyjen kidutukset kuin kansallisen turvallisuuden (kuten kansalaisten valvonnan) merkittävät kiristykset. Journalistit toistivat terrorismin vastaisen sodan kehystä paitsi suorina poliitikkojen lainauksina myös omaksumalla termin itse käyttöönsä. (Reese & Lewis, 2009, 784-785.) Toistamalla kehystä lehdistö vakiinnuttaa puhetapaa siinä määrin, että siitä tulee luonnollinen osa kieltä ja merkitysjärjestelmää. Terrorismin vastaisesta sodasta tuli kehys, joka oikeutti hallituksen toteuttamaan lähes mitä tahansa. Kehyksen luonnollistaminen loi mielikuvan, että mitään ei ollut tehtävissä terrorismin vastaisen sodan kontrolloimiseksi ja että kansalaisilla olisi hyvin vähän vaikutusvaltaa toteutettavaan politiikkaan. Oli lehdistön ansiota, että ilmapiiri kehittyi suotuisaksi sodan aloittamiselle. Kehyksen yleistymistä helpotti se, että oppositio ei vastustanut sitä, vaan dominoivan termin otti käyttöönsä jopa Bushin

vastustajat, kuten vuoden 2004 presidentinvaalien vastaehdokas John Kerry. Seuraustensa vuoksi Reese ja Lewis esittävät, että “terrorismin vastainen sota” on kenties lähihistorian merkittävin kehystys. (Reese & Lewis, 2009, 777-793.)

Vertailevan kehysanalyysin avulla voidaan osoittaa eroavaisuuksia myös median kehystysten ja viestin alkuperäisen kehyksen välillä. On mielenkiintoista, että media voi kehystämällä muuttaa viestin lähettäjän alkuperäistä sanomaa. Kuypers analysoi Yhdysvaltain presidentin Bill Clinton puheenvuorojen ja median kehyksiä kriisitilanteista Pohjois-Koreassa, Bosniassa ja Haitissa. Kuypers havaitsi että käytännössä kaikki yleisölle välittynyt tieto Clintonin puheista siivilöityi median läpi, jolloin presidentin viestit välitettiin, mutta ei niiden alkuperäisessä kehyksessä. Esimerkiksi Clintonin ilmoittaessa Yhdysvaltojen lähettävän Bosniaan 20 000 sotilaan rauhanturvajoukot, hän korosti liikkeen olevan suhteellisen riskitön ja sillä olevan kansalaisten tuki. Lehdistö kehysti määräyksen parlamentaarisen tuen eri tavoin korostaen republikaanien vihamielisyyttä määräystä kohtaan. Toisin sanoen lehdistö uudelleenkehysti presidentin sanomiset saadakseen ne istumaan omiin kehyksiinsä tapahtumista eli tahallisesti muunteli Yhdysvaltain presidentin viestejä. (2009, 185-187.)

Toisinaan eri medioiden kehykset poikkeavat toisistaan. Hedelmällinen tapa havainnoida erilaisia kehyksiä mediarepresentaatioissa on *vertaileva kehysanalyysi*. Robert M. Entman antaa tästä esimerkin artikkelissaan *Framing U.S. Coverage of International News: Contrasts in Narratives of the KAL and Iran Air Incidents* (1991), jossa hän vertaili yhdysvaltalaisen lehdistön puhetapoja uutisissa, jotka käsittelivät KAL 007 ja Iran Air 655 -koneiden alasampumisia. Vuonna 1983 Neuvostoliiton hävittäjät ampuivat alas korealaisen matkustajakoneen, joka lensi Neuvostoliiton ilmatilassa ja vuonna 1988 Yhdysvaltain U.S.S Vincennes ampui alas Persianlahden sodassa iranilaisen matkustajakoneen. Molempien koneiden kaikki yli 300 matkustajaa kuolivat. Tapausten samankaltaisuuden vuoksi tapaukset olisi voitu uutisoida samalla tavoin, mikä teki siitä otollisen tutkimuskohteen kehysten havainnoimiseen. Entman esitti, että kehyksiä esitellään tiettyjen sanojen ja fraasien avulla, jotka esiintyvät toistuvasti uutisten puhetavassa ja välittävät temaattisesti sopusointuisia merkityksiä. Entman havaitsi, että Neuvostoliiton alasampuman korealaiskoneen uutisointi kehystettiin moraalisenä tyrmistykseenä kun taas Yhdysvaltain toteuttama alasampuminen teknisenä ongelmana. Näin ollen neuvostoliittolaiset kehystettiin “brutaalin tekonsa” kautta pahana ja syyllisinä kun taas yhdysvaltalaiset viattomina olosuhteiden uhrina. KAL-koneen putoaminen sai myös tuplasti enemmän palstatilaa kuin Iran Air 655:n putoaminen. (1991, 10-20.) Entmanin mukaan uutiskehykset ilmenevät kahdella tasolla: mentaalisina periaatteina informaation

käsittämiseksi sekä uutisten tunnusomaisina piirteinä. Kehykset toimivat ohjenuorina lukemiselle; sille että kylmä sota käsitetään kansainväliseksi asiaksi ja vaalikampanja kilpailuksi. Kehykset myös määrittävät uutisten ominaisuuksia itsessään. Ne antavat tarpeellisen työkalun uutisten lukuun, joka rohkaisee vastaanottajia ajattelemaan asioista tietyllä tavalla. Uutisten kehykset rakentuvat avainsanoista, vertauskuvista, konsepteista, symboleista ja visuaalisista kuvista, joita uutisten puhettavassa korostetaan. (1991, 6-7.)

Kehysanalyysissä tutkimusaineistoa voidaan jäsentää Gamsonin ja Laschin (1980) esimerkin mukaisesti kahdesta kielen ominaisuuksiin liittyvästä näkökulmasta käsin. Heidän mukaansa kehysanalyysi voi tarkastella tapoja, joiden avulla jotakin tapahtumaa tai teemaa esitetään (framing devices) ja keinoja, jotka tarjoavat tapahtumalle selityksiä ja perusteluita (reason devices). Gamson ja Lasch jäsentävät kehysanalyysin tarkastelun kohteita edelleen siten, että kehystämisen keinoihin lukeutuvat metaforat, esimerkit, iskulauseet, kuvailut ja visuaaliset kuvat. Perustelun keinoihin lukeutuvat tekstissä esitettävät tapahtuman syyt ja seuraukset sekä moraaliset väittämät. Näitä esittämisen tapoja ja perustelukeinoja hahmottamalla ja erittelemällä voidaan purkaa tekstin käsittelemän tapahtuman tai aiheen vallitsevat kehykset. (Gamson & Lasch, 1980, 3-4)

Kosicki ja Pan argumentoivat tutkimuksessaan *Framing Analysis: An Approach to News Discourse* (1993, 62), että sanastollisilla valinnoilla on erityinen painoarvo uutisdiskurssin rakentumisessa. Esimerkiksi tittelin valitseminen sisältää leimaamista, joka voi kertoa uutisten tekijän kognitiivisesta kategorisoinnista. Kun Saddam Husseinia nimitetään ”Irakin diktaattoriksi” ”Irakin presidentin” tai ”Irakin johtajan” sijaan, hänet asetetaan samaan kategoriaan Hitlerin, Stalinin ja (Panaman entisen hallitsijan) Noriegan ja muiden yleisesti vihattujen miesten kanssa. Kun Kiinan vuoden 1989 kansannousua nimitettiin lännessä ”demokratialiikkeeksi” lehdistö teki johtopäätöksiä mielenosoitusten tarkoituksesta ja kategorisoi ne samaan yleiseen luokkaan kuin johon Yhdysvaltain vapaussota voisi kuulua.

Kuten Reese & Lewis osoittivat (2009), kehystämällä on todellisia vaikutuksia ihmisten mielipiteisiin ja heidän toimintaansa. Tutkimuskohteeni kannalta on sen vuoksi kiinnostavaa havainnoida, millä tavoin Xinhua ja South China Morning Post kehystävät mielenosoittajia ja pohtia millaisia toimia kehysten avulla voidaan mahdollisesti puolustaa. Kosickin ja Panin tavoin (1993, 62) oma huomioni keskittyy sanavalintoihin, joilla representaatioiden kohteita kehystetään tietynlaisiksi. Omassa tutkielmassani en Gamson ja Laschin tavoin (1980) havainnoi visuaalisia kuvia, mutta kielen avulla ilmaistut metaforat, esimerkit, iskulauseet ja kuvailut ovat osa

kiinnostukseni kohdetta. Kuten Kuypers totesi, asettaessaan agendoja ja kehystäessään aiheita media tekee valintoja: journalistit voivat kehystää aihetta oman maailmankuvansa mukaan, heijastamaan sitä, mitä he kuvittelevat yleisön haluavan kuulla tai välittääkseen merkityksiä, jotka niitä lähettävät viestijät haluavat välittää. (2009, 184.)

Nelsonin ym. (1997, 567) tutkimuksen esimerkin mukaisesti minua kiinnostaa se, välittävätkö SCMP:n ja Xinhuan kehystykset mielenosoittajista heitä kohtaan positiivisia vai negatiivisia merkityksiä ja missä määrin taustalla vaikuttaa journalistien oma maailmankuva. Vertailevan kehysanalyysin tutkimuskohteeni on siinä mielessä samankaltainen kuin Entmanin (1991) että eri medioiden uutisten kohteen ollessa sama, erityisesti tietyissä uutistapahtumissa, voisi kuvitella medioiden representaatioidenkin olevan samanlaisia. Tämä tekee potentiaalisesti erilaisten kehysten havainnoimisen otolliseksi.

4.3 Diskurssi

Tarkoitukseni on tutkia median tapaa esittää kohdetta kielen avulla ja kehystämisen käsite limittyy osittain toiseen suosittuun sisällönanalyttiseen termiin. Sen vuoksi avaan tässä myös diskurssin käsitettä, jonka itse ymmärrän eräänlaisena kielellisenä keinona kehystää kohdetta.

Seppänen ja Väliverronen kuvailevat diskurssia tiettyyn sosiaaliseen toimintaan liittyväksi laajemmaksi puhetavaksi. Esimerkiksi lääkäreillä ja pörssimeklareilla on erityisiä sanoja sekä tapoja ajatella ja määritellä todellisuutensa - toisin sanoen oma kielensä, jolla ammattikunnan sisällä viestitään. Diskurssit tuottavat tietoa ja uskomuksia sekä luovat sosiaalista järjestystä käsittelemiinsä ilmiöihin ja yhteiskuntaan. "Diskurssit eivät ole pysyviä ja yleispäteviä kielenkäyttöä ohjaavia sääntöjä, vaan ajasta ja paikasta riippuvia kielenkäytön tapoja, jotka ohjaavat meitä kielen käyttäjinä erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa ja instituutioissa. Käytämme kieltä monissa eri diskursseissa, ja samalla nämä diskurssit vaikuttavat tapaamme käyttää kieltä ja tuottaa representaatioita." Viestinnän ja yhteiskunnan tutkimuksessa diskurssin käsitettä käytetään usein väljemmässä merkityksessä, jolloin sillä viitataan yksinkertaisesti esittämisen tapaan. (Seppänen & Väliverronen, 2012, 103–105.)

Ajatuksen diskursseista vakiintuneina kielenkäytön tapoina esitteli Michel Foucault, jonka mukaan diskurssit ovat yhteiskunnallisia käytäntöjä, jotka muokkaavat systemaattisesti niitä kohteita, joista ne puhuvat lopputuloksenaan objektia koskeva väittämien kokonaisuus. Diskurssit tuottavat tietoa ja

uskomuksia käsittelemistään ilmiöistä. Foucaultin mukaan esimerkiksi vakiintunut puhetapa eli diskurssi hulluudesta johti mielisairaaloiden syntyyn muutama vuosisata sitten, kun järki ja hulluus erotettiin toisistaan kielen avulla. (Foucault, 1988, 98–100.)

Stuart Hall on esittänyt, että diskurssien avulla voi tehdä jaotteluja “meidän” ja “muiden” välillä eli rakentaa identiteettiä ja tuottaa toiseutta. Hänen esimerkkinsä “lännen” ja “idän” käsitteistä havainnollistaa diskurssien ristiriitaisuutta: Länsi ja itä ovat historiallisesti ja diskursiivisesti muodostuneita epätarkkoja ja enemmän identiteettiin, kulttuurin ja puhetapaan liittyviä käsitteitä kuin selvärajaisia, tarkasti osoitettavia maantieteellisiä alueita. Puhetapa “lännestä” syntyi Länsi-Euroopassa, mutta termi ei nykyisessä merkityksessään käsitä enää vain Eurooppaa, eikä toisaalta koko Euroopan mielletä kuuluvan länteen, mutta myös idän alkamisesta suhteessa länteen on epäselvyyttä. Japani on idässä, mutta kuuluu länteen ja Latinalainen Amerikka on lännessä, mutta ei kuulu länteen vaan “kolmanteen maailmaan”. Länsi onkin enemmän idea kuin maantieteellinen tosiasia. Se tarkoittaa kehittyntä, teollistunutta, kaupungistunutta, kapitalistista, sekulaaria ja modernia yhteiskuntaa (Hall, 1992, 276–277). Länsi on diskurssi joka jaottelee meihin ja muihin. Diskurssin ei tarvitse olla totta eikä valhetta, vaan se voi rakentua eri tavoin jättäen lopulta valittavaksi sen, mikä on totta ja mikä ei. Palestiinalainen taistelija, joka tavoittelee Länsirantaa takaisin Israelilta voidaan kuvailla “vapaustaistelijana” tai “terroristina”. Taisteleva on tosiasia, mutta siihen liitetty merkitys valinnainen. Merkittävää on se, että riippumatta siitä onko palestiinalainen taistelija terroristi, hän tulee sellaiseksi, jos ajattelemme hänestä niin ja toimimme sen uskomuksen pohjalta. Niinpä kielellä ja diskurssilla on todellisia vaikutuksia. Kielestä tulee totta ja vallankäytön väline. (Hall, 1992, 292–293.)

Toiseutta voidaan tuottaa kielellisillä metaforilla, kuten Arcimaviciene ja Baglama osoittavat tutkimuksessaan *Migration, Metaphor and Myth in Media Representations: The Ideological Dichotomy of “Them” and “Us”* (2018). Arcimaviciene ja Baglama tarkastelivat yhdysvaltalaisen ja eurooppalaisen median puhetapoja vuoden 2015 siirtolaiskriisistä ja havaitsivat, että siirtolaisiin viitattiin usein epäinhimillistävillä ja kielteisillä metaforilla. Siirtolaisiin viitattiin objekteina (taakka), tavaroina (nettomäärä), luonnonilmiöinä (tulva), rikollisina ja terroristeina. Vertauskuvat rakensivat diskurssia, joka legitimoiti “meitä” ja delegitimoi “niitä”. (Arcimaviciene & Baglama, 2018, 7, 11.)

Median tutkija Aditi Bhatian (2015) mukaan todellisuuden rakentaminen on henkilön kokemusten, tiedon, ideologioiden ja historian määrittelemää, alati kehittyvää subjektiivista havainnointia. Hän

nimittää objektiiviseksi käsitettyä todellisuutta nimellä diskursiivinen illuusio, joka tarkoittaa kollektiivisen hyväksynnän saanutta subjektiivista mielipidettä. Bhatia esittää, että yhteisöön kuulumisen edellytys on, että teemme subjektiivisesta representaatioistamme näennäisen objektiivisia, jotta ne näyttäytyisivät luotettavina. Bhatian mukaan auktoriteetilla ja hegemonisella vallankäytöllä on merkittävä rooli diskursiivisen illuusion luomisessa, eli subjektiivisten näkemysten tekemisessä näennäisesti objektiivisiksi (objectifying). Diskursiivisen illuusion työkaluihin kuuluu sekä kielellisiä että semioottisia keinoja, metaforien käyttöä, asioiden uudelleenkontekstualisointia ja kehystämistä. (2015, 408–409, 424.)

Näen itse, että määritelmällisesti Bhatian “diskursiivinen illuusio” on varsin lähellä kehystämisen käsitettä. Molemmat tekevät tarkasteltavasta asiasta subjektiivisia huomioita näkyväksi ja jättävät pimentoon muita huomioita, jolloin muodostuu näennäisen objektiivinen diskursiivinen totuus. Ymmärrän asian niin, että erilaiset diskurssit ovat kehystämisen seurausta ja käsitteiden erot ovat lähinnä semioottisia. Miellän diskurssin edustavan sitä puhetapaa, joka kokonaisuudessaan muodostuu käytetyistä kehyksistä yhdessä.

5. Aineisto ja tutkimuksen toteutus

Tutkimukseni aineisto koostuu yhteensä 20:stä South China Morning Postin ja Xinhuan verkossa julkaisemista englanninkielisistä artikkeleista, jotka käsittelevät Hongkongin vuoden 2019 mielenosoituksia. Tässä luvussa kerron aineistolähteistäni ja aineiston keräämisestä sekä tutkimuksen käytännön toteuttamisesta. Aineisto on eritelty tarkemmin sivuilla 57–59.

5.1 Aineisto ja sen kerääminen

Vuonna 1903 perustettu South China Morning Post (SCMP) on Hongkongin suurin ja kansainvälisesti tunnetuin englanninkielinen sanomalehti. SCMP kertoo maanantaista lauantaihin ilmestyvän sekä sunnuntaina ilmestyvän painoksensa lukijakunnaksi yhteensä 335 000 ihmistä. Kuukausittain SCMP:n verkkosivuilla on lehden mukaan 7,3 miljoonaa aktiivista käyttäjää.²⁴ Lehden lukijoista 78 prosentilla on tutkittu olevan korkeakoulutus. Siksi lukijakuntaa on pidetty elitistisenä (Chan, 2017, 6). Lehteä pidetään mielipidemittausten mukaan Hongkongin luotetuimpana medianä. Ihmisten luottamus on kuitenkin laskenut hieman vuodesta 2009 (CUHK, 2016, 2). Vuonna 2015 South China Morning Post siirtyi kiinalaisen Alibaba-konsernin omistukseen (ks. tutkielman s. 11). Lukijalupauksensa mukaan SCMP on sitoutunut tiedottamaan ja vaikuttamaan journalismilla, joka täyttää korkeimmat standardit. Lehden mukaan sen peruseriaatteisiin kuuluvat ”totuus ja reiluus”.²⁵

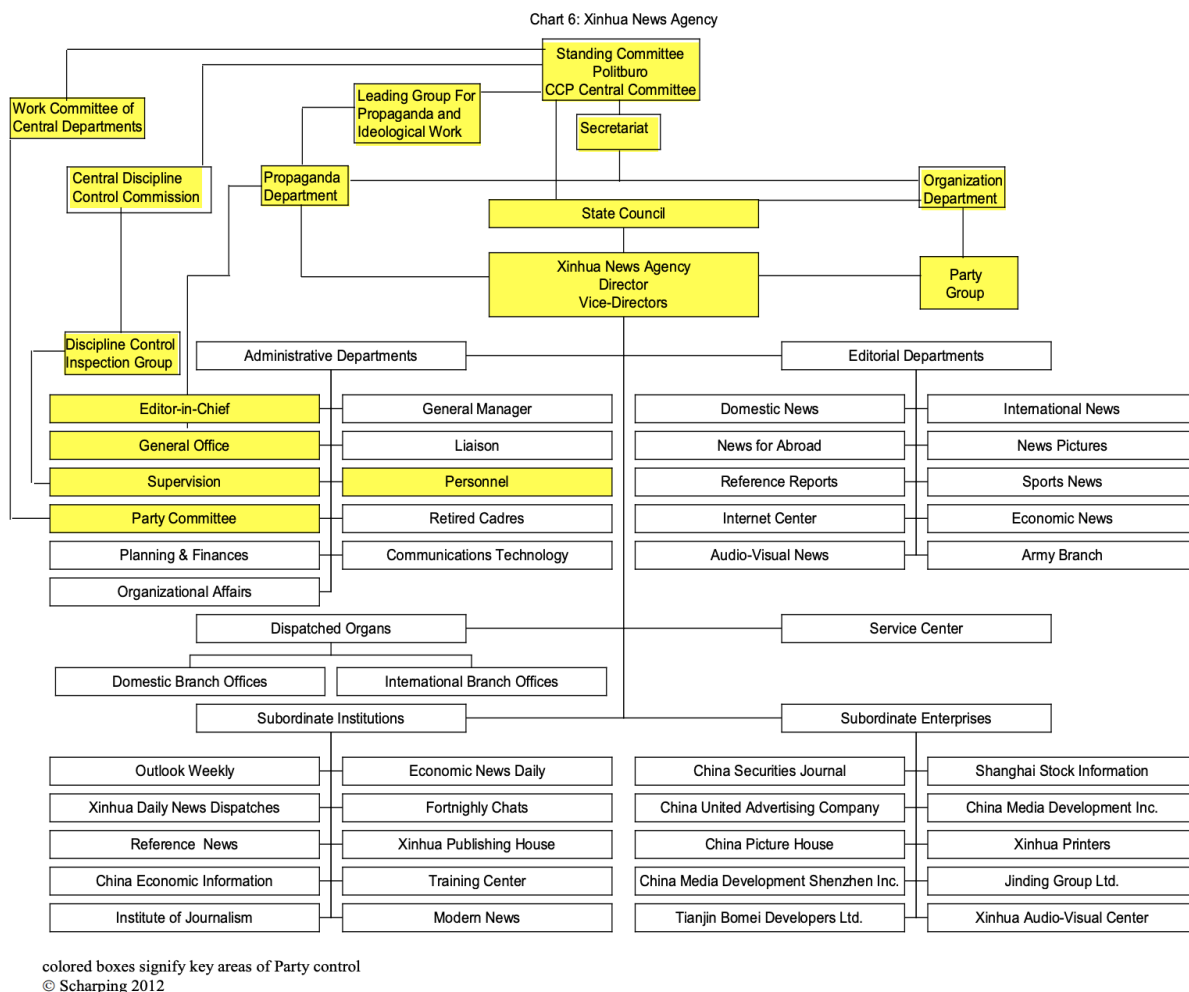
Xinhua on Kiinan suurin ja vaikutusvaltaisin mediaorganisaatio. Se on myös maailman suurin uutistoimisto kirjeenvaihtajien määrässä mitattuna.²⁶ Xinhualla on toimistot 180 maassa ja sen verkkosivusto Xinhuanet tarjoaa uutisia kymmenellä eri kielellä ja kuutena maanosakohtaisena versiona. Sillä on myös erikoissivustoja, kuten taloustietopalvelu. Xinhuaan kuuluu myös television uutiskanaa CNC World, 20 sanomalehteä ja toistakymmentä aikakauslehteä. Uutistoimisto Xinhua perustettiin vuonna 1931. Xinhua, jonka nimi merkitsee sanataarkasti ”Uusi Kiina”, alkoi tarjota uutisia englannin kielellä vuonna 1944. Uutistoimistona Xinhua ei ole riippumaton, vaan avoimesti kommunistisen puolueen ohjailussa. Luostarisen mukaan Xinhua on suoraan osa Kiinan valtion organisaatiota valtioneuvoston alaisuudessa, ja uutistoimiston johtaja on ministeritason virkailija,

²⁴ SCMP: About South China Morning Post <http://advertising.scmp.com/about-scmp> Viitattu 31.10.2017

²⁵ SCMP: About us <https://corp.scmp.com/about-us/> Viitattu 19.9.2019

²⁶ International media & newspapers: 2019 News agencies web ranking <https://www.4imn.com/news-agencies/> Viitattu 11.9.2019

joka kuuluu kommunistisen puolueen keskuskomiteaan. Xinhuan tehtävä uutisten välittäjänä on sama kuin (Kiinan kommunistisen puolueen pää-äänenkannattajan) Kansan päivälehdten tehtävä mielipideaineiston osalta; se tarjoaa kiistanalaisissa poliittisissa asioissa virallisen version, joka soveltuu sellaisenaan myös muiden viestimien käyttöön. Xinhuan virallinen asema osana valtiota näkyy myös siinä, että sen kirjeenvaihtajat lähettävät maailmalta raportteja puolueen sisemmille renkaille ja Xinhuan toimistot ovat toimineet Kiinan epävirallisina lähetystöinä sellaisissa maissa, joihin Kiinalla ei ole diplomaattisia suhteita. (Luostarinen, 2017, 101–102.) Scharpingin mukaan Xinhuaalla on poliittisten uutisten kirjoittamisen ja levittämisen monopoli Kiinan lehdistön keskuudessa (2013, 22). Scharping hahmottaa Xinhuan uutisorganisaation kompleksista hierarkista rakennetta (kuvio 4), jonka ylimmällä portaalla on kommunistisen puolueen keskuskomitea. Myös muut uutistoimiston keskeiset alueet, kuten päätoimitus ja henkilökunta ovat puolueen kontrollissa.

Kuvio 4. Utistoimisto Xinhuan hallinnollinen rakenne (Scharping, 2013, 25).

Aineiston keruussa tavoitteeni oli koota South China Morning Postilta ja Xinhualta keskenään vertailukelpoisia artikkeleita Hongkongin vuoden 2019 mielenosoitusten eri vaiheilta. Hankin aineiston uutissivustojen nettiarkistoista. Xinhuan tapauksessa hain artikkeleita hakusanoilla “Hong Kong” ja South China Morning Postin tapauksessa sivuston ehdottamalla aihe tunnisteella “Hong Kong extradition bill”, joka usein ohjasi myös aiheeseen “Hong Kong protests”.

Vertailukelpoisuuden kriteeriksi kelpasi se, että artikkelit käsittelevät samoja tapahtumia tai tällaisten artikkeleiden puutteissa samaa teemaa, kuten nuoret tai poliisin voimankäyttö. Yksi kriteeri on myös artikkeleiden julkaisuajankohdat, jotka ovat vertailtavissa artikkeleissa mielellään lähellä toisiaan. Toisaalta on huomioitava, että vaikka valitsin aina kerralla kaksi (aiheen, ajankohdan tai tietyn teeman mukaan valittua) artikkelia, yhden kummastakin lehdestä, tarkoitukseni ei ollut vertailla yksittäisiä artikkeleita keskenään, vaan tällä tavoin ainoastaan seuloa edustava otos medioiden mielenosoituksia käsittelevistä kirjoituksista. Olisin ottanut vertailuun mielelläni artikkeleita jo aivan mielenosoitusten alkupuolelta, mutta hylkäsin ajatuksen, koska Xinhua ei ollut kirjoittanut Hongkongin protesteista mitään ennen kesäkuun loppua 2019. En haalinut aineistoa myöskään mielenosoitusten lopusta, sillä tämän tutkielman valmistuessa marraskuussa 2019 Hongkongissa on yli viisi kuukautta jatkuneiden protestien jälkeen edelleen säännöllisesti mielenosoituksia, joiden lopputuloksesta ei ole selvyyttä. Siispä rajasin aineiston päättymään lokakuulle. Kävin läpi otsikkotasolla satoja artikkeleita joista poimin tarkempaan seulontaan 64 artikkelia.

Merkitsen huomiona aineiston keruusta sen, että etsiessäni artikkeleita Xinhuan verkkosivujen hakutoiminnon avulla, törmäsin useamman kerran mahdolliseen sensuuriongelmaan. Hakiessani useita kertoja hakusanalla “Hong Kong”, sivusto ilmoitti pian, että haku ei onnistu lainkaan. Pistin samanlaisen huomion merkille jo kandidaatin tutkielmaa tehdessäni. Jostain syystä liialliseksi tulkittu kiinnostus Hongkongin mielenosoituksia kohtaan johti umpikujaan. SCMP:n tapauksessa vastaavia ongelmia ei ilmennyt. Lehden verkkosivuston arkisto on kattava ja helposti selailtavissa.

Lopulliseksi aineistoksi valikoimani 20 artikkelia ajoittuvat kesäkuulta lokakuuhun 2019. Jutuista 16 on uutisia ja neljä mielipidekirjoituksia. Seuraavassa taulukossa (kuvio 5) esittelen vertailtavat artikkelit lehden mukaan julkaisujärjestyksessä. Juttujen verkkolinkkeihin on viitattu marraskuussa 2019.

	Media	Artikkelin otsikko	Aihe	Tyyppi	Julkaistu	Linkki
1	Xinhua	Hong Kong residents hold assembly to support police	Poliisin toimintaa puolustava mielenosoitus	Uutinen	30.6.	http://www.xinhuanet.com/english/2019-06/30/c_138186996.htm
2	SCMP	Hong Kong police supporters turn out in force to counter extradition bill protests, but clash with rivals and assault journalists	Poliisin toimintaa puolustava mielenosoitus, yhteenotto vastamielenosoittajien kanssa ja journalistien häirintä	Uutinen	30.6.	https://www.scmp.com/news/hong-kong/politics/article/3016689/thousands-gather-tamar-park-support-hong-kong-police-and
3	Xinhua	Spotlight: Continued violence worries many in Hong Kong	Hongkongissa asuvat ja ulkomailta muuttaneet ovat huolissaan mielenosoituksia	Uutinen / haastattelu	27.7.	http://www.xinhuanet.com/english/2019-07/27/c_138262476.htm
4	SCMP	"Hongkongers, not expats": the foreigners who say they joined the protests out of a sense of responsibility to their adopted city	Hongkongiin muuttaneet ovat huolissaan alueen tulevaisuudesta	Uutinen / haastattelu	7.9.	https://www.scmp.com/news/hong-kong/society/article/3026070/hongkongers-not-expats-foreigners-who-say-they-have-joined
5	Xinhua	Hong Kong airport implements new security measures after nearly 1,000 flights canceled due to illegal assembly	Lentokenttä-protestit	Uutinen	14.8.	http://www.xinhuanet.com/english/2019-08/14/c_138309310.htm
6	SCMP	Hong Kong airport protest continues for third day, reinforcements set to join demonstrators who camped overnight	Lentokenttä-protestit	Uutinen	11.8.	https://www.scmp.com/news/hong-kong/politics/article/3022308/hong-kong-airport-protest-continues-third-day?utm_source=TodayOnline&utm_medium=partner&utm_campaign=contentexchange
7	Xinhua	Commentary: The truth behind rioters who call themselves "the valiant" in Hong Kong	Radikaalit mielenosoittajat ovat "toistuvasti olleet väkivaltaisia ja yllyttäneet vihaa poliisia kohtaan"	Kommentti	30.8.	http://www.xinhuanet.com/english/2019-08/30/c_138350848.htm
8	SCMP	Hong Kong police are threatening the rule of law by disregarding international norms on the use of force	Poliisin voimankäyttö mielenosoittajia kohtaan on ylivoimainen	Kommentti	17.8.	https://www.scmp.com/comment/letters/article/3022899/hong-kong-police-are-threatening-rule-law-disregarding
9	Xinhua	Interview: Hong Kong should strengthen law enforcement to deter violence: experts	Asiantuntijan mielestä viranomaisten pitäisi puuttua tiukemmin lakia ja järjestystä horjuttavien mielenosoittajien toimiin	Uutinen	28.8.	http://www.xinhuanet.com/english/2019-08/28/c_138345510.htm

10	SCMP	Four US congressmen hope Hong Kong resolves anti-government protest crisis without interference by Beijing, pro-establishment lawmakers say	Hongkongin kauppaseminaarissa puhuneet Yhdysvaltain kongressin edustajat toivovat Hongkongin ratkaisevan kriisin rauhanomaisesti ilman Pekingiä	Uutinen	26.8.	https://www.scmp.com/news/hong-kong/politics/article/3024413/four-us-congressmen-hope-hong-kong-resolves-anti-government
11	Xinhua	Commentary: Don't let violence ruin childhood, future of Hong Kong's next generation	Nuoria osaksi mielenosoituksia houkuttelevat agitaattorit ovat halveksittavia pelkureita	Kommentti	29.8.	http://www.xinhuanet.com/english/2019-08/29/c_138348516.htm
12	SCMP	Saying Hong Kong's youth are protesting because they are "spoilt" is elitist	Nuorilla on oikeus saada äänensä kuuluviin ja osallistua yhteiskuntaan	Kommentti	15.9.	https://www.scmp.com/comment/letters/article/3026857/saying-hong-kongs-youth-are-protesting-because-they-are-spoilt
13	Xinhua	Radicals commit extensive destructive acts in parts of Hong Kong	Mielenosoitukset eri puolilla kaupunkia, poliisin ja mielenosoittajien yhteenotot ja mielenosoittajien aiheuttamat vahingot mielenosoitusten 17. viikonloppuna.	Uutinen	29.9.	http://www.xinhuanet.com/english/2019-09/29/c_138434326.htm
14	SCMP	Police battle protesters as they set streets ablaze in central Hong Kong	Mielenosoitukset eri puolilla kaupunkia, poliisin ja mielenosoittajien yhteenotot ja mielenosoittajien aiheuttamat vahingot mielenosoitusten 17. viikonloppuna.	Uutinen	30.9.	https://www.scmp.com/news/hong-kong/politics/article/3030862/police-battle-protesters-they-set-streets-ablaze-central
15	Xinhua	Violent protesters block roads, throw petrol bombs in different areas across Hong Kong	Väkivaltaa ja laittomuutta mielenosoituksissa 1. lokakuuta (Kiinan kansallispäivänä)	Uutinen	2.10.	http://www.xinhuanet.com/english/2019-10/02/c_138444764.htm
16	SCMP	Hong Kong protesters vow to ramp up campaign as shooting of teenage demonstrator by policeman under attack puts city in uncharted territory	Poliisi ampui mielenosoittajaa, mikä lietsoi mielenosoituksia eri puolilla kaupunkia Kiinan kansallispäivänä	Uutinen	2.10.	https://www.scmp.com/news/hong-kong/politics/article/3031166/hong-kong-protesters-vow-ramp-campaign-shooting-teenage
17	Xinhua	Hong Kong's mask ban harmless to freedom of assembly: official	Hongkongin poikkeuslaki, joka kieltää naamioiden pukemisen ei vahingoita kokoontumisen vapautta	Uutinen	6.10.	http://www.xinhuanet.com/english/2019-10/06/c_138451595.htm

18	SCMP	Hong Kong protests: Carrie Lam's face mask ban has only added fuel to the fire	Hongkongin poikkeuslaki, joka kieltää naamioiden pukemisen on lisännyt vastakkainasettelua ja väkivaltaa	Uutinen	8.10.	https://www.scmp.com/comment/letters/article/3031849/hong-kong-protests-carrie-lams-face-mask-ban-has-only-added-fuel
19	Xinhua	Hong Kong's anti-mask law a necessary move for social stability, experts say	Asiantuntijoiden mielestä naamiokiello on tarpeen Hongkongin järjestyksen palauttamiseksi, laillisesti toimivien protestojien ei syytä pitää naamiota	Uutinen	5.10.	http://www.xinhuanet.com/english/2019-10/05/c_138449556.htm
20	SCMP	Hong Kong protests: hundreds take to streets in second straight day of defiance against newly imposed anti-mask law	Sadat mielenosoittajat kokoontuivat yli 20 paikassa vastustamaan naamiokielloa ja osa vandalisoi kauppvoja	Uutinen	5.10.	https://www.scmp.com/news/hong-kong/law-and-crime/article/3031696/hong-kong-protests-hundreds-take-streets-second-day

Kuvio 5. Aineiston artikkelit.

5.2 Tutkimuksen toteutus

Tutkimukseni lähtökohta on konstruktivistinen. Yksi osa konstruktivistista arviointia on tarkastella, miten yhteiskuntaa ja todellisuutta pyritään määrittelemään omien intressien mukaisesti (Lidman, 2006, 1). Tutkimukseni toteutuksessa on hyödynnetty kvalitatiivista että kvantitatiivista tarkastelua yhdistelevää sisällönanalyysia, johon kuuluu myös sisällönerittelyä.

Sisällönanalyysi voidaan nähdä apukeinona, jolla luodaan aineistoon selkeyttä. Tuomen ja Sarajärven mukaan sisällönanalyysilla tarkoitetaan pyrkimystä kuvata dokumenttien sisältöä sanallisesti. Kun aineistoa analysoidaan numeroiden valossa ja aineistoa kvantifioidaan, puhutaan sisällönerittelystä. Tuomi ja Sarajärvi lainaavat Milesia ja Hubermania [1994], jotka kuvaavat aineistolähtöistä laadullista sisällönanalyysia kolmivaiheiseksi prosessiksi. (ks. Tuomi & Sarajärvi, 2009, 106.)

- 1) aineiston redusointi eli pelkistäminen
- 2) aineiston klusterointi eli ryhmittely
- 3) abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen

Analysoitava aineisto voi olla tekstin muotoon avattu haastattelu, muu asiakirja tai dokumentti, joka pelkistetään niin, että aineistosta karsitaan pois tutkimukselle epäolennainen osuus. Pelkistäminen,

eli epäolennaisen rajaaminen pois jättää jäljelle tutkimustehtävälle olennaiset ilmaukset.

Tutkimukselle olennaiset ilmaisut voidaan alleviivata erivärisillä kynillä, minkä jälkeen ne voidaan listata peräkkäin erilliselle konseptille. Sisällönanalyysia varten tulee määritellä analyysiyksikkö, joka voi olla yksittäinen sana, lause, lauseen osa tai ajatuskokonaisuus. Tämän jälkeen aineiston ryhmittelyssä aineistosta poimitut ilmaukset käydään läpi ja aineistosta etsitään samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Samaa asiaa tarkoittavat käsitteet yhdistetään luokaksi ja nimetään käsitteellä, joka kuvaa luokkaan koottujen käsitteiden sisältöä. Käsitteet voidaan ryhmitellä alaluokkiin, jotka voidaan yhdistää jälleen yläluokkiin. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, 108–113.) Entmanin mukaan (1993, 56–57) tekstistä esiin pistävien kehysten tunnistaminen ja kuvaileminen on yksi tapa tehdä sisällönanalyysia tekstin hallitsevien merkitysten määrittelemiseksi. Kehysten yläkäsitteitä voivat olla esimerkiksi positiivinen ja negatiivinen. Näin ollen ”kehys” voidaan ymmärtää merkitykseltään samana kuin Tuomen ja Sarajärven kuvaama ”luokka”. Kehysten tunnistamisessa voi auttaa Entmanin määritelmä (1991, 6-7), jonka mukaan uutisten kehykset rakentuvat toistuvista temaattisesti sopusointuisista sanoista ja fraaseista, jotka voivat olla avainsanoja, vertauskuvia, esitettyjä konsepteja, symboleita tai visuaalisia kuvia.

Tuomi ja Sarajärvi (2009, 109) kuvaavat aineistolähtöisen sisällönanalyysin etenemistä seuraavanlaisella kaavalla silloin, kun aineistona on haastatteluaineisto.

- Haastattelujen kuunteleminen ja aukikirjoitus sana sanalta
- Haastattelujen lukeminen ja sisältöön perehtyminen
- Pelkistettyjen ilmausten etsiminen ja alleviivaaminen
- Pelkistettyjen ilmausten listaaminen
- Samankaltaisuuksien ja erilaisuuksien etsiminen pelkistetyistä ilmauksista
- Pelkistettyjen ilmausten yhdistäminen ja alaluokkien muodostaminen
- Alaluokkien yhdistäminen ja yläluokkien muodostaminen niistä
- Yläluokkien yhdistäminen ja kokoavan käsitteen muodostaminen

Omassa tutkielmassani aineistoni muodostuu lehtiartikkeleista. Tuomen ja Sarajärven mukaan joukkotiedotuksen tuotteita, kuten sanoma- ja aikakauslehtiä, elokuvia, radio- ja tv-ohjelmia voivat olla lähteinä aineistolle laadullisessa tutkimuksessa ja sisällönanalyysissa. Aineistona niitä voi käsitellä usealta kantilta. Esimerkiksi kokoamalla ja analysoimalla mielipidekirjoituksia, jotka käsittelevät nuorten anoreksiaa, voidaan päästä käsiksi siihen, millaisia ajatuksia, kokemuksia,

ennakkoluuloja ja mielikuvia nuorilla on anoreksiasta ja sen vaikutuksista ihmiseen. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, 91.)

Sisällönanalyysin etenemisen vuoksi on erityisen tärkeää rajata tarkkaan se, mikä aineistossa on tutkimuksen kannalta kiinnostavaa ja oleellista. Kaikki muu osa aineistosta tulee jättää pois tutkimuksesta. Tuomi ja Sarajärvi painottavat, että tutkijan on valittava tarkasteltavakseen jokin selkeästi rajattu, kapea ilmiö, josta tulee kertoa kaikki mahdolliset havainnot. Loput sisällöstä voi potentiaalisesti kiinnostavuudestaan huolimatta jättää myöhempien tutkimusten aiheeksi. Vaikka rajatun aineiston osan ulkopuolella olevia asioita olisi kiinnostava tutkia ja raportoida omassa tutkimuksessa, on myönnettävä, että yhden tutkimuksen puitteissa kaikkien asioiden tarkasteleminen on mahdotonta. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, 92.) Omassa tapauksessani aineistossa, eli artikkeleista olennainen käsittää mielenosoittajia ja heidän toimintaansa käsittelevät ilmaukset ja kaikki muu on epäolennaista.

Tutkimukseni aineiston kerääminen tapahtui käytännössä siten, että kokosin ensin laajan kattauksen artikkeleita kummankin lehden nettiarkistosta ”Hong Kong”, ”Hong Kong extradition bill” ja ”Hong Kong protests” -hakusanojen avulla. Yhteensä artikkeleita oli 64. Tämän jälkeen pyrin ennalta määrättyjen kriteerien, eli yhteneväisen julkaisuajankohdan, jutun aiheen ja juttutyypin perusteella karsimaan artikkeleista pienemmän määrän keskenään vertailukelpoisia artikkeleita. Käytännössä kysyin aineiston jokaiselta artikkelilta aluksi samat kysymykset, jotka olivat:

- mitä juttu käsittelee?
- mikä on juttugenre?
- paljonko jutusta on toimittajan sanomaa, paljonko sitaatteja?
- ketkä ovat jutussa äänessä, ketkä eivät ole jutussa äänessä - millaisia argumentteja he saavat esittää?
- mikä on jutun kärki?
- millainen on jutun hierarkia?
- millainen on kuvan ja tekstin suhde

Aineistolle esitettyjen kysymysten jälkeen määrittelin juttujen vertailukelpoisuuden, minkä jälkeen seuloin lopulliseksi aineistoksi kelpuutettavat jutut. Niistä muodostui varsinainen aineistoni, 20 artikkelia. Tehtävän mukaisesti rajasin tutkielmani tarkastelemaan aineistosta sisältöä, joka käsittelee Hongkongin mielenosoituksiin osallistuvia henkilöitä, heidän toimintaansa, ilmiötä

kokonaisuudessaan ja siihen liitettyjä seurauksia. Näin ollen kiinnostuksen kohteenani ovat lauseet ja sanat, joissa puhutaan mielenosoittajista. Tarkastelen aineistoa, eli South China Morning Postin ja Xinhuan artikkeleita ennalta laaditun analyysirunгон pohjalta. Varsinainen analyysi on sekä sisältöä erittelevä että analysoiva. Laadin seulovan sisällönanalyysin perusteella rungon, joka muodostuu negatiivisesta, neutraalista ja positiivisesta kehyksestä sekä näiden alakehyksistä, jotka määrittelin tarkemmin seulonnalla tehtävän analyysin perusteella.

Aineiston kehysanalyysia varten laadin havaintomatriisin (ks. kuvio 6). Siihen poimin kaikki ilmaukset, joilla mielenosoittajia puhutellaan sekä mielenosoittajien toimintaan liittyvät ilmaukset. Alleviivasin tekstistä mukaan lukien otsikko, väliotsikko, kuvateksti ja leipäteksti kaikki tällaiset ilmaukset ja poimin ne havaintomatriisiin. Laskin lukumääräisesti, kuinka paljon tiettyyn kehykseen liittyviä ilmauksia esiintyi aineistossa ja esitän tulokset pylväs- ja ympyräkaavioiden muodossa. Keräsin ilmaukset havaintomatriisiin ensin artikkelikohtaisesti, minkä jälkeen koko molempien medioiden kaikkien artikkeleiden havainnot yhdeksi.

Tutkimuksessani käsitän kehykset sisällöllisinä teemoina (Heikkilä, 2018), joiden havainnointi toimii työkaluna erilaisuuksien huomaamiseen vertailtavien medioiden välillä. Tutkimuksessani on samankaltaisuuksia tutkimuskohteen ja menetelmän osalta Entmanin (1991) tutkimuksen kanssa sekä menetelmän osalta myös Gamsonin ja Laschin tutkimuksen (1980) kanssa (ks. luku. 4.2).

(4) SCMP 7.9.2019

Kehykset	Mielen- osoittajiin viittaavat	Toimintaan viittaavat	Mielenosoittajiin viittaavat	Toimintaan viittaavat
neutraali	81	53	protests x9, protesters x9, protest, some, anti-government protests, Occupy movement protests, The 2014 protests, demonstrators, people on the street, anti-government protesters, 1,7 million people, everyone, Leo weese, I x11, he x7, Jennifer Eagleton, her, she x6, marches x2, people, they, Eagleton, a woman, Martin x2, James x3, other volunteers x2, Martin, 20 million people, march x2, me, a foreigner, british primary school teacher, environmental volunteer, he, volunteers, turnout, Hongkongers, he	had happened x2, support, are keen to explain, wants to make a difference, has been active x2, arriving, spreads the news, I'm going to fight for it, find myself, have to leave, says, his roots are, I am x2, arrived, I don't use the term, has attendet, call myself, spread, feel, assumer, says, has noticed, don't censor myself, say x5, believe, think x2, have gone too far x2, thinks x2, were, went to complain, joined, enjoy, support, maintaining their identity, was drawn to the action, set up, collected, noticed, helped to pick up, are, look after the environment, tell, feel
rauhan- omainen	1	7	millions who protest peacefully	marched peacefully, are very tame, helping to translate protest material, writing articles, march against police brutality, observing, protest peacefully
demokratia	8	3	democracy protests, pro-democracy protests x2, member of Hong Kong Democratic Foundation and pro-democracy Civic Party, extradition-bill protesters, anti-extradition protest, Hong Kong extradition bill protests	standing up for their rights, which balls to the freedom, got active in pro-democracy protests
opiskelija	3	0	a young woman x2, the girl	
laiton	0	1		leading to massive arrests
väkivaltainen	5	9	clashes x3, radical demonstrators, small minority	have become increasingly violent, multiple injuries, hurled bricks, started fires, thrown petrol bombs, compound became like a war-zone, hurl tear-gas canisters, escalation of violence, escalation, throwing petrol bombs
yhteis- kunnallinen haitta	2	5	unrest x2	shut down several parts of Hong Kong, blocked roads, vandalised facilities, besieged, left a huge mess

Kuvio 6. Esimerkki havaintomatriisista.

6. Tulokset

Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää, miten Kiinan valtion virallinen uutistoimisto Xinhua ja hongkongilainen liberaali media South China Morning Post kehystivät Hongkongin vuoden 2019 mielenosoituksia eli minkälaisia sisällöllisiä teemoja mediat painottivat rakentaessaan representaatioita todellisista tapahtumista.

Tutkimuskysymykseni olivat:

1. Miten South China Morning Post ja Xinhua kehystävät artikkeleissaan Hongkongin mielenosoittajia ja heidän toimintaansa?
2. Mitä eroja ja yhtäläisyyksiä on medioiden tavassa esittää mielenosoittajia?

Tässä luvussa esittelen tutkimuksen tulokset. Aloitan esittelemällä aineistosta esiin nousseet kehykset. Sen jälkeen esittelen kehysten esiintyvyyden määrällisiä tuloksia molempien medioiden osalta. Tämän jälkeen kokoon yhteen havainnot ja sen mitä ne kertovat vertailtavien medioiden journalististen valintojen eroista.

6.1 Kehysten luokittelu

Luettuani artikkelit läpi pohdin mahdollisia kehyksiä aineistossa toistuvien sisällöllisten teemojen perusteella. Sisällölliset teemat rakentuivat Entmanin mukaan (1991, 6-7) temaattisesti sopusointuisista sanoista, ja ilmauksista, jotka käsitteellistivät, antoivat merkityksiä ja määrittelivät aihetta tietyllä tavalla. Nimesin seitsemän teksteissä näkyvimmin esiin noussutta kehystä seuraavalla tavalla: *neutraali, rauhanomainen, demokratia, opiskelija / nuori, väkivaltainen, laitton ja yhteiskunnallinen haikka*. Luokittelin kehyksistä positiivisiksi rauhanomainen-, demokratia-, ja opiskelija-kehykset. Negatiivisiksi kehyksiksi luokittelin väkivaltainen-, laitton- ja yhteiskunnallinen haikka -kehykset. Kehysten nimeämiseen vaikutti myös kandidaatintutkielmassa (Asikainen, 2016) havaitsemani kehykset, jotka näyttivät toistuvan suurin piirtein samoina myös vuoden 2019 mielenosoitusten uutisoinnissa.

Neutraaliin kehykseen luokittelin ilmaukset, jotka eivät ilmentäneet aggressiota, mutta eivät myöskään korostaneet mielenosoittajien rauhanomaisuutta tai muitakaan ominaisuuksia. Näitä kehyksiä oli aineistossa ylivoimaisesti eniten, sillä neutraaleihin ilmaisuihin laskin

persoonamuotoiset verbit ja pronominit, kuten they, said ja marched. Kehykseen lukeutuivat myös tapaukset, joissa haastateltavaa mielenosoittajaa kutsuttiin hänen etu- tai sukunimellään.

Väkivaltaiseen kehykseen luokittelin sanavalinnat ja ilmaukset, jotka ilmensivät esimerkiksi mielenosoittajien väkivaltaisuutta tai aggressiivista toimintaa virkavaltaa tai muita tahoja kohtaan (esim. “radical protesters”, “violent acts”, “threw petrol bomb”). Laiton-kehykseen luokittelin ilmaisut, jotka viittasivat siihen, että mielenosoittajat olivat (joko haastateltavien, tai toimittajan mukaan) rikkoneet lakia (esim. “lawbreakers”, “unlawful assembly”, “illegal march”).

Rauhanomainen-kehykseen pääsivät ilmaukset, joissa erikseen kuvailtiin mielenosoittajia esimerkiksi rauhalliseksi (peaceful), väkivallattomaksi (non-violent), heidän toimiaan kansalaistottelemattomuudeksi (disobedience) tai muutoin alleviivattiin mielenosoitusten rauhanomaista luonnetta. Demokratia-kehykseen luokittelin ilmaisut, joissa mielenosoittajien käsittelyn yhteydessä tuotiin esiin sana demokratia, tai muulla tavoin ilmaistiin mielenosoittajien tavoitteen olleen aiempaa demokraattisempi yhteiskunta. Opiskelija- / nuori-kehykseen pääsivät sanat, joissa mielenosoittajia puhuteltiin opiskelijoina (students) tai sanasta johdetulla ilmaisulla tai joissa viitattiin mielenosoittajiin nuorina, mutta ei erikseen eroteltu olivatko he opiskelijoita vai eivät. Yhteiskunnallinen haitta -kehykseen luokittelin pääasiassa mielenosoittajien toimista aiheutuneet kielteiset seuraukset, kuten teiden tukkeutumisen, pankkien, lentokentän tai metroasemien sulkeutumisen tai esimerkiksi kaupungille aiheutuneen imago-haitan jos tällaisia mainittiin mielenosoituksista kertovissa artikkeleissa.

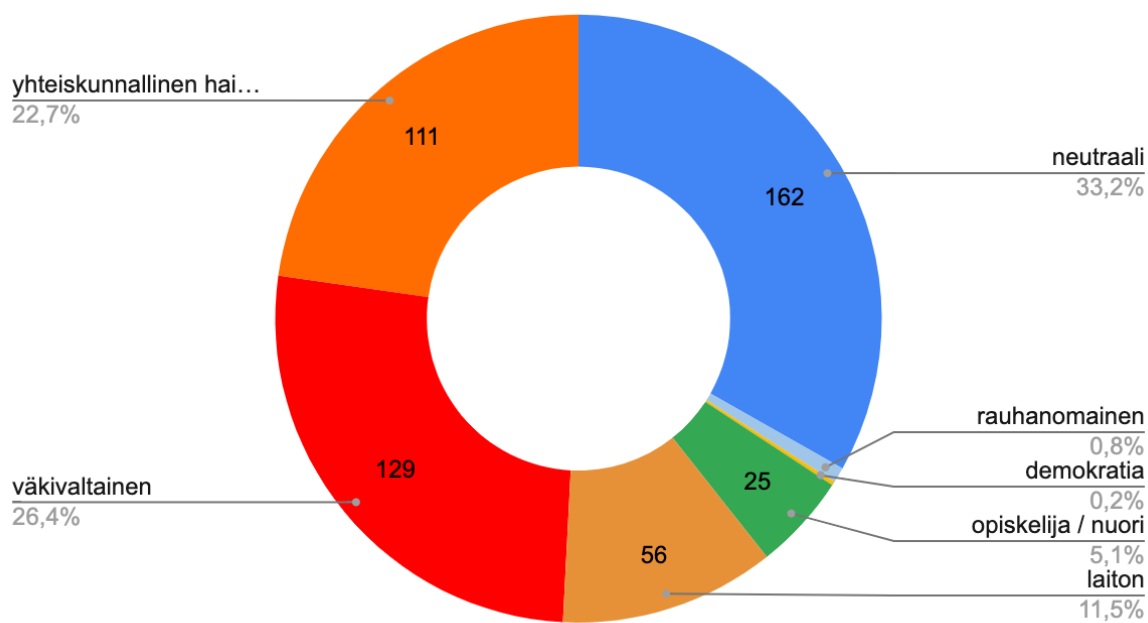
Otin huomioon myös joitakin niin sanottujen *alluusioiden* avulla välitettyjä kehystyksiä, jotka antoivat vahvan vaikutelman siitä, että mielenosoittajia nimitettiin rivien välistä joksikin. Sam Glucksbergin mukaan (1991, 1) alluusioiden ovat monimerkityksellisiä ilmauksia, joilla on sekä kirjaimellinen merkitys että puhujan tarkoittama kuvallinen merkitys. Alluusioissa voidaan hyödyntää vertauskuvauksellisuutta ja idiomeja eli merkitykseltään epäselviä ilmauksia. Esimerkiksi kun Hongkongin hallintojohtaja tai haastateltu asiantuntija sanoo mielenosoituksia käsittelevässä uutisessa, että kaupunkiin on palautettava järjestys, rauha ja vauraus, tarkoitetaan samalla sitä, että mielenosoitukset ovat horjuttaneet kaupungin järjestystä, rauhaa ja vaurautta.

6.2 Xinhuan kehykset mielenosoittajista

Kehysanalyysistä saadut tulokset on mahdollista esittää visuaalisesti grafiikan avulla, jossa jokaisen kehyksen osuudet on ilmoitettu prosenttiosuuksina kokonaisuudesta. Tällöin erikokoiset viipaleet

ilmaisevat ympyrägraafiikassa kehysten osuutta kaikista mielenosoittajista käytetyistä ilmauksista. Kuviossa 7 on esitetty Xinhuan kehukset (488 kpl) mielenosoittajista. Kehysten esiintyminen aineistossa on kerrottu sekä lukumääräisesti että prosentuaalisesti.

Xinhuan kehukset mielenosoittajista (% / kpl)

Kuvio 7. Xinhuan kehukset mielenosoittajista.

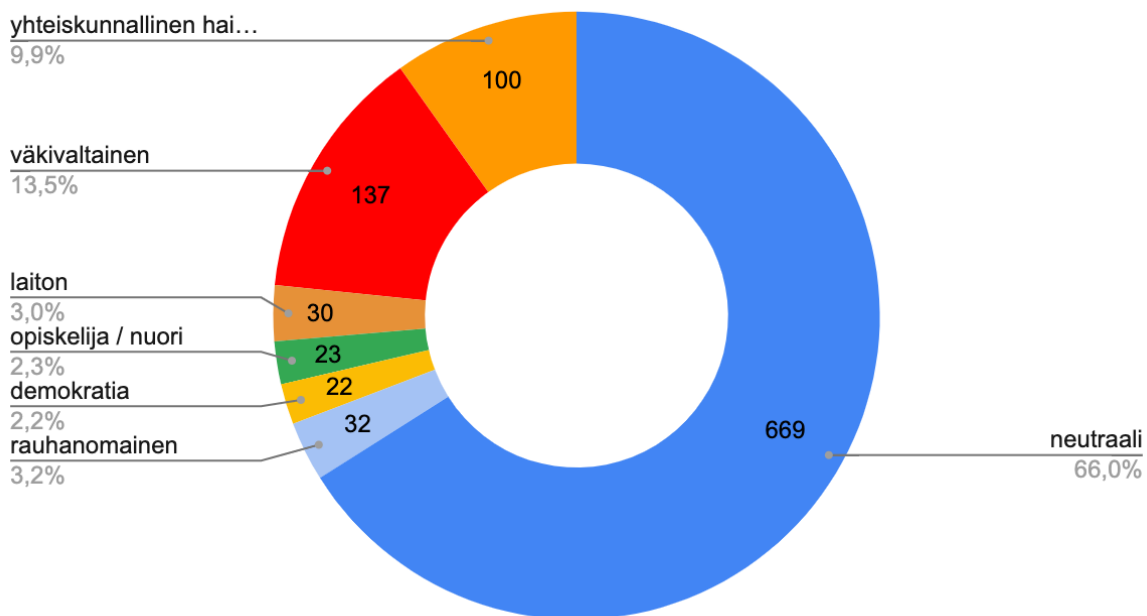
Xinhuan artikkeleiden käytetyin kehys oli neutraali kehys (33,2 %), jossa mielenosoittajia nimitettiin esimerkiksi sanoilla “protests”, “assemblies” ja “gathering”. Tällaisia ilmauksia käytettiin mielenosoituksista ja niihin osallistuneista ihmisistä aineistossa yhteensä 162 kertaa. Toiseksi käytetyin kehys oli väkivaltainen kehys, (26,4 %), johon luokiteltuja ilmauksia on reilu neljännes aineistosta, 129 kappaletta. Kehykseen luokiteltuja sanoja tai ilmauksia olivat muun muassa “violent protesters”, “radical protesters”, “assault police officers and citizens”, “violent acts” ja “threw Molotov Cocktails”. Kolmanneksi suosituin kehys oli yhteiskunnallinen häiriö -kehys (22,7 %), johon kuului reilu viidennes aineiston ilmauksista, kuten “social unrest”, “block roads”, “paralyzed the traffic”, “disrupted social order” ja “taking a heavy toll on the economy”, joita esiintyi aineistossa 111 kertaa. Neljänneksi suosituin oli lainon-kehys (11,5 %), johon luokiteltuja sanoja, kuten “unlawful assembly”, “lawbreakers”, “illegal protests” ja “breaking the law” esiintyi aineistossa 56 kertaa, eli reilu kymmenes kaikista ilmauksista. Viidenneksi käytetyin kehys oli nuori / opiskelija -kehys (5,1 %), johon luokiteltuja sanoja, kuten “students”, “school strikes” ja “teenagers” esiintyi aineistossa 25 kertaa. Vähiten käytettyjä kehymiä olivat

rauhanomainen kehys (0,8 %), johon kuului ilmauksia, kuten “peaceful assembly” ja “express their demands in a peaceful and orderly manner” sekä demokratia-kehys (0,2 %), johon kuului yksi ilmaus “actions undermined the freedom”.

6.3 South China Morning Postin kehykset mielenosoittajista

Kuviossa 8 on esitetty South China Morning Postin kehykset (1013 kpl) mielenosoittajista. Kehysten esiintyminen aineistossa on kerrottu sekä lukumääräisesti että prosentuaalisesti.

SCMP:n kehykset mielenosoittajista (% / kpl)

Kuvio 8. South China Morning Postin kehykset mielenosoittajista.

South China Morning Postin ylivoimaisesti suosituin kehys aineistossa oli neutraali-kehys (66 %), johon luokiteltuja sanoja tai ilmauksia, kuten “protesters”, “demonstrations”, “movement”, “Hong Kong protests”, “said” ja “thinks” oli kaikkiaan 669, eli kaksi kolmasosaa aineistossa käytetyistä ilmaisuista. Toiseksi suosituin kehys oli väkivaltainen kehys, (13,5 %) johon luokiteltuja ilmauksia, kuten “clashes”, “radical demonstrators”, “violent protesters”, “violent acts” ja “hurling petrol bombs” esiintyi aineistossa reilu kymmenesosa kaikista ilmauksista, eli 137 kappaletta. Kolmanneksi suosituin kehys oli yhteiskunnallinen haitta -kehys (9,9 %), johon kuului noin kymmenesosa aineiston ilmauksista, kuten “unrest”, “leading to the cancellation of more than 200 flights”, “vandalising rail facilities”, “grinding entire city to a halt” ja “affecting Hong Kong's

international reputation and people's lives”, joita esiintyi aineistossa 100 kertaa. Neljänneksi suosituin kehys oli mielenosoittajien rauhanomaisuutta korostanut kehys (3,2 %), johon kuuluvia ilmauksia kuten “the peaceful sit-in”, “marched peacefully”, “peaceful protesters” ja “employing peaceful means” esiintyi aineistossa 32 kertaa. Viidenneksi suosituin kehys oli laitton-kehys (3 %), johon kuuluvia ilmauksia esiintyi aineistossa 30 kertaa. Esimerkkejä laitton-kehykseen kuuluvista ilmauksista ovat muun muassa “unlawful march”, “face criminal charges” ja “taking the law into their own hands”. Vähiten käytettyjä kehyksiä olivat 23 kertaa aineistossa esiintynyt opiskelija / nuori -kehys (2,3 %), johon kuuluivat esimerkiksi ilmaukset “youngsters” “high school student” ja “young protesters” sekä 22 kertaa käytetty demokratia-kehys (2,2 %), johon kuului ilmauksia, kuten “democracy protest”, “pro-democracy protests” ja “fight for our freedom”.

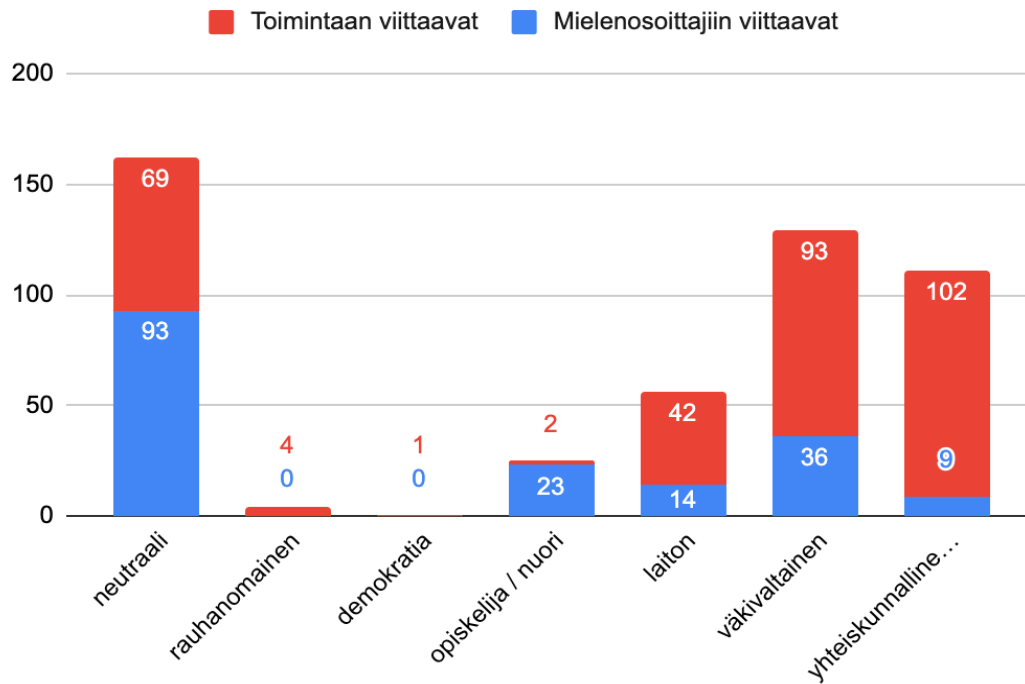
6.4 Erot ja yhtäläisyydet

Tässä luvussa käsittelen paitsi vertailtavien medioiden kehystysten eroja ja yhtäläisyyksiä myös aineiston seulontavaiheessa ilmenneitä eroja medioiden tavassa käsitellä mielenosoituksia.

Kuvioissa 9 ja 10 on esitettynä Xinhuan ja South China Morning Postin artikkeleiden kehykset taulukoissa, joka ilmoittavat kehysten esiintymiskertojen määrän ja niiden suhteet toisiin kehyksiin. Sinisellä värillä on ilmaistu mielenosoittajiin itseensä viittaavat ilmaukset kehyksessä. Punaisella värillä on ilmaistu mielenosoittajien toimintaan viittaavat tai toiminnan seurauksia ilmaisevat sanavalinnat.

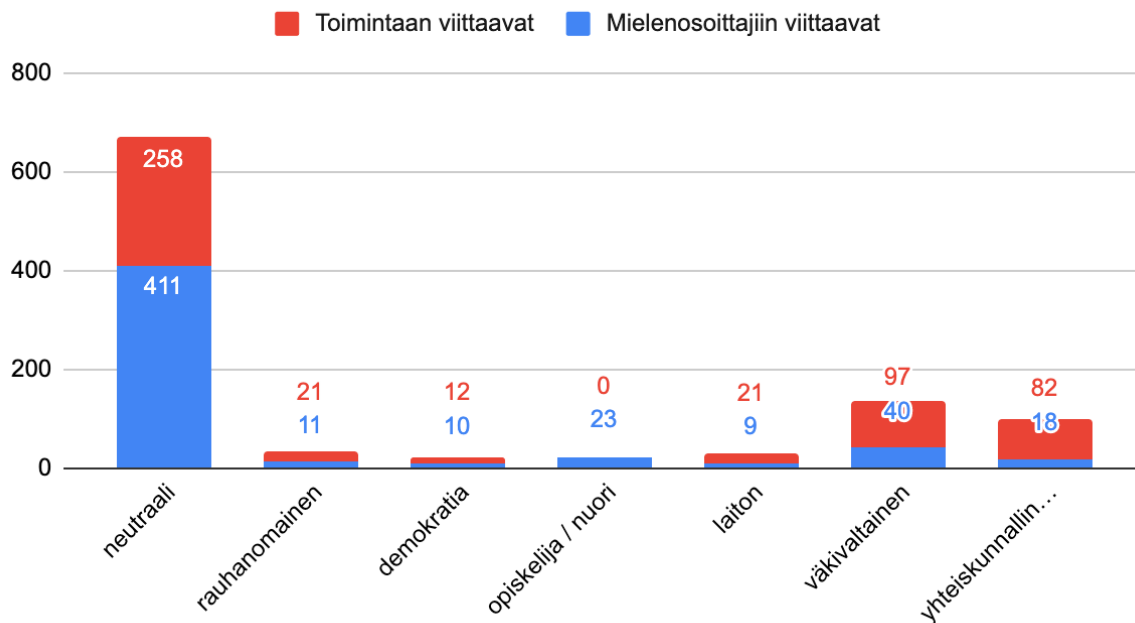
Tuloksista on luettavissa, että vertailtavien medioiden tavoissa kehystää Hongkongin mielenosoituksia oli merkittäviä eroja. Xinhua painotti mediaesityksissään voimakkaasti mielenosoittajien väkivaltaista, yhteiskunnallista haittaa aiheuttavaa ja laitonta luonnetta. Mielenosoittajien esittäminen rauhanomaisina tai mielenosoittajien demokraattisten tavoitteiden esiin nostaminen oli harvinaista tai sitä ei esiintynyt lainkaan (ks. kuvio 9).

Xinhuan kehykset mielenosoittajista

Kuvio 9. Xinhuan kehykset ja niiden suhteet.

SCMP:n kehykset mielenosoittajista

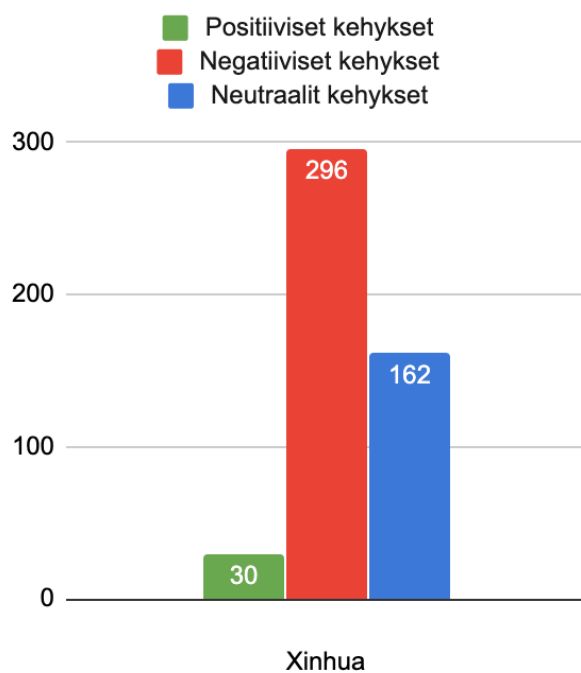

Kuvio 10. South China Morning Postin kehykset ja niiden suhteet.

South China Morning Post näyttää kehysanalyysin valossa (ks. kuvio 10) kirjoittaneen mielenosoittajista ja heidän toiminnastaan korostetun neutraalisti, jopa varovaisesti. Neutraalin kehyksen ohella esiin nousevat väkivaltainen- ja yhteiskunnallinen haitta -kehykset, mutta selkeästi vähäisemmissä määrin kuin Xinhuallla. SCMP:n artikkeleissa on käsitelty mielenosoittajia monipuolisemmin kuin Xinhuan artikkeleissa, sillä myös mielenosoittajien rauhanomaisuus ja demokraattiset tavoitteet nousivat esiin.

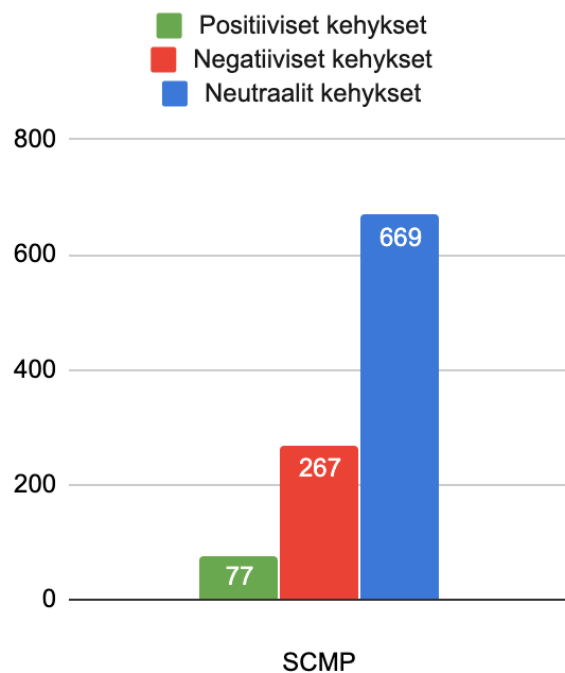
Xinhuan artikkeleissa väkivaltainen- ja yhteiskunnallinen haitta -kehykset olivat yli kaksi kertaa yleisempiä ja laiton-kehys yli neljä kertaa yleisempi kuin SCMP:n artikkeleissa. SCMP:n artikkeleissa taas rauhanomainen-kehys oli neljä kertaa yleisempi ja demokratia-kehys 11 kertaa yleisempi kuin Xinhuan artikkeleissa huolimatta kehysten pienestä osuudesta aineistossa kokonaisuudessaan. Mielenosoittajien positiivisten kehysten osuus SCMP:n aineistossa on yhteensä 7,7 prosenttia ja Xinhuan aineistossa 6,1 prosenttia. Mielenosoittajien negatiivisten kehysten osuus SCMP:n aineistossa on yhteensä 26,6 prosenttia ja Xinhuan aineistossa 60,6 prosenttia. Neutraalin kehyksen osuus SCMP:n aineistossa on 66 prosenttia ja Xinhuan aineistossa 33,2 (ks. kuviot 11 ja 12).

Xinhua

Kuvio 11: Xinhuan kattokehysten jakauma.

SCMP

Kuvio 12: SCMP:n kattokehysten jakauma.

Näin ollen Xinhuan artikkeleissa painottuivat negatiiviset kehykset mielenosoittajista kun taas SCMP:n artikkeleissa painottui ennen kaikkea neutraali kehys, jota oli suhteessa tuplasti Xinhuaan verrattuna.

Yhteistä medioille oli se, että positiivisten kehysten osuus oli kokonaisuudessa pieni. Neutraalit ilmaukset olivat molemmilla suosittu mielenosoituksista käytetty sävy. Toisaalta neutraalit ilmaukset ovat usein sekä lukijalle huomaamattomia että englannin kielessä välttämättömiä. Näin ollen neutraali kehys korostuu osin luonnollisesti. Neutraalin kehyksen yleisyydestä huolimatta esimerkiksi Xinhuan artikkeleista sai kokonaisuutena mielenosoituksista selkeästi negatiivisen mielikuvan. South China Morning Postin tapauksessa neutraalin kehyksen suuri osuus oli kuitenkin kokonaisuutta silottava. Vaikka SCMP:n artikkeleissa negatiivinen kehys oli selvästi positiivista yleisempi, neutraalin kehyksen ylivoimainen yleisyys lisäsi vaikutelmaa, jonka mukaan lehti osoitti jossain määrin sympatioita mielenosoituksia kohtaan ja kohteli vandalismiin asti äityneitä protesteja jos ei silkkihansikkain, niin patalapuin; todeten neutraalisti väkivaltaisuuksien tapahtuneen, mutta jättäen ne tuomitsematta toimittajan tai viranomaisen suulla. Xinhuan artikkeleissa taas oli tapahtumien toteamisen yhteydessä moraalisen paheksunnan pöyristynyt sävy niin toimittajan kuin haastateltavankin suulla.

Medioita yhdisti myös rauhanomainen- ja demokratia-kehysten suhteellinen vähäisyys ja väkivaltaisen ja yhteiskunnallinen haitta -kehysten suosio. Harvinaisuudestaan huolimatta SCMP:lla oli rauhanomainen- ja demokratia-kehyksiä moninkertaisesti Xinhuaa enemmän ja Xinhuaalla oli puolestaan moninkertaisesti enemmän väkivaltainen- ja yhteiskunnallinen haitta -kehyksiä kuin SCMP:lla. Yhteistä vertailtaville medioille oli myös se, että molemmilla mielenosoittajien toimintaan viittaavia ilmauksia oli enemmän kuin mielenosoittajiin itseensä viittaavia ilmauksia. Tämä ei ole yllättävää, sillä usein lauseessa ei tarvitse mainita tekijä kuin kerran kerrottaessa potentiaalisesti useita asioita, joita subjekti on tehnyt, nähnyt, kokenut tai sanonut.

Aineiston seulonnan perusteella medioita erotti uutisoinnin volyyymi. South China Morning Post kirjoitti Hongkongin mielenosoituksista tarkastelujakson aikana määrällisesti huomattavasti enemmän kuin Xinhua. SCMP kirjoitti Hongkongin protesteista päivittäin jopa toistakymmentä juttua, kun taas Xinhua huomattavasti harvemmin. Tässä vertailussa juttuja oli kuitenkin yhtä paljon. Xinhuan jutuissa oli vain vähän ja oletettavasti tarkkaan valikoituja kuvia. SCMP taas teki lukuisia kuvareportaaseja, eikä kainostellut esitellä videolla ilmakuva arviolta kahden miljoonasta ihmisestä tulvimassa Hongkongin kaduilla. Juttutyyppejä oli kummallakin lehdellä uutisista

kommentteihin. SCMP:n genrekirjo oli kuitenkin laajempi kuin Xinhualla. SCMP julkaisi uutisten ja kommenttien lisäksi seurantajuttuja, analyyseja, niin sanottuja explainereita, koostejuttuja ja videoita. SCMP:n jutuissa artikkelin kirjoittaja on merkitty nimellä ja kuvalla. Xinhuan uutisissa ei ole mainittu kirjoittajaa nimeltä, saati julkaistu hänen kuvaansa. South China Morning Post julkaisi runsaasti myös lukijoiden mielipidekirjoituksia, Xinhua ei uutistoimistona tätä tehnyt.

Merkillinen huomio koskien uutisointia on se, että Xinhua jätti noin kuukauden ajan täysin huomiotta Hongkongin satatuhapäiset mielenosoitukset. Mielenosoitusten ensimmäisenä varsinaisena kuukautena kesäkuussa uutistoimisto vaiken i aiheesta tyystin ja senkin jälkeen juttuja oli tarkastelujakson aikana korkeintaan pari päivässä. Xinhuanetin arkiston mukaan ensimmäinen merkki mielenosoitusten noteeraamisesta tapahtui 30. kesäkuuta. Juttu käsitteli poliisin toimintaa tukevaa mielenosoitusta. Sen jälkeen puolueen virallinen ääni piti taas hiljaiseloa. Toinen Hongkongin mielenosoituksia sivuava uutinen ilmestyi 2. heinäkuuta. Se käsitteli Kiina vaatimusta siitä, että muiden maiden tuli välttää puuttumasta Hongkongin asioihin²⁷. Myöhemmin samankaltaisia juttuja ilmestyi lukuisia muun muassa otsikoilla: “Kiina vastustaa voimakkaasti Yhdysvaltojen sekaantumista Hongkongiin”, “Kiina vastustaa Britannian sekaantumista Hongkongiin” ja “Kiina vastustaa EU:n sekaantumista Hongkongin tapahtumiin”. 5. heinäkuuta ilmestyi toinen mielenosoituksia käsittelevä uutinen, jossa asiantuntija tuomitsi mielenosoittajien väkivallan ja ulkopuolisten puuttumisen Hongkongin asioihin.²⁸ Aluksi Xinhuan agendalla siis vaikutti olevan pyrkimys esittää että ulkovallat yrittävät vaikuttaa Hongkongin tapahtumiin. Myöhemmin heinäkuusta alkaen uutistoimisto alkoi kirjoittaa myös reportaasimaisia uutisia tapahtumista painottaen mielenosoittajien väkivaltaisuutta. Xinhuan uutisointi Hongkongista oli varsinkin aluksi vähäistä. Sen jälkeenkin, kun uutistoimisto on vihdo in avannut sanaisen arkkunsa tapahtumista kesä-heinäkuun vaihteessa, juttuja on ehkä kolmen tai neljän päivän välein. Tyypillisimmät Hongkong-aiheiset uutiset olivat edelleen rutiininomaiset raportit kull an hinnan ja pörssikurssien lii kahduksista. Vasta heinäkuun lopussa Xinhua otti Hongkongin jo kaksi kuukautta jatkuneet mielenosoitukset lähes päivittäiselle uutisagendalleen. Elo- ja syyskuussa artikkeleita on päivän tai parin välein tai jopa pari päivässä. SCMP taas julkaisi koko protestien ajan päivittäin jopa kymmenkunta artikkelia aiheesta “Hong Kong extradition law”, eli Hongkongin luovutuslaki, joka oli protestien alkuperäinen syyt ke.

²⁷ Xinhua: China opposes other countries' interference in Hong Kong affairs 2.7.2019
http://www.xinhuanet.com/english/2019-07/02/c_138192633.htm Viitattu 20.9.2019

²⁸ Xinhua: Experts bash violence in Hong Kong, oppose interference in China's affairs 5.7.2019
http://www.xinhuanet.com/english/2019-07/05/c_138202448.htm Viitattu 20.9.2019

Xinhuan Hongkongin tapahtumiin kohdistuva sensuuri ei rajoittunut vain mielenosoitusten alkupuolelle vaan uutistoimisto jätti läpi tarkastelujakson lähes kategorisesti uutisoimatta aiheista, jotka jollain tavalla osoittaisivat hallinnon heikkoutta. Poliisin (paikoin ylimitoitettua) väkivaltaa ei nostettu esiin kielteisissä konteksteissa, vaan lähinnä pakkokeinona väkivaltaisten mielenosoittajien rauhoittamiseksi. Mielenosoittajien joukkoon soluttautuneista triadin jäsenistä ei puhuttu, hallintojohtajan anteeksipyytelyä Hongkongin kansalta ei noteerattu eikä mielenosoittajien ääntä nostettu esiin. Päivät, joina poliisien ja mielenosoittajien välillä ei tapahtunut kahakoita eivät näytä ylittäneen Xinhuan uutiskynnystä, kun taas SCMP raportoi myös rauhallisista protesteista ja välipäivinäkin teki vähintään analyyskejä tulevasta. Xinhuaa ja SCMP:ia erottaa näin ollen paitsi Hongkongin mielenosoituksista tehdyt sisällölliset painotukset myös uutisoinnin tapa, eli aihevalinnat ja uutisoinnin tiheys.

7. Pohdinta ja päätelmät

Tämän tutkielman yhtenä tavoitteena oli tutkimustulosten perusteella pohtia, millaisia journalistiseen perinteeseen kytkeytyviä syitä kiinalaisen ja hongkongilaisen median Hongkongin mielenosoituksia koskevien kehysten taustalla mahdollisesti on. Tässä luvussa esitän päätelmiä Xinhuan ja South China Morning Postin mielenosoittajista tehtyihin kehystyksiin vaikuttaneista tekijöistä ja niiden yhteydestä alueiden journalistiseen viitekehykseen. Pohdin myös tulosten merkityksellisyyttä ja suhdetta aiempaan tutkimukseen ja ehdotan lisätutkimuksen kohteita. Lopuksi tarkastelen tutkimusta kriittisesti.

7.1 Syitä painotusten taustalla

Xinhuan ja SCMP:n kehyksiin lienee vaikuttanut lukuisia syitä, joista kaikkia todennäköisesti edes tekijät eivät tiedosta. Vaikka on hankala antaa yksiselitteisiä vastauksia ongelmaan, joka käsittelee yksittäisten artikkeleiden journalistisia valintoja, voin olemassa olevan tiedon perusteella antaa valistuneita arvioita valintoihin teorian tasolla vaikuttaneista syistä. Pohdinta perustuu paitsi aiemmin esiteltyyn kirjallisuuteen ja vertailevan kehysanalyysin tuloksiin myös osittain tutkimusta edeltäneeseen aineiston seulontaan. Näistä jälkimmäinen ei itsessään ole toistettavissa oleva tieteellinen tutkimusmenetelmä.

Se, että Xinhua ei ensimmäisen kuukauden aikana protestien alkamisesta reagoinut niihin millään tavalla kielii siitä, että puolue mietti, kannattaako sen “vaientaa protestit kuoliaaksi”, vai viestiä aktiivisesti omaa versiotaan tapahtumista. Toisinaan kiinalainen media pidättäytyy aiheen arkaluontoisuuden vuoksi täysin kertomasta parhaillaan käynnissä olevista sosiaalisista konflikteista ja massatapahtumista, kuten mielenosoituksista. Tällöin paikallinen yleisö voi joutua täysin uutispimentoon, sillä myös internetiä ja sosiaalista mediaa sensuroidaan Kiinassa arkaluonteisten massatapahtumien aikaan (Zhao, 2008, 25). Näin tapahtui esimerkiksi vuoden 2014 sateenvarjovallankumouksessa²⁹ ja vuonna 2019 Hongkongin aluevaaleissa³⁰. Kun mielenosoitukset kasvoivat yhä suuremmiksi oli oman version kertominen todennäköisesti välttämätöntä.

²⁹ RSF: Foreign media censor own coverage of Hong Kong protests 3.10.2014 <https://rsf.org/en/news/foreign-media-censor-own-coverage-hong-kong-protests> Viitattu 21.10.2019

³⁰ SCMP: Hong Kong elections: pro-democracy camp wins 17 out of 18 districts while city leader says she will reflect on the result 25.11.2019

Xinhuan enimmäkseen negatiivinen kehystys mielenosoittajista ja heidän toiminnastaan on ymmärrettävä ja odotettu, sillä Kiina on käytännössä mielenosoittajien vihan kohde ja protestien vastakkainen osapuoli. Laajat mielenosoitukset ovat Kiinan sisäistä vakautta uhkaava tapahtumasarja, joka voi pahimmillaan levitä levottomuuksina emämaahan ja siten kyseenalaistaa kommunistisen puolueen ehdottoman valta-aseman Kiinassa. Demokratia-kehystä ei maan propagandakoneistoon kuuluvan uutistoimiston uutisissa esiinny, sillä kuten Manninen (2018, 191) ja Luostarinen (2017, 56) kertoivat, Kiinan mediassa aiheet kuten “demokratia” ja “oppositio” tai ylipäätään kritiikki puoluetta kohtaan ovat kielletty. Mielenosoituksissa oli mitä suurimmissa määrin kyse kritiikistä Kiinaa kohtaan, sillä ne kyseenalaistivat Manner-Kiinan oikeusjärjestelmän legitimitetin, protestien taustalla olleen luovutuslain nähtiin syntyneen kommunistisen puolueen aloitteesta ja aloitteen tulkittiin uhkaavan Hongkongin erityisoikeuksia. Koska kiinalaiset eivät pääse helposti käsiksi ulkomaisiin mediasisältöihin (Manninen, 2018, 187–188) kiinalaiset ovat informaation vastaanottajina Kiinan omien medioiden varassa. Xinhualle on poliittisten uutisten monopoli (Scharping, 2013, 22) ja puolue on arvioinut olevan Kiinan intressien mukaista, että mielenosoittajia käsitellään pääasiassa negatiivisten kehysten kautta. Silloin heidät voidaan esittää yleisölle varoittavana esimerkkinä hallinnon vastustamisesta; valtiovaltaa vastaan kapinointi johtaa ihmisten välisen harmonian tuhoutumiseen, lain ja järjestyksen rapautumiseen, kaaokseen, talouden sakkaamiseen, maineen menetykseen ja yhteiskuntarauhan luhistumiseen. Mielenosoitusten esittäminen aggressiivisina ja laista piittaamattomina oikeuttaa tarvittaessa yhä jyrkemmat voimatoimet protestien taltuttamiseksi. Äärimmäinen kaaos jättää “ainoaksi vaihtoehdoksi” äärimmäiset voimakeinot. Toisaalta esimerkiksi sotilaallisen väliintulon kynnyks on Kiinalle suuri, sillä kansainvälinen imago tappio ja taloudelliset seuraukset olisivat mittavat. Lisäksi Peking on viekotellut Taiwania pitkällä tähtäimellä liittymään Kiinaan samankaltaisen hallintojärjestelmän alle kuin Hongkongin Yksi maa, kaksi järjestelmää. Väliintulo vakuuttaisi Taiwanin siitä, että Kiinaan ei voi luottaa.³¹ Yhtä kaikki, mistä näkökulmasta tahansa asiaa tarkasteleekin Kiinalle on hyödyllistä esittää juuri mielenosoittajat syyllisinä kaaokseen.

Xinhualle ei ollut erityistä syytä esittää mielenosoittajia ominaisuuksien kuten opiskelijuuden tai nuoruuden kautta, paitsi tapauksissa, jossa se paheksui “agitaattoreiden” yrityksiä johtaa nuoria

<https://www.scmp.com/news/hong-kong/politics/article/3039151/hong-kong-elections-tsunami-disaffection-washes-over-city> Viitattu 26.11.2019

³¹ HS: HS julkaisi syyskuussa ilmoituksen, jossa Kiina lupasi väki-vallattomuutta Hongkongissa – tarkistimme, miten väitteet ovat toteutuneet 16.11.2019 <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000006310116.html> Viitattu 17.11.2019

harhaan ja pilata näiden tulevaisuus houkuttelemalla heidät mielenosoituksiin. Tällöin jopa positiiviseksi luokittelemani opiskelija / nuori -kehys toimi hieman ristiriitaisesti välittämällä negatiivisia merkityksiä protestien taustavoimista. Neutraalia kehystä, jonka osuus aineiston kehyksistä oli kolmannes, esiintyy aineistossa yllättävän vähän ottaen huomioon, että kehys kattaa kaikki persoonapronominit ja tyypillisesti usein esiintyvät verbit, kuten say, do ja go. Kiinan hallinnon kanssa ristiriitaisia äänenpainoja ei Xinhuan aineistossa esiinny, sillä mediasisältöjen ei tule olla ristiriidassa puolueen päämäärien kanssa ja kritiikki puoluetta kohtaan on ylipäättään poikkeuksellista. (Scharping, 2013, 6–7). Media ei saa kritisoida kommunistisen puolueen päätöksiä, mutta jutuissa ei aineiston perusteella esiintynyt juuri kritiikkiä Hongkongin hallintoakaan kohtaan. Kritiikki on kuitenkin mahdollista poikkeustapauksissa (Chen, 2017, 1). Olisihan mahdollista, että Peking haluaisi kritisoida nykyhallinnon avuttomuutta kriisin edessä syrjäyttää nykyisen johdon poikkeuslain nojalla ja kiinalaistaa Hongkongin poliittisesti ikään kuin täsmäiskulla. Uskon, että tässä tapauksessa Pekingin tukema Hongkongin hallinto johtaja Carrie Lamin johdolla on mielletävissä kiinalaisen median näkökulmasta kommunistisen puolueen jatkeeksi, eikä sitä sovi ilman erityistä syytä kritisoida.

Xinhuan uutisoinnin sävyä voi selittää mielenosoitusten hallinnon vastaisuuden lisäksi kommunistisen puolueen kaupalliset intressit, jotka ovat kulkeneet median kanssa käsi kädessä 1990-luvulta saakka (Zhao, 1998, 2). Mielenosoittajien aiheuttamat yhteiskunnalliset haitat erityisesti Hong Kongin taloudelle ja liiketoiminnalle olivat näyttävästi esillä Xinhuan artikkeleissa. Sen lisäksi, että mielenosoitukset heilauttelivat pörssikursseja, on niillä ollut kansainvälisesti haitallinen imagovaikutus uutisoinnissa kielteisessä valossa näyttäytyneelle Kiinalle, varsinkin valtion 70-vuotisjuhlan alla. Siksi on ymmärrettävää, että puolueen uutistoimisto halusi esittää mielenosoitusten asetelman yhteiskuntarauhaa ja kaupankäyntiä haittaavana.

On huomioitava, että Xinhuan englanninkielinen uutistarjonta on pääasiassa suunnattu ulkomaisille yleisöille. Tällöin voidaan katsoa, että Kiina kertoo Hongkongin tapahtumista länsimaisten uutisten rinnalle oman mukaelmansa, jossa se nostaa esiin Pekingin näkökulmasta merkittäviä seikkoja. Hongkongin protestit olivat Kiinalle kova paikka, mistä kertoo voima, jolla puolue pyrki vaikuttamaan mielikuviin ulkomailla paitsi oman median, myös suurlähetystöjensä kautta.³² Kiina valjasti edustajansa lähetystöissä ympäri maailman kirjoittamaan paikallisiin lehtiin

³² SCMP: Why China went global media blitz over Hong Kong protests – and why it probably won't work <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3026465/why-china-went-global-media-blitz-over-hong-kong-protests-and> Viitattu 2.10.2019

mielipidekirjoituksia, joissa kerrottiin Kiinan versiota Hongkongin tapahtumista. Hongkongin yliopiston journalismin ja median tutkimuskeskuksen johtajan Keith Richburgin mukaan epätavallinen aktiivisuus osoitti, että hermostunut Peking halusi muuttaa Hongkongin protestien narratiivia sellaiseksi, että ulkomaat näkisivät väkivallan eivätkä satoja tuhansia tavallisia kansalaisia, jotka vastustivat Hongkongin kiinalaistamista. “He halusivat pysäyttää idean, jonka mukaan protesteissa oli kyse ihmisistä puolustamassa vapauksiaan ja taistelemassa demokratian puolesta ja puskiivat ideaa, jonka mukaan kaikki mielenosoittajat ovat väkivaltaisia mellakoitsijoita ja levottomuudet ovat jonkinlainen länsimaiden juoni “värivallankumouksen” lietsomiseksi.” Xinhuan aineiston versio Hongkongin tapahtumista on hyvin linjassa länsimaisten lehtien mielipidepalstoilla propagoidun tarinan kanssa.

Eräs esimerkki Kiinan pehmeästä vaikuttamisesta nähtiin Suomessakin, kun “Kiinan kansantasavallan erityishallintoalue Hongkong” julkaisi 29. syyskuuta 2019 Helsingin Sanomissa maksetun koko sivun mainoksen, jossa se avasi omia kantojaan Hongkongin mielenosoituksiin. Mainoksessa puhutellaan lukijaa suoraan toteamalla, että tämä on lukenut viime aikoina paljon Hongkongin tapahtumista, mutta kyse on erittäin monimutkaisesta yhteiskunnallisesta palapelistä, jonka alue ratkaisee rauhanomaisesti itse. Samanlaisia mainoksia julkaistiin useissa eri maiden sanomalehdissä, kuten Dagens Nyheterissä, New York Timesissa, Le Mondessa, Financial Timesissa ja Frankfurter Allgemeine Zeitungissa.³³ Sovittelevan sävyinen lehti-ilmoitus julkaistiin aivan Kiinan kansantasavallan 70-vuotisjuhlan alla. Yle siteerasi Kiinan mediaa tutkinutta Heikki Luostarista, jonka mukaan ilmoitus kertoo siitä, että Hongkongin hallinto on huolissaan ulkomaisista investoinneista ja mielenosoitusten myötä kaikonneista matkailijoista. Mainoskampanjalla hallinto yritti parantaa alueen imagoa ulkomailla. “Hallinnolle on tullut tarve sanoa asia omin sanoin, koska läntinen media on ollut voimakkaasti demokratialiikkeen kannalla.”³⁴ Xinhuan artikkeleissa Kiina saa sanoittaa Hongkongin tapahtumia täysin oman mielensä mukaan.

Hongkongin mielenosoitusten yhteydessä Kiinan sensuurityökalut ovat viuhuneet tiuhaan kotimaan lisäksi kansainvälisesti: Kun hongkongilainen ammattivideopelaaja otti kantaa suorana streamatussa haastattelussa Hongkongin mielenosoittajien puolesta, kiinalaisista markkinoista riippuvainen

³³ Journalisti: HS puolustaa Hongkong-ilmoitusta sananvapaudella - kyse ei päätoimittajan mukaan ole rahasta, vaan periaatteesta 1.10.2019 <https://www.journalisti.fi/ajankohtaiset/hs-puolustaa-hongkong-ilmoitusta-sanavapaudella/> Viitattu 2.10.2019

³⁴ Yle: Kokosivun Hongkong-ilmoitus HS:ssä herättää ihmetystä – Mediaprofessori: Kökköä, mutta rehellistä mainontaa 29.9.2019 <https://yle.fi/uutiset/3-10996121> Viitattu 30.9.2019

pelinkehittäjä Blizzard sulki hänet ulos pelistä vuodeksi ja pidätti palaajan palkintorahat.³⁵ Kun yhdysvaltalaisen koripalloliiga NBA:n joukkueen toimitusjohtaja ilmaisi tukensa Hongkongin mielenosoituksille, Kiinan televisio perui kahden NBA-pelin lähetykset ja osa kiinalaisista yrityksistä jäädytti yhteistyönsä koripalloliigan kanssa.³⁶ Tämä yhdessä Xinhuan kehystämistavan kanssa kertoo siitä, että Kiinalle on tärkeä yrittää kontrolloida Hongkongin protestien julkisuuskuva oman etunsa nimissä.

Kuvaavaa oikeanlaisen version tärkeydestä Pekingille on se, että kun South China Morning Post nosti aineiston perusteella esiin kriisin molempien osapuolten näkökulmat, siis sekä Pekingin että mielenosoittajien, Xinhuan uutisissa ei välittynyt mielenosoittajien ääni käytännössä lainkaan, vaan äänessä olivat yksinomaan viranomaiset ja valtion virallinen megafoni. Tämä tukee Siebertin ja kumppaneiden lehdistön Neuvosto-kommunistista teoriaa, jonka mukaan koko vapaan ajatuksien vaihdon filosofinen perusta on autoritääriselle ajattelulle vierasta ja lehdistön ensimmäinen velvollisuus on välttää puuttumasta valtion päämääriin (1956, 28). Kuten Zhao toteaa, kiinalaisen median suhtautumista tositapahtumiin, tässä tapauksessa mielenosoituksiin, leimaa niin kutsuttu ”puolueen periaate”, jonka mukaan uutismedian täytyy hyväksyä puolueen ideologia omanaan, median täytyy propagoida puolueen päämääriä ja heidän täytyy hyväksyä puolueen johtoasema sekä pitäytyä sen ohjeistuksessa ja julkaisupolitiikassa. Sisällön tulee olla puolueen näkemysten mukaista sekä ohjata ja kouluttaa kansaa oikeanlaiseen tulkintaan. Media on puolueen, eli siten kansan äänitorvi, joka ajaa yhteistä hyvää (Zhao, 1998, 19), tässä tapauksessa mielenosoitusten julistamista haitalliseksi. Kiinan Hongkong-uutisointi täyttää pitkälti propagandan sanakirjamääritelmän, joka on: tiedon, argumenttien, huhujen, puolitotuuksien tai valheidenvälittämistä tarkoituksena vaikuttaa yleisön mielipiteeseen.³⁷ Xinhua näyttää toistavan vallanpitäjien välittämää viestiä muuntelemattomana siinä kehyksessä kuin viestin alkuperäinen esittäjä on sen tarkoittanut samalla tavoin kuin Reesen ja Lewisin esimerkissä terrorismin vastaisesta sodasta (2009, 784-785). Oma tulkintani on se, että Xinhuan uutisoinnissa ei välttämättä ole kyse suoranaisestä valehtelusta tai edes räikeistä faktavirheistä. Faktoista kerrottaviksi on vain valittu ne, jotka sopivat Kiinan poliittiseen narratiiviin tapahtumista, haitalliset faktat on sivuutettu ja loput on voimakasta värikynää.

³⁵ Time: What to Know About Blizzard, Hong Kong and the Controversy Over Politics in Esports 21.10.2019 <https://time.com/5702971/blizzard-esports-hearthstone-hong-kong-protests-backlash-blitzchung/> Viitattu 21.10.2019

³⁶ The New York Times: China Blows Whistle on Nationalistic Protests Against the N.B.A. 10.10.2019 <https://www.nytimes.com/2019/10/10/business/china-blows-whistle-on-nationalist-protests-against-the-nba.html> Viitattu 21.10.2019

³⁷ Encyclopedia Britannica <https://www.britannica.com/topic/propaganda> Viitattu 12.9.2019

South China Morning Postin kehystyksessä mielenosoituksista on vedettävissä selviä yhtäläisyyksiä Chanin ja Leen teoriaan (2007) Hongkongin mediaan vaikuttaneista kulttuurisista kehityksistä, jotka ovat uudelleenkansallistuminen (re-nationalization), kansainvälistyminen (internationalization) ja paikallistuminen (localization) sekä myös Christiansin ym. teoriaan (2009) median neljästä roolista demokraattisessa yhteiskunnassa. SCMP:n tuloksissa itselleni yllättävää oli neutraalin kehyksen ylivoimainen osuus. Kandidaatintutkielmani vastaavan kaltaisen asetelman tulosten perusteella oletin, että mielenosoittajien rauhanomainen- ja demokratia-kehys olisivat korostuneet huomattavasti enemmän. Vaikuttiko tapahtumien välissä tullut omistajanvaihdos lehden muuttuneeseen linjaan? Tätä tukee Chanin ja Leen näkemys Hongkongin median uudelleenkansallistumiskehityksestä, jossa mediaa omistavan eliitin ja Kiinan hallinnon läheiset suhteet merkitsevät kriittisyyden vähentymistä. Lähentyminen on johtanut toisaalta skeptisyyden vähentymiseen ja sympatian lisääntymiseen, mutta myös varovaisuuteen raportoinnissa. (2007, 49–51.) Muuttuneelle linjalle antaa tukea myös Felix Wiebrechtin tutkimus, jonka mukaan South China Morning Postin journalistinen linja on lähentynyt Kiinan hallinnon linjaa heti lehden omistajanvaihdoksen jälkeen (2018, 38–44). Hongkongilaisen median itsesensuurilla on myös kaupallinen ulottuvuutensa, sillä paikallisille mediatoimijoille Kiinan myötämielisyys on tärkeää myös muiden liiketoimien kannalta. Hong Kong Free Pressin päätoimittajan Tom Grundyn mukaan mainostajat ovat viime vuosina kaikonneet emämaan johdon tai Hongkongin kiinamielisen hallinnon suututtamilta viestimiltä.³⁸

Toisaalta SCMP:n muuttuneelta vaikuttavaa linjaa voi selittää myös se, että vuoden 2014 sateenvarjomielenosoitukset nojasivat huomattavasti enemmän kansalaistottelemattomuuteen, kadunvaltauksiin ja muihin rauhanomaisiin keinoihin, kun taas vuonna 2019 radikaaleihin keinoihin turvautuneiden mielenosoittajien määrä oli suurempi ja rooli korostui. ABC-kanavan dokumentissa Rebellion – On The Frontlines of Hong Kong’s Uprising (2019) haastatellut mielenosoittajat kertovat, että rauhanomaisiin keinoihin turvautuminen opetti sen, että väkivallattomat keinot eivät saaneet hallintoa vastaamaan mielenosoittajien vaatimuksiin.

SCMP:n linjassa erottuu selkeästi Chanin ja Leen huomio, jonka mukaan hongkongilaiselle medialle on tyypillistä pysytellä Kiinan ja Hongkongin välisessä konfliktissa korostetun neutraalina,

³⁸ Journalisti: Vapaustaistelija 28.4.2016 <https://www.journalisti.fi/artikkelit/2016/6/vapaustaistelija/> Viitattu 21.10.2019

osin itsesensuurin, osin kansainvälistymiskehityksestä peräisin olevan alleviivatun journalistisen ammattimaisuuden vuoksi (Chan & Lee, 2007, 54–56). Kehysten lisäksi tämä ilmeni paikoin korostetun virkamiesmäisenä kielenä, kuin tietokirjaselostuksena tapahtumista. Vaikka hongkongilainen yleisö odottaa kotikaupungin median asettuvan kansalaisten puolelle (2007, 56) ei SCMP täyttänyt odotuksia kenties itsesuojeluvaiston vuoksi, kenties asettua tapahtumien osapuolten yläpuolelle yrittäen esittää kuin se ei olisi osa alueen erityisoikeuksia uhkaavaa konfliktia. Kuten Chan ja Lee huomauttavat, korostettu professionalismismi on kiistanalaisissa aiheissa hongkongilaisen median paras ase. Toisaalta negatiivisten kehysten suosiota voi selittää se, että sosiaalisen konfliktin pitkittyessä hongkongilaisella medialla on tapana asettua järjestyksen ja rationaalisuuden puolelle. (Chan & Lee, 2007, 54–56.) Mielestäni tästä oli havaittavissa viitteitä, sillä protestien jatkuessa kuukausien ajan, yhä useammin SCMP:n uutiset käsittelivät väkivaltaisia yhteenottoja ja kaaosta.

SCMP:n mielenosoittajiin pitämää etäisyyttä selittää todennäköisesti suuressa määrin itsesensuuri, sillä Mannisen mukaan Kiinan sensuurin valta ulottuu myös ulkomaisiin toimittajiin. Erityisesti näin on Hongkongin tapauksessa, vaikka itsehallintoalue näennäisesti kuuluukin Kiinaan. Kiina pyrkii siihen, että journalistit alkaisivat seuraamusten pelossa sensuroida itseään eli eivät kirjoittaisi Kiinasta ikäviä asioita (Manninen, 2018, 219). Vuoden 2019 Hongkongin mielenosoitusten yhteydessä poliisit ovat pahoinpidelleet journalisteja.³⁹⁴⁰ Toimittajia on myös irtisanottu yllättäen heidän kirjoitettua liian kriittisesti Pekingiä kohtaan.⁴¹

Toisaalta SCMP pyrki tyydyttämään Kiina-kriittisiä lukijoitaan analyyseilla, joissa se ottaa kantaa muun muassa Pekingin informaatio-operaatioihin mielenosoituksiin liittyen. Tältä osin se täyttää hongkongilaiselle lehdistölle tyypillistä kriittisyyttä vallanpitäjiä kohtaan, joka Chanin ja Leen mukaan liittyy alueen median paikallistumiskehitykseen (2007, 54). Kriittisyyden voidaan nähdä liittyvän myös Christiansin ym. esittämään (2009, 179–180) median radikaaliin rooliin, jonka mukaan media ponnistelee yhteiskunnallisen vallan keskittymistä vastaan, jotta jokaisen ihmisen olisi mahdollista osallistua tasavertaisesti kaikkeen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon ja jossa journalistit haastavat hegemonisten ryhmittymien (vallanpitäjien) ylläpitämiä

³⁹ RSF: Violence against journalists escalates in Hong Kong 13.8.2019 <https://rsf.org/en/news/violence-against-journalists-escalates-hong-kong> Viitattu 11.9.2019

⁴⁰ RSF: Hong Kong: Police must stop attacking journalists 13.6.2019 <https://rsf.org/en/news/hong-kong-police-must-stop-attacking-journalists> Viitattu 11.9.2019

⁴¹ RSF: Beijings invisible hand reaches ever deeper into Hong Kong Media 29.4.2016 <https://rsf.org/en/reports/beijings-invisible-hand-reaches-ever-deeper-hong-kong-media> Viitattu 11.9.2019

epäoikeudenmukaisuuksia sekä ehdottaa uudenlaista järjestystä ja tukee liikkeitä, jotka vastustavat epäoikeudenmukaisuuksia. Aineiston perusteella voidaan kuitenkin sanoa, että radikaali rooli ei ole ainakaan hallitseva SCMP:n journalismissa.

Aineistossa on näkyvissä myös Chanin ja Leen huomio siitä, että media pyrkii toimimaan demokratian korvikkeena alueella, jossa ei aitoa demokratiaa ole (2007, 54). Laiton-kehyksen vähäisyys SCMP:n artikkeleissa voi johtua siitä, että Hongkongissa kokoontumisen- ja sananvapautta pidetään lailla taattuina keskeisinä yhteiskuntaa määrittävinä arvoina (Basic Law, 1990), jota ei helposti kyseenalaisteta. Lehti myös julkaisi hyvin paljon erilaisia mielipidekirjoituksia mielenosoituksiin liittyen ja se myös kuulee laajasti konfliktin eri osapuolia, niin demokratiamyönteisiä mielenosoittajia, hallinnon viranomaisia, poliisia, hallintoa kannattavia mielenosoittajia, tutkijoita kuin kommunistista puoluetakin ja keskusteluttaa mielipiteitä asettamalla ne samaan kokonaisuuteen. Käytännössä samasta ilmiöstä on kyse median puhetta johdattavassa (facilitative) roolissa (Christians ym. 2009, 156; Carey, 1987, 17). Puheen johdattamisena näen myös moninaisten ei-itsestään selvien näkökulmien etsimisen juttuihin keskustelun herättämiseksi, esimerkiksi ekspatriaattien mielipiteiden kuulemisen tilanteesta.

Kaikista selvimmin median rooleista demokraattisessa yhteiskunnassa (Christians ym. 2009) SCMP näyttää toteuttavan ensimmäistä, eli monitoroivaa roolia, johon kuuluu tiivistetysti tarkkailla valppaasti, olla läsnä ja raportoida merkittävistä tapahtumista, vastaanottaa ja seuloa ulkoisilta lähteiltä saatuja viestejä, tuottaa oleellista tosiasiallista dataa jatkuvalla pohjalla, toimia agenttina tietoa etsivälle yleisölle ja toimia neljäntenä valtiomahtina poliittisissa aiheissa olemalla välikappale hallinnon ja kansalaisten välillä (Christians ym. 2009, 140–146). Toisaalta monitoroivaan rooliin kuuluu, että objektiivinen lehdistö hyväksyy velvollisuudekseen raportoida vain valtavirran mielipiteitä tapahtumista, mikä rajoittaa hyvin kriittisistä, radikaaleista tai vähemmistössä olevien näkemysten kertomisesta. Tämä tarkoittaa valtion vallan painottumista median vallan kustannuksella. (Christians ym. 1990, 156.) Aineiston perusteella SCMP ei anna erityisen paljoa ääntä radikaaleihin keinoihin turvautuville mielenosoittajille ja raportoi heistä melko kriittiseen sävyyn. Hongkongin täydellistä itsenäisyyttä tavoittelevat vähemmistötahot eivät myöskään liiemmin aineistossa esiinny. Sen sijaan lehti on todennäköisesti ensimmäisenä mediana uutisoimassa protestien käännteistä ja seuraamassa tapahtumia ulkopuolisena ”puolueettomana” tarkkailijana.

Median yhteistyöhön perustuva rooli (Christians ym. 2009, 196–197) ei aineiston perusteella korostu SCMP:n tekstissä merkittävästi, joskin aineiston ulkopuolelle jääneissä artikkeleissa oli myös runsaasti sellaisia, joissa välitettiin Hongkongin hallinnon viestejä ja näkemyksiä tapahtumista ja niiden seurauksista sekä Pekingin kannanottoja mielenosoituksiin. Näissä tapauksissa kyse vaikutti useimmiten olevan hyväksyvistä olosuhteista (Christians, ym. 2009, 198–200), joissa medialle ei ole erityistä velvoitetta julkaista hallinnon kannanottoja, vaan se teki niin oman harkintansa perusteella journalistisin perustein. Muussa tapauksessa yksipuolisia kannanottoja olisi todennäköisesti ollut huomattavasti enemmän.

SCMP ei tulosten perusteella toteuta puhtaasti ja tasapuolisesti kaikkia median neljää roolia demokraattisessa yhteiskunnassa, mutta toisaalta niin ei tee todennäköisesti (länsimaisesta näkökulmasta) ihanteellisinkaan todellinen media. Käsitänkin Christiansin ja kumppaneiden esittämät median roolit ideaalina läpileikkauksena siitä, mitä kaikkea median rooliin demokraattisessa yhteiskunnassa kuuluu.

Palatakseni tutkielmani otsikkoon “Kansan vapausliike vai kriminaalien kapina?”, on todettava että tulokset eivät anna yksiselitteistä vastausta esitettyyn kysymykseen. SCMP ei tulosten perusteella esitä mielenosoittajia ensisijaisesti vapausliikkeenä tai korosta sen demokraattisia päämääriä, kuten olin hypoteesissani oletanut. Sen sijaan lehti käsittelee protesteja neutraalisti ja hieman varpaillaan varoen asettumasta heidän puolelleen tai heitä vastaan. “Kriminaalien kapinan” osalta Xinhuan rakentama kuva mielenosoittajista verrattuna hypoteesiin on varsin osuva. Sekä lainvastaisuus, että epäisänmaallinen yhteiskunnallisen vakauden horjuttaminen korostuvat selvästi. Nähdäkseni Xinhuan representaatio mielenosoittajista luo heitä kohtaan toiseuttavaa diskurssia, eli puhetapaa Hallin esittämällä tavalla, jossa toiminta on tosiasia, mutta siihen liitetty merkitykset määrittelevät millaisia toimijat ovat (Hall, 1992, 292–293). Tässä tapauksessa mielenosoittajat ovat terroristeihin verrannollisia häirikköjä. Kuten Arcimaviciene ja Baglama esittivät siirtolaisista (2018, 7, 11.), samalla tavoin kielteiset rikollisuuteen ja yhteiskunnalliseen haittaan viittaavat kielelliset metaforat jaottelevat mielenosoittajat “muihin” ja lakia ja järjestystä kannattavat kansalaiset “meihin”.

7.2 Tulosten merkityksestä

Yhteenvedona voin sanoa, että tutkielmani havainnollistaa sitä, että journalistisilla periaatteilla, perinteillä ja eetoksella on merkittävä vaikutus siihen, millaista sisältöä mediat tuottavat ja millaista todellisuutta ne rakentavat. Tuloksilla on merkitystä yhteiskunnallisessa viitekehyksessä, jossa

voidaan nähdä journalististen periaatteiden ohjaavan sitä, miten mediat heijastavat yhteiskuntaa representaatioissa ja vastavuoroisesti miten yleisö omaksuu mediaesityksistä symbolisia resursseja identifioituakseen ja asettuakseen osaksi kuviteltuja yhteisöjä (Seppänen & Väliaverronen, 2012, 96). Hieman oikoen voidaan sanoa, että journalistiset periaatteet määrittävät osaltaan sitä, miten me (yleisö) näemme itsemme suhteessa muihin. Tässä tapauksessa toimittajien arvomaailmasta ja valinnoista riippuen voimme nähdä itsemme demokratian kannattajina tai väkivallan vastustajina.

Tutkimukseni tarkastelee jossain määrin journalismin suhdetta totuuteen. Tämän tutkielman vertaileva kehysanalyysi ei tarkastele suoraan sensuuria tai propagandaa, mutta kun voidaan havaita esimerkiksi, mitä Xinhua *ei kirjoita* mielenosoituksista, voidaan siitä vetää johtopäätöksiä kiinalaisen median tavasta käsitellä hallinnolle arkaluonteista aihetta. Tieto ei ole uutta tai ainutkertaista, mutta mielenkiintoista Hongkongin nykykontekstissa ja se auttaa havainnoimaan mahdollisia eroja Kiinan suhtautumisessa tuleviin sosiaalisiin konflikteihin. Onko kummankaan median kuvaus todellisuudesta luotettava? Nopea vastaus on, että ei, sillä media representoi todellisuutta väistämättä tietystä näkökulmasta, eikä sen tarkoituksena olekaan tavoittaa todellisuutta sellaisenaan, mikä on paitsi mahdottomuus, myös julkisen herättämisen keskustelun kannalta epäolennaista. Objektiivisen ”totuuden” saavuttaminen (jos se edes on tavoitteena) mediarepresentaatioissa on vaikeaa, tai jopa mahdotonta, koska totuuksia on monta, eikä kukaan tiedä, mikä kaikista totuuksista on lopulta kaikista eniten totta. Vastaisin kuitenkin, että tietyin varauksin molempien medioiden artikkeleista käy selville, mitä on tapahtunut, mutta viestien tulkitsemisesta helpottaa taustatieto niiden taustalla vaikuttavista motiiveista. On myönnettävä, että jos olisin hypoteettisesti ainoastaan kiinalaisten uutislähteiden varassa Hongkongin tapahtumista, mielikuvani todellisuudesta olisi todennäköisesti toisenlainen kuin paljon kansainvälistä mediaa selattuani. Reiluuden nimissä sanottakoon, että SCMP:n representaatio totuudesta on ainakin monipuolisempi.

Suhteessa aiempaan tutkimukseen oma tutkimukseni valottaa lisää Hongkongin sananvapauden alamäkeä ja South China Morning Postin omistajanvaihdoksen jälkeen tapahtunutta Peking-kriittisyyden vähenemistä. Pohdittaessa Hongkongin sananvapauden kehitystä, tulkitsen oman tutkimukseni tulosten perusteella, että alueen sijoitus (Toimittajat ilman rajoja -järjestön) kansainvälisessä lehdistönvapausvertailussa tulee edelleen putoamaan, kuten trendi on koko 2000-luvun näyttänyt. Kriittiset äänenpainot jäänevät joukkorahoitteisten Hong Kong Free Pressin tyylisten julkaisujen varaan, mutta niiden edellytykset tavoittaa suuria yleisöjä ovat luonnollisesti isoja mediataloja huonommat. Hongkongilaisen valtamedian itsesensuurille on alati enemmän

paineita, kun median omistus kiinalaistuu ja hallinnon suhtautuminen Kiina-kriittisiin aktivisteihin kärjistyy. Tämä tulee arvatenkin johtamaan Kiinan vallan kasvuun Hongkongissa. Pidän mahdollisena, että Yksi maa, kaksi järjestelmää -periaate tulee tiensä päähän tavalla tai toisella viimeistään vuonna 2047. Toinen vaihtoehto on uusittu sopimus, jossa kuitenkin Kiinan kontrollia suhteessa Hongkongin autonomiaan lisätään. On toisaalta hyvä kysymys, kenen kanssa Kiina ylittää sopisi uudesta Yksi maa, kaksi järjestelmää periaatteesta, kun Iso-Britannialla ei ole enää mitään tekemistä alueen kanssa. On mielenkiintoista nähdä, pääsevätkö hongkongilaiset vihdoinkin itse neuvottelemaan omasta asemastaan.

Tutkimukseni tarkastelee kehysanalyysin avulla sisällöllisiä teemoja, joita mediat painottavat kirjoituksissaan. Valitettavasti tutkimus ei valota kuin teorian tasolla, mitä on tapahtunut sisältöjen tuotantoportaassa ja millainen vaikutus sisällöllä on ollut yleisöön. Tutkielman teoreettisen taustan oletuksena on kuitenkin ollut, että medialla on valtaa suhteessa yleisön mielipiteiden muodostumiseen. Rutiinien ja toimituskulttuurin havainnointi sekä yleisön asenteiden suhde tämän tutkimuksen tuloksiin olisivatkin mielekäs jatkotutkimuksen aihe.

Mielenkiintoisia lisätutkimuksen kohteita olisi myös vertailla kiinalaisen ja hongkongilaisen median lisäksi hongkongilaisen joukkorahoitetun Hong Kong Free Pressin ja länsimaisen median kehyksiä Hongkongin tapahtumista. Millaisen kuvan mielenosoittajista saa läntisten lasien läpi tai aidosti riippumattoman paikallismedian kautta? Mielenosoittajien lisäksi valaisevaa olisi tehdä kehysanalyysi siitä, miten lehdet käsittelevät esimerkiksi poliisia, viranomaisia, Pekingiä ja Hongkongin hallintojohtaja Carrie Lamia. Mielenkiintoista olisi laajentaa sisällönanalyysia myös artikkeleissa käytettyihin kuviin, jolloin olisi voitu saada vastaus siihen, millaisia mielikuvia teksti ja kuva yhdessä rakentavat tapahtumista.

Lyhyellä aikavälillä protestien seuraukset ovat huolestuttavia. Tutkielman valmistuessa väkivalta Hongkongissa on kasvanut ennennäkemättömiin mittoihin ja on esitetty arvioita, että Kiinan väliintulo on entistä todennäköisempää.⁴² Panokset ovat kuitenkin suuret, sillä mielenosoittajat tuskin antavat periksi helposti. Sitä, onko median kehystyksillä vaikutusta todellisuuden tapahtumien kehitykseen on hankala arvioida, koska tämä tutkimus ei selvittänyt yleisön asenteita uutisointiin. Arvelen, että koska South China Morning Post on alueen valtalehti, sen painotuksilla

⁴² HS: Kommentti: Kiinan media kirjoittaa Hongkongin tapahtumista tavalla, joka voi enteillä vaarallista käännekohtaa 18.11.2019 <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000006312604.html> Viitattu 18.11.2019

on jossain määrin vaikutusta julkiseen keskusteluun ja asenteiden muodostumiseen. Xinhuaan suhtaudutaan hongkongilaisittain sen verran kriittisesti, että todennäköisesti poliittinen propaganda ei muuta ainakaan paikallisten asenteita myönteisemmiksi Kiinaa kohtaan, paremminkin päin vastoin. Xinhuan kohdeyleisö lienee kuitenkin muualla kuin Hongkongissa ja jossain Pekingin megafonilla kuuluttama viesti voi mennäkin perille.

7.3 Kritiikki ja rajoitukset

Kehysanalyysissä on tiedostettava, että kehykset ovat keinotekoisesti luotuja ja niihin ilmausten luokittelu tutkijan harkinnan tulosta. Sanojen ja ilmausujen kategorisoinnille ei ole yleispäteviä sääntöjä. Kehykset eivät ole absoluuttisia totuuksia eivätkä niiden raja-aidat ehdottomia.

Pohjimmiltaan kyse on tulkinnasta, minkä vuoksi myöskään tulokset eivät ole yksiselitteisiä tai yleispäteviä. Näin ollen joku toinen tutkimuksen tekijä olisi saattanut tehdä erilaisia tulkintoja siitä, kuuluuko jokin ilmaus lopulta "lainvastaisuus"- tai "väkivalta"-kehykseen. On myös mahdollista, että joku toinen tutkimuksen tekijä nimeäisi kehyksiä toisin tai löytäisi aineistosta muitakin kehyksiä. Pyrin luokittelemaan aineistossa esiintyneitä ilmaisuja niiden välittämän sävyn, kontekstin eli asiayhteyden, puhujan ja monien muiden vaikuttavien tekijöiden perusteella. Pyrin tekemään sanojen ja ilmausten luokittelun kehyksiin parhaan arviointikykyäni mukaan ja uskon, että valintani edustavat useimpien mielestä aineiston luonnetta osuvasti.

On merkille pantavaa, että pelkästään kehysten määrä ei kerro sitä, mitkä kehykset ovat näkyvimmin esillä, sillä kaikki ilmaukset eivät ole samanarvoisia. Otsikoissa, ingressissä, kuvateksteissä ja jutun kärjessä esitetyt tulkinnat mielenosoituksista saavat todennäköisesti suuremman huomion kuin keskelle leipätekstiä hukuvat yksittäiset sanavalinnat. Tässä tutkielmassa ilmausten hierarkkista asemaa ei ole otettu huomioon. Sanoja ja ilmauksia lukumääräisesti vertailevan kehysanalyysin heikkous on myös siinä, että ilmaukset on irrotettu niiden asiayhteydestä. Vaikka toisto ja kieli yleistävätkin tiettyä puhetapaa, ei tällöin voida suoraan vetää johtopäätöksiä siitä, miten mielenosoitukset ja niihin osallistuneet ihmiset esitetään, vaan ainoastaan todentaa, kuinka paljon heitä ja heidän toimintaansa kuvaavia ilmauksia käytetään. Kehysanalyysi olisi mahdollista toteuttaa myös siten, että keskityttäisiin artikkeleiden laajempaan diskurssiin. Silloin tulokset olisivat kuitenkin enemmän tulkinnanvaraisia ja vaikeammin esitettävissä numeerisesti.

Vaihtoehtoisia tapoja vertailevan sisällönanalyysin toteuttamiseen olisi ollut useita. Pohdin esimerkiksi sitä, olisiko johdonmukaista keskittyä juttujen sisältöä enemmän määrälliseen vertailuun, jolloin olisin voinut laskea esimerkiksi, kuinka paljon juttuja vertailtavat lehdet ovat julkaisseet tietyistä näkökulmista. Tämä olisi kertonut medioiden painotuksista. Esimerkiksi Xinhua kirjoitti lukuisia juttuja, joiden näkökulmana oli korostaa Hongkongin tapahtumien olleen Kiinan sisäinen asia, eikä muiden maiden tulisi horjuttaa Kiinan suvereniteettia puuttumalla Hongkongin asioihin. Tämä tutkielma ei havainnoi niinkään medioiden agenda, vaan puhetapaa.

Kehysanalyysin tieteellinen puute (toisaalta myös sen etu) on sen epämääräisyys, eli se, että menetelmä soveltuu laajasti niin monenlaisten ilmiöiden tutkimiseen aina tuotannosta sisältöön ja vastaanottajiin. Itse pidän menetelmää kuitenkin tarpeellisena, kun halutaan havainnoida analyttisesti, millä tavoin esimerkiksi kahden vertailtavan median tuottama sisältö eroaa toisistaan. Ongelmallista on, että usein oletuksena onkin vertailtavien kohteiden erilaisuus, mikä voi pahimmillaan saada tutkijan näkemään erilaisuuksia siellä, missä niitä ei ole. Väitän kuitenkin, että Xinhuan ja SCMP:n mediaesitysten painotuksia ei voi tulkita samanlaisiksi edes hyvällä tahdolla.

Valitussa tutkimusmenetelmässä on kipukohtansa aineiston valikoinnin suhteen. Luotettavampaa vertailu on, kun analysoidaan uutisia selkeästi samasta tapahtumasta, kuten tietyn päivän mielenosoituksista, mutta vertailu muuttuu kyseenalaisemmaksi, kun vertaillaan esimerkiksi mielipidekirjoituksia tai kommentaareja tietyistä aiheista, jolloin artikkeli ei viittaa suoraan samoihin tapahtumiin. Omassa tutkimuksessani tällaisia artikkeleita oli muutama. Näin ollen valittu tutkimusmenetelmäni paljastaa erityisesti painotuksia ja julkaisupoliittisia linjoja, joita vertailtavissa lehdistä on havaittavissa, ei niinkään eksaktia numeerista tietoa medioiden eri totuuksista. Eksaktin vertailun toteuttamista tietyistä uutispäivän tapahtumasta vaikeutti se, että Xinhua kirjoitti vähemmän raportoivia uutisia mielenosoituksista kuin esimerkiksi vuoden 2014 sateenvarjomielenosoitusten aikaan. Sen sijaan uutistoimisto saattoi julkaista päiviä myöhemmin koosteen viimeaikaisista mielenosoittajien rikoksista tai haastatella asiantuntijaa siitä, kuinka laki ja järjestys on palautettava kaupunkiin.

Vertailun luotettavuuteen vaikuttaa luonnollisesti myös aineiston koko. Tässä tutkimuksessa se on verrattain pieni, 20 eripituista artikkelia. Toisaalta aineisto antaa vähintäänkin vahvoja viitteitä siitä, millaisia painotuksia lehdet kohteesta tekivät. Varsinaisen aineiston keräämisen yhteydessä seuloen huomattavasti suuremman määrän artikkeleita, yhteensä 64, joista lopulta karsin lopullisen aineiston kehysanalyysia varten parhaimman yhteensopivuuden perusteella. Jos tutkimuksen haluaisi suorittaa huomattavasti suuremmalla aineistolla, uskon että tutkimustulokset olisivat hyvin saman

suuntaiset. Ellei tutkimukseen oteta täysin satunnaista otantaa, on aineiston valikointi enemmän tai vähemmän mielivaltaista. Aineiston valikoinnin mahdollista vääristävää vaikutusta vähentääkseni laajensin aineiston kokoa alkuperäisesti aiottua suuremmaksi.

Lähteet

Arcimaviciene, Liudmila & Baglama, Sercan Hamza (2018) Migration, Metaphor and Myth in Media Representations: The Ideological Dichotomy of “Them” and “Us”. *Sage Open Journal* 8(2): 1–13.

<https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/2158244018768657> [Viitattu 5.10.2019]

Asikainen, Jaro (2016) *Väkivaltaiset mellakoitsijat, rauhalliset kansalaistottelemattomat vai demokratian puolustajat? – Kolmen sanomalehden kehykset Hongkongin mielenosoitusten uutisoinnissa*. Julkaisematon journalistiikan ja viestinnän kandidaatintutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto.

Bennett, W. Lance (1990) Towards a Theory of Press-State Relations in the U.S. *Journal of Communication* 40(2): 103–25. <https://web.stanford.edu/class/comm1a/readings/bennett-press-state.pdf> [Viitattu 29.9.2019]

Bhatia, Aditi (2015) Construction of discursive illusions in the “Umbrella Movement”. *Discourse & Society* 26(4): 407–42.

Carey, James W. (1975) A Cultural Approach to Communication. Teoksessa Carey, James W. (ed.) *Communication as Culture – Essays on Media and Society*. New York: Routledge, 11–28
https://www.academia.edu/7446970/James_W._Carey_-_Communication_as_Culture_Essays
[Viitattu 13.11.2019]

Chan, Elaine (2000) Defining Fellow Compatriots as “Others” - National Identity in Hong Kong. *Government and Opposition* 35(4): 499–519.
<https://pdfslide.net/documents/defining-fellow-compatriots-as-others-national-identity-in-hong-kong.html> [Viitattu 14.11.2019]

Chan, Joseph M. & Lee, Francis L. F. (2007) Media and politics in Hong Kong: A decade after the handover. *China Perspectives* 2007(2): 49–57.
<https://journals.openedition.org/chinaperspectives/1673> [Viitattu 2.10.2019]

- Chan, Thomas (2017) The Umbrella movement in the media: A corpus-driven analysis of newspapers in Hong Kong and China. *Journalism and Discourse Studies* 1(1): 1–26.
https://www.researchgate.net/publication/316820820_The_Umbrella_Movement_in_the_media_A_corpus-driven_analysis_of_newspapers_in_Hong_Kong_and_China [Viitattu 27.9.2019]
- Chen, Dan (2017) “Supervision by Public Opinion” or by Government Officials? Media Criticism and Central-Local Government Relations in China. *Modern China* 43(6): 620-645.
- Cheng, Kwan Yu (2015) *Representing the Umbrella Movement: A Comparative Frame Analysis*. London: Goldsmiths University of London.
https://www.academia.edu/17092009/Representing_the_Umbrella_Movement_A_Comparative_Frame_Analysis [Viitattu 13.11.2019]
- Christians, Clifford G., Glasser, Theodore L., McQuail, Denis, Nordenstreng, Kaarle & White, Robert A. (2009) *Normative Theories of the Media – Journalism in Democratic Societies*. Urbana & Chicago: University of Illinois Press.
- Constitutional and Mainland Affairs Bureau, The Government of the HKSAR (1990) *The Basic Law of the Hong Kong Special Administrative Region of The People’s Republic of China*.
- Constitutional and Mainland Affairs Bureau, The Government of the HKSAR (1984) *The Joint Declaration*.
- Entman, Robert M. (1991) Framing U.S. Coverage of International News: Contrasts in Narratives of the KAL and Iran Air Incidents. *Journal of Communication* 41(4): 6-27.
- Entman, Robert M. (1993) Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication* 43(4): 51-58.
https://is.muni.cz/el/1423/podzim2018/POL256/um/Entman_1993_FramingTowardclarificationOfA_FracturedParadigm.pdf [Viitattu 13.11.2019]
- Fong, Brian C. H. (2017) One Country, Two Nationalisms: Center Periphery Relations between Mainland China and Hong Kong, 1997–2016. *Modern China* 43(5): 523 –556.
<http://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0097700417691470> [Viitattu 17.9.2019]

Foucault, Michel (1988) *Madness and Civilization – A History of Insanity in the Age of Reason*. New York: Vintage Books.

Freedom House (2018) *Freedom on the net 2018, The Rise of Digital Authoritarianism*.
https://freedomhouse.org/sites/default/files/FOTN_2018_Final%20Booklet_11_1_2018.pdf
[Viitattu 11.9.2019]

Gamson, William A. & Lasch, K. E. (1980) The political culture of social welfare policy. Ann Arbor: University of Michigan. *Pinhas Sapir International Conference on Development: Social Policy Evaluation: Health, Education, and Welfare*, Tel Aviv University, Israel, joulukuu 1980.
<https://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/50995/221.pdf?sequence=1> [Viitattu 13.11.2019]

Glucksberg, Sam (1991) Beyond Literal Meanings: The Psychology of Allusion. *Psychological Science* 2(3): 146–152.

Goffman, Erving (1986) *Frame Analysis – An Essay on the Organization of Experience*. Uusintapainos. [1974] Boston: Northeastern University Press.
<http://is.muni.cz/el/1423/podzim2013/SOC571E/um/E.Goffman-FrameAnalysis.pdf> [Viitattu 4.10.2019]

Hall, Stuart (1992) The West and the Rest: Discourse and Power. Teoksessa Hall, Stuart & Gieben, Bram (ed.) *Formations of Modernity. Understanding Modern Societies: An Introduction, Book 1*. Cambridge & Oxford: Polity Press & Blackwell Publishers Ltd, 275–332.
http://philosophy.com/UPLOADS/_PHILOSOCIOLOGY.ir_Formations%20of%20Modernity%20_Understanding%20Modern%20Societies%20_An%20Introduction%20.pdf [Viitattu 8.10.2019]

Hall, Stuart (1997) The Work of Representation. Teoksessa Hall, Stuart (ed.) *Representation: Cultural representations and signifying practices*. London: Sage, 13–74.

Heikkilä, Heikki (2018) *JOVTS2 Viestinnän ja median tutkimuksen metodologia*. Luentodiat, julkaisematon. Tampere: Tampereen yliopisto.

Ho, Kimberly (2015) *Occupy Central: The Framing Contest of the Umbrella Movement in Hong Kong*. Leiden: Leiden University Press.

Kuypers, Jim A. (2009) Framing Analysis. Teoksessa Kuypers, Jim A. (ed.) *Rhetorical Criticism – Perspectives in Action*. Plymouth: Lexington Books, 181–204. <https://epdf.pub/rhetorical-criticism-perspectives-in-action-lexington-studies-in-political-commu.html> [Viitattu 4.10.2019]

Kwong, Ying-ho (2016) The Growth of “Localism” in Hong Kong: A New Path for the Democracy Movement? *China Perspectives* 2016(3): 63–68. <http://www.cefc.com.hk/issue/china-perspectives-20163/> [Viitattu 3.11.2019]

Lee, Francis L.F. & Chan, Joseph (2009) Organizational Production of Self-Censorship in the Hong Kong Media. *International Journal of Press/Politics* 14(1): 112–133. <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1940161208326598> [Viitattu 13.10.2019]

Lidman, Jukka (2006) *Arviointin retoriikkaa. Argumentaatio konstruktivistisessä arviointiparadigmassa*. Tampere: Tampereen yliopisto.

Luostarinen, Heikki (2017) *Kiinan median suuri harppaus*. Helsinki: Into.

Manninen, Mari (2018) *Kiinalainen juttu - 33 Kiina-myyttiä, jotka vaativat kumoamista*. Jyväskylä: Atena.

Mathews, Gordon, Ma, Eric Kit-wai & Lui, Tai-lok (2008) Hong Kong, China – Learning to belong to a nation. *Routledge Contemporary China Series* 23. New York: Routledge.

Nelson, Thomas E., Clawson Rosalee A. & Oxley, Zoe M. (1997) Media Framing of Civil Liberties Conflict and its Effects on Tolerance. *American Political Science Review* 91(3): 567–583. https://www.researchgate.net/publication/209409737_Media_Framing_of_A_Civil_Liberties_Conflict_and_Its_Effect_on_Tolerance [Viitattu 4.10.2019]

Nieminen, Hannu & Pantti, Mervi (2012) *Media Markkinoilla – Johdatus joukkoviestintään ja sen tutkimukseen*. 3. Uud. painos. [2004] Tampere: Vastapaino.

Pan, Zhongdang & Kosicki, Gerald M. (1993) Framing Analysis: An Approach to News Discourse. *Political Communication* 10(1): 55–75

https://www.researchgate.net/publication/248988086_Framing_Analysis_An_Approach_to_News_Discourse [Viitattu 4.10.2019]

Reese, Stephen D. & Lewis, Seth C (2009) Framing the War on Terror - The internalization of policy in the US press. *Journalism* 10(6): 777-797.

<https://journalism.utexas.edu/sites/default/files/framing-war-on-terror-sagepub.pdf> [Viitattu 4.10.2019]

Reporters Without Borders (2017) *Media freedom in free fall 20 years after Hong Kong returned to China*. <https://rsf.org/en/news/media-freedom-free-fall-20-years-after-hong-kong-returned-china> [Viitattu 11.10.2017]

Reporters Without Borders (2019) *Hong Kong. Erosion of press freedom*. <https://rsf.org/en/hong-kong> [Viitattu 03.11.2019]

Scharping, Thomas (2013) All the News That's (Un) Fit to Print: Propaganda Institutions, News and Media Supervision in China. *Cologne China Studies Online – Working Papers on Chinese Politics, Economy and Society* 1/2013. Köln: University of Cologne.

http://www.phil-fak.uni-koeln.de/fileadmin/chinastudien/papers/No_2013-1.pdf [Viitattu 14.9.2019]

Seppänen, Janne & Väliaverronen, Esa (2012) *Mediayhteiskunta*. Tampere: Vastapaino.

Seuri, Olli (2016) Kekkonen vallankäyttäjänä ja vallankäytön välineenä. Urho Kekkonen historiakuva Helsingin Sanomien 1960-lukuviittauksissa. *Lähikuva – Audiovisuaalisen Kulttuurin Tieteellinen Julkaisu* 29(2): 59–72. <https://doi.org/10.23994/lk.58879> [Viitattu 25.9.2019]

Siebert, Fred S., Peterson, Theodore & Schramm, Wilbur (1956) *Four Theories of the Press*. Urbana: University of Illinois Press.

Sivonen, Seppo (2006) *Aasian kaupunkivaltioiden historia – Hongkong, Macao ja Singapore*. Helsinki: Gaudeamus.

The Chinese University of Hong Kong, Centre for Communication and Public Opinion Survey (2016) *Public Evaluation of Media Credibility*, Survey Results. Hongkong: The Chinese University of Hong Kong.

http://www.com.cuhk.edu.hk/ccpos/en/research/Credibility_Survey%20Results_2016_ENG.pdf

[Viitattu 31.10.2017]

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2009) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. 6. uudistettu laitos. [2002] Jyväskylä: Tammi.

Wiebrecht, Felix (2018) Cultural co-orientation revisited: The case of the South China Morning Post. *Global Media and China* 3(1): 32–50.

<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2059436418778306> [Viitattu 3.11.2019]

Zhao, Yuezhi (2008) *Communication in China - Political Economy, Power and Conflict*. New York: Rowman & Littlefield.

Zhao, Yuezhi (1998) Media, Market and Democracy in China – Between the Party Line and the Bottom Line. *The History of Communication* 6. Urbana: University of Illinois Press.